

บทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหาร
ครูวิชาการ และครูประจำการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท

ปริญญานิพนธ์

ของ

ปัญญา แสงอุทัย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา

มีนาคม 2535

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

180503

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้วเห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(ศ.ทวีสิทธิ์ สิทธิกร)

..... กรรมการ

(ศ.สุจินต์ ปรีชาमारณ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ศ.ทวีสิทธิ์ สิทธิกร)

..... กรรมการ

(ศ.สุจินต์ ปรีชาमारณ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ศ.นภาพร มัชฌิมามังกร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ ...๕... เดือน ...สิงหาคม... พ.ศ. 2535

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจากท่าน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีสิทธิ์ สิทธิกร ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุจินต์ ปรีชามารถ และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นภาพร มัธยมามgur ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้า
เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณท่านผู้บริหารโรงเรียน ครู ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และท่านที่มีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือจนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ
ลงได้ด้วยดี

ปัญญา แสงอุทัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
คำนำ	1
ความมุ่งหมายของการค้นคว้า	8
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	9
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	14
สมมติฐานในการวิจัย	53
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	53
ประชากร	53
กลุ่มตัวอย่าง	53
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	55
การสร้างเครื่องมือ	55
ลักษณะของแบบสอบถาม	56
เกณฑ์การให้คะแนน	57
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	57
วิธีจัดกระทำข้อมูล	58
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า	63
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	63
การวิเคราะห์ข้อมูล	63
ผลการศึกษาค้นคว้า	65
5 บทย่อ สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	107
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	107
ประชากร	107
กลุ่มตัวอย่าง	108
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	108
การเก็บรวบรวมข้อมูล	109
การวิเคราะห์ข้อมูล	109
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	110
อภิปรายผล	113
ข้อเสนอแนะ	120
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	121
บรรณานุกรม	123
ภาคผนวก	131
ประวัติย่อของผู้วิจัย	147

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	54
2	คำร้อยละเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน อายุ และการอบรม ของผู้บริหาร ...	65
3	คำร้อยละเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน อายุ และการอบรม ของครูวิชาการ .	67
4	คำร้อยละเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน อายุ และการอบรม ของครูประจำการ	69
5	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะของผู้บริหาร ที่มีต่อบทบาทของ ศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน	71
6	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะของครูวิชาการ ที่มีต่อบทบาท ของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน	73
7	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะของครูประจำการ ที่มีต่อบทบาท ของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน	74
8	ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะของผู้บริหาร ครูประจำการ ครูประจำการ ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาใน โรงเรียน	75
9	ผลการเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ ที่มีต่อบทบาท ของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน	76
10	ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ระหว่างทักษะ ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับ การพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน แต่ละด้านและรวมทุกด้าน ของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ	79
11	ผลการเปรียบเทียบทักษะต่อบทบาทแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับ การพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ระหว่างผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพการทำงาน 1 - 5 ปี 6 - 10 ปี 11 - 15 ปี และ 15 ปีขึ้นไป	82

12	ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ระหว่างทักษะที่มีคํอบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน แต่ละด้านของผู้บริหารที่มีประสพการณ์การทำงาน 1 - 5 ปี 6 - 10 ปี 11 - 15 ปี และ 15 ปีขึ้นไป	85
13	ผลการเปรียบเทียบทักษะคํอบทบาทแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ระหว่างครูวิชาการ ที่มีประสพการณ์การทำงาน 1 - 5 ปี 6 - 10 ปี 11 - 15 ปี และ 15 ปีขึ้นไป	86
14	ผลการเปรียบเทียบทักษะคํอบทบาทแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ระหว่างครูประจำการ ที่มีประสพการณ์การทำงาน 1 - 5 ปี 6 - 10 ปี 11 - 15 ปี และ 15 ปีขึ้นไป	89
15	ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ระหว่างทักษะที่มีคํอบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน แต่ละด้านและรวมทุกด้านของครูประจำการที่มีประสพการณ์การทำงาน 1 - 5 ปี 6 - 10 ปี 11 - 15 ปี และ 15 ปีขึ้นไป	91
16	ผลการเปรียบเทียบทักษะคํอบทบาทแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ระหว่างผู้บริหาร ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี และ 50 ปีขึ้นไป	94
17	ผลการเปรียบเทียบทักษะคํอบทบาทแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ระหว่างครูวิชาการ ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี และ 50 ปีขึ้นไป	96
18	ผลการเปรียบเทียบทักษะคํอบทบาทแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ระหว่างครูประจำการ ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี และ 50 ปีขึ้นไป	99

19	ผลการเปรียบเทียบทัศนะคํอบทบาทแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ระหว่างผู้บริหารที่ผ่านการอบรมและไม่เคยผ่านการอบรม	101
20	ผลการเปรียบเทียบทัศนะคํอบทบาทแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ระหว่างครูวิชาการที่ผ่านการอบรมและไม่เคยผ่านการอบรม	103
21	ผลการเปรียบเทียบทัศนะคํอบทบาทแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ระหว่างครูประจำการที่ผ่านการอบรมและไม่เคยผ่านการอบรม	105

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กระบวนการบริหาร กระบวนการนิเทศ และกระบวนการเรียน	3
---	--	---

บทนำ

คำนำ

ในแง่ของวิทยาการสมัยใหม่ทั่วโลกต่างถือกันว่า "คน" เป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่าของประเทศชาติ หากชาติใดมีกำลังคนที่มีคุณภาพ ย่อมหมายถึง การมีทรัพยากรที่สำคัญยิ่ง ในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า มีความมั่นคงทั้งทางเศรษฐกิจการเมืองและสังคม คนที่มีคุณภาพนั้นกล่าวคือ ต้องมีความรู้ ความสามารถ มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามระเบียบวินัยของสังคม สิ่งที่จะขาดเสียมิได้ คือ จะต้องมีความสุขทั้งกายและจิตใจ ตลอดจนมีทักษะในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สิ่งที่จะเสริมสร้างคนหรือประชากรของชาติให้มีคุณภาพก็คือ การศึกษาดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน พระราชทานแก่ครูใหญ่และนักเรียน ณ พระราชทานักจิตรลดาโรงเรียน ทอนหนึ่งว่า

"...การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา ความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วยพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ การพัฒนาประเทศย่อมทำได้ สะดวกราบรื่นได้ผลแน่นอนและรวดเร็ว ..."

(พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช. 2520 : 3)

และคำกล่าวของมาโนชน์ ตันชนวิชัย (2526 : 77) ที่ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น ไม่มีเครื่องมืออันใดที่จะมีความสำคัญมากเท่ากับการศึกษาอบรม

ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายต่างก็เน้นคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยมุ่งเน้น การให้การศึกษาพัฒนาตนเอง และสังคม อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ทัดเทียมอารยะประเทศ ดังสาระสำคัญของแผนพัฒนาคุณภาพกำลังคน ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ได้กำหนดแผนงานเพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติงานของภาครัฐและเอกชน โดยสนับสนุนการให้การศึกษา อบรม เพื่อปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และความสามารถในการทำงานเพื่อประกอบอาชีพโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การพัฒนาระบบแนะแนวอาชีพในสถาบันการศึกษา การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรักษาสุขภาพของตนเอง (รายงานการประชุมสัมมนาทางวิชาการสุศึกษาแห่งชาติ เรื่องสรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6. 2530 : 16)

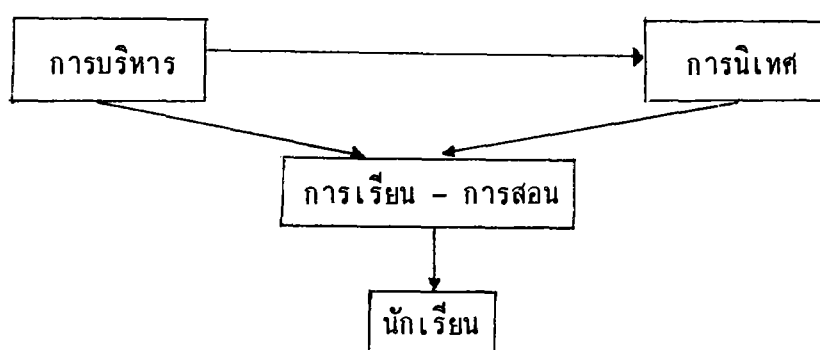
ในเมื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพกำลังคน ซึ่งเป็นเป้าหมายและมรรควิธีไปสู่การพัฒนาประเทศ แต่คุณภาพของการศึกษาจะก่อให้เกิดผลดีและเป็นไปตามแนวทางที่วางไว้ สุขภาพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเจริญงอกงามและพัฒนารทุก ๆ ด้านของตัวบุคคล บุคคลจะเจริญงอกงามได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งสุชาติ โสภประยูร (2521 : 74) ได้อ้างคำกล่าวของปรัชญาเมธีสองท่านคือ อริสโตเติล และพลาโต (Aristotle and Plato) ที่ว่าในการศึกษาด้านอื่น ๆ นั้น ควรให้เด็กมีสุขภาพดีเสียก่อน ซึ่งหมายความว่า หากเด็กมีสุขภาพไม่ดี แม้จะจัดองค์ประกอบอื่น ๆ ทางการศึกษาให้ดีเลิศเลอสักเพียงใดก็ตามย่อมไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ในทางตรงข้ามถ้าเด็กมีสุขภาพดี การศึกษาเล่าเรียนย่อมดำเนินไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ

รัฐบาลเองก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพของเด็กและเยาวชน จึงมีนโยบายในการปูพื้นฐานทางด้านสุขภาพ ซึ่งจะเห็นได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ระบุไว้ว่า การศึกษามุ่งเสริมสร้างคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำรงชีวิต และทำประโยชน์แก่สังคม โดยเน้นการศึกษาเพื่อความรู้รอบคอบรอบคอบ ความมั่นคง และความผาสุกร่วมกันในสังคมไทย ส่วนทางด้านสุขภาพได้เน้นการมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2520 : 2) และเพื่อเป็นการสอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ไว้ข้อหนึ่งว่า ให้ผู้เรียนมีสุขนิสัยส่วนตัวและส่วนรวม มีสุขภาพดีทั้งทางกายและทางจิตใจ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2524 : ๗)

จะเห็นได้ว่า การที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาสุขภาพควบคู่ไปกับการศึกษา

ในการพัฒนาสุขภาพเด็กวัยเรียน ชวลิต พุทธวงศ์ (2528 : 3) กล่าวว่า โรงเรียนนับเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญในการพัฒนา ความรู้ ความเข้าใจและก่อให้เกิดสุขปฏิบัติ สามารถรักษาสุขภาพของตนให้สมบูรณ์แข็งแรง โรงเรียนต้องทำหน้าที่รับผิดชอบ ดูแลและส่งเสริมพฤติกรรมทางสุขภาพของประชากรวัยเรียน โดยการปลูกฝังความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสุขภาพที่พึงปรารถนาต่อไป

ในการพัฒนาการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานสุขศึกษาในโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าจำเป็นต้องพัฒนาองค์ประกอบและกระบวนการทางการศึกษาหลาย ๆ อย่างพร้อม ๆ กันไป กระบวนการที่สำคัญประกอบด้วย กระบวนการเรียน - การสอน กระบวนการบริหาร และกระบวนการนิเทศ ดังภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 48)

ภาพประกอบ 1 กระบวนการบริหาร กระบวนการนิเทศและกระบวนการเรียนการสอน

กระบวนการทั้งสามประการนี้ จำเป็นจะต้องปฏิบัติงานประสานสัมพันธ์ และสนับสนุนซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี จึงจะช่วยให้ การพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนได้ผลสำเร็จตามที่เราต้องการ

จากกระบวนการทั้งสามประการดังกล่าว ในส่วนกระบวนการบริหาร และกระบวนการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูนับเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ดังคำกล่าวของ ชวลิต พุทธวงศ์ (2528 : 35) ที่ว่า ผู้บริหารโรงเรียน

เป็นกฎแจกคอกสำคัญที่จะทำหรือบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของโครงการ และคำกล่าวของกองอนามัยโรงเรียนที่ว่า ครูนับเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนในเรื่องสุขภาพ ในการสร้างพฤติกรรมที่ถูกต้องทางสุขภาพ (กองอนามัยโรงเรียน. 2526 : 14)

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ งานสุขศึกษาในโรงเรียนว่าเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะทำให้งานสุขศึกษาในโรงเรียนมีคุณภาพสมบูรณ์ โดยให้ความสำคัญแก่ผู้ที่มีหน้าที่ที่จะทำการนิเทศในขั้นต้น ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูสุขศึกษา การนิเทศระดับนี้มุ่งไปที่ผู้ปฏิบัติงาน มักจะมุ่งเน้นที่การแก้ปัญหา สนับสนุนส่งเสริมให้การปฏิบัติงานนั้นบรรลุผลตามความมุ่งหมาย และนอกจากนั้นยังให้ความสำคัญแก่ผู้ทำหน้าที่นิเทศระดับอำเภอและจังหวัด ได้แก่ ศึกษาธิการสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ศึกษาธิการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด การนิเทศระดับนี้เป็นการนิเทศเพื่อปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานโดยส่วนรวม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 36)

เมื่อพิจารณาจากกระบวนการข้างต้น จะเห็นได้ว่า งานสุขศึกษาในโรงเรียน จะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ตั้งแต่ผู้บริหารโรงเรียน ครู - อาจารย์ นักเรียน และผู้ทำหน้าที่นิเทศงานสุขศึกษาภายในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งศึกษาธิการสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ศึกษาธิการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งมีหน้าที่และบทบาทในการนิเทศโดยตรง ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียน บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้การพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน มีคุณภาพสมบูรณ์ คณะอนุกรรมการสายการศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของการจัดบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ว่า ควรจัดให้มีครูที่มีวุฒิต่ำกว่า ป.กศ.สูง หรือปริญญาตรีทางสุขศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบงานสุขศึกษาในโรงเรียน (คณะอนุกรรมการสุขศึกษาสายการศึกษา. 2525 : 2) และได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของการจัดบุคลากรทางการนิเทศ งานสุขศึกษาในโรงเรียนในระดับจังหวัด และอำเภอไว้ว่า ควรเป็นผู้มีพื้น

ความรู้ หรือปริญญาดรที่มีสายวิชาเกี่ยวข้องสุขศึกษา เช่น พลศึกษา สาธารณสุข หรือปริญญาดรทาง การศึกษาที่มีความสนใจและมีประสบการณ์ทางสุขศึกษาหรือปริญญาดรทางสุขศึกษา หรือปริญญาดร ทางการศึกษา (ชวลิต พุทธวงศ์. 2528 : 50; อ้างอิงมาจาก คณะอนุกรรมการสุขศึกษาสาย การศึกษา. ม.ป.ท. 2525)

แต่สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชัยนาท มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในปีการศึกษา 2533 ร้อยละ 74.29 และจากผลการนิเทศ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จำนวน 228 โรงเรียน มีจำนวนโรงเรียนที่ต้องปรับปรุงคุณภาพในกลุ่มประสบการณ์นี้ จำนวน 34 โรงเรียน คิดเป็น ร้อยละ 14.91 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ประกอบกับ ปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ยังไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ไม่ส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นได้ อาจเนื่องมาจากครูไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการ สอน ขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการนำหลักสูตรไปใช้ ขาดการติดตามของผู้บริหาร อย่างใกล้ชิด และสำหรับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนยังไม่ดำเนินการให้สอดคล้องกับคู่มือ และแผนการสอนของกลุ่มประสบการณ์อย่างจริงจัง และเป็นระบบ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท. 2533 : 7, 42)

ประกอบกับสภาพปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหานักเรียนที่มีน้ำหนัก ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ปีงบประมาณ 2533 มีจำนวนถึง 3,264 คน คิดเป็นร้อยละ 9.74 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของ กระทรวงสาธารณสุขคือร้อยละ 8 ปัญหานักเรียนเป็นเอดส์ 1,190 คน คิดเป็นร้อยละ 8 ปัญหา นักเรียนป่วยด้วยโรคขาดสารอาหารไอโอดีน และสภาพปัญหาในช่องปากเป็นจำนวนมาก (สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท. 2533 : 70)

และสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชัยนาท มีจำนวนครูที่มีวุฒิ ทางสุขศึกษาจำนวนน้อยมาก ศึกษาพิเศษสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและศึกษาพิเศษสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด ไม่มีวุฒิทางสุขศึกษาโดยตรงเลย

จากสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า สิ่งที่เป็นปัญหาอย่างแน่นอนในระดับโรงเรียน คือการจัดการเรียนการสอนและปัญหาด้านสุขภาพของนักเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรที่ได้วางไว้ การพัฒนาการเรียนการสอน โดยเฉพาะกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และการพัฒนาด้านสุขภาพของนักเรียน จะต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาบุคลากรหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องทุกระดับ คือพัฒนาความคิดให้ตรงกัน วิธีการดำเนินงาน วิธีการปฏิบัติงาน และการยอมรับสภาพความเป็นจริงของสิ่งที่ต้องการแก้ไข จะเห็นได้ว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับการดำเนินงานดังกล่าวในระดับโรงเรียนคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ และคณะครูผู้สอน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ในลักษณะเช่นนี้ การนิเทศการศึกษาเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้บุคลากรในการปรับปรุงตนเอง และงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ เพราะงานนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังที่กู๊ด (Good. 1973 : 122) ได้กล่าวไว้ว่าการนิเทศการศึกษาคือความพยายามของผู้ทำหน้าที่ที่จะช่วยให้คำแนะนำแก่ครูหรือผู้อื่นที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น การนิเทศการศึกษาช่วยให้เกิดความงอกงามในด้านวิชาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู ช่วยในการคัดเลือกและปรับปรุงจุดมุ่งหมายของการศึกษาในการเลือกและจัดสรรอุปกรณ์การสอน ช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีสอนและช่วยประเมินผลการเรียนการสอน

องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้การนิเทศการศึกษารับรู้อย่างหมายคือ ศึกษานิเทศก์ จะต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองว่ามีมากน้อยเพียงใด จะต้องทำอะไรจึงจะทำให้ครูสามารถพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนได้เต็มที่ ซึ่ง พัทธกิจ มังกรไชย (2516 : 1) ได้เสนอแนะไว้ว่า "ศึกษานิเทศก์จะทำงานได้บรรลุผลหรือไม่นั้น ต้องหมั่นสำรวจและวัดผลงานที่ทำไปแล้ว อยู่เสมอ เพื่อสำรวจตัวเองก่อนที่จะให้ผู้อื่นวิพากษ์วิจารณ์ประการหนึ่งเพื่อหาทางเพิ่มส่วนดี และลดจุดอ่อนทั้งหลายที่มีอยู่ให้เกิดความมั่นใจ ในการทำงานในหน้าที่ให้เป็นผลดี" ศึกษานิเทศก์ต้องทำงานร่วมกับครูเป็นจำนวนมาก การทำงานจำเป็นต้องสร้างศรัทธาที่ระดับโรงเรียนคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ และคณะครูทุกคนศึกษานิเทศก์เป็นปัจจัยสำคัญยิ่ง จึงควรที่จะเข้าใจบทบาท

หน้าที่ของตนเอง ซึ่งควรเป็นบทบาทหน้าที่ ที่ควรต้องการจึงจะประสบผลสำเร็จในการทำงาน ดังที่ ภิญญู สาร (2521 : 336) กล่าวว่า "ศึกษานิเทศก์ จะได้รับความสำเร็จในหน้าที่ ถ้าศึกษานิเทศก์ ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สมกับความหวังใคร ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย โดยเฉพาะในระดับโรงเรียน" ถ้าศึกษานิเทศก์ไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง และตรงกันความต้องการของครู ครู วิชาการกลุ่ม และผู้บริหารโรงเรียน ก็จะทำให้งานนิเทศการศึกษาเป็นปัญหา และสร้างความไม่ เข้าใจมากกว่าการไปช่วยเหลือ ทำให้ภาพพจน์ของบุคลากรเหล่านี้ที่มีต่อศึกษานิเทศก์เป็นไปต่าง ๆ นานา ดังที่สวัสดิ์ นิเทศวรวิทย์ (2516 : 56 - 57) ได้รวบรวมคำวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับศึกษานิเทศก์ไว้ดังนี้ ศึกษานิเทศก์ไม่มีงานทำ เอาเปรียบครู สอนก็ไม่ได้สอน เงินเดือนก็มาก ศึกษานิเทศก์นั่งทำงานกับกองกระดาษเป็นส่วนใหญ่ ศึกษานิเทศก์นั้นมีแต่คน แต่ปัจจัยในการทำงานอื่น ๆ ไม่มีศึกษานิเทศก์มีโอกาสสกรูยกายไปเยี่ยมโรงเรียนบ้าง แต่ก็ไม่ได้อะไรมากขึ้น และสมาน แสงมะลิ (2524 : 6 - 7) ยังได้กล่าวถึงการวิพากษ์วิจารณ์ศึกษานิเทศก์กันทั่วไปว่า ศึกษานิเทศก์ไม่มีประโยชน์ ไม่มีงานทำ ไม่มีสิ่งใหม่ ๆ แนะนำครู ศึกษานิเทศก์ก็แต่แนะนำคนอื่น ตัวเองก็ทำไม่ได้ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้พิจารณาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการนิเทศการศึกษาประการหนึ่งพบว่า บทบาทของผู้นิเทศการศึกษาระดับต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน ครู และนักเรียน (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 10) อีกทั้งผลงานการวิจัยของ สุทิน อ่วมพรหม (2528 : 108) พบว่า ศึกษานิเทศก์ประจำสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์น้อย เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการวางแผน และติดตามผลงานการนิเทศการศึกษา งานโครงการสนับสนุนกิจกรรมนักเรียนเป็นพิเศษ ด้านการเป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน ด้านการส่งเสริมให้โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนนิเทศการศึกษาได้ และด้านการส่งเสริมทดลองค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนและการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา

จากสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนการขาดแคลนบุคลากรที่มีวุฒิทางสุขศึกษาโดยตรง หักตะ และผลงานการวิจัย เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัย

ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่ทำงานในหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกิดความไม่แน่ใจในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ในด้านการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ได้ตรงกับเป้าหมายและความคาดหวังทางการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่กำหนดไว้ และตรงกับความต้องการของบุคลากรในระดับโรงเรียน เพื่อที่จะพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล มีคุณภาพสมบูรณ์ ผู้วิจัยเห็นว่า ควรจะได้ศึกษาถึงบทบาทของศึกษานิเทศก์ในการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ในทัศนะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท เพื่อที่จะได้บทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ที่ตรงกับความต้องการของบุคลากรในระดับโรงเรียน และเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา นำไปพิจารณาในการวางแผน และดำเนินงานเพื่อปรับปรุงด้านการนิเทศสุขศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการค้นคว้า

1. เพื่อทราบระดับทัศนะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ในการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ในการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ในการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนตามตัวแปร ประสบการณ์ อายุ และการฝึกอบรม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลอันเนื่องจากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. จะทำให้ทราบถึงระดับบทบาทของศึกษานิเทศก์ ในการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท
2. จะเป็นแนวทางสำหรับศึกษานิเทศก์ จะได้สำรวจบทบาทของตนในการดำเนินการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน
3. เป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษานำไปพิจารณา ในการวางแผน และดำเนินงานเพื่อปรับปรุงงานด้านการนิเทศงานสุขศึกษาในโรงเรียน
4. จะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารการศึกษา จะได้ใช้เป็นข้อมูลพิจารณา กำหนดคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ในการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งศึกษานิเทศก์

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เพื่อศึกษาถึงบทบาทของศึกษานิเทศก์ในการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ดังต่อไปนี้

- การศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอน และ การนิเทศการศึกษา
- การเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และผลการวิเคราะห์ วิจัย เพื่อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัด
- นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

- ประสานงานทางด้านวิชาการแก่หน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- การส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน
- การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา ตามแผนงานและโครงการที่

กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ มอบหมาย และขอความร่วมมือ

- การพัฒนาการนิเทศและให้บริการทางการศึกษา
- งานวิชาการอื่น ๆ

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้บริหารจำนวน 265 คน ครูวิชาการจำนวน 186 คน และครูประจำการ จำนวน 2,521 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2534

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2534 ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) เป็นผู้บริหาร จำนวน 32 คน ครูประจำการ 32 คน และครูวิชาการ 32 คน

4. ตัวแปรที่จะศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2534 จำแนกตามลักษณะต่อไปนี้

- 4.1.1 ประสบการณ์การทำงาน
- 4.1.2 อายุ
- 4.1.3 การฝึกอบรม

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ทักษะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2534 ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ ในการพัฒนางานสุชศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

บทบาทของศึกษานิเทศก์ หมายถึง การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์วิจัย เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการนิเทศการศึกษา
2. เผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และผลการวิเคราะห์วิจัย
3. นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
4. ประสานงานด้านวิชาการ
5. ส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน
6. ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา
7. การพัฒนาการนิเทศการศึกษา
8. การให้บริการทางการศึกษา
9. งานวิชาการอื่น ๆ

ทักษะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ หมายถึง ข้อคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูวิชาการ และครูประจำการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ที่มีต่อการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ประจำสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ

ผู้บริหาร หมายถึง ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน คือผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ครูที่รักษาการแทน แต่ไม่รวมถึงผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่

ครูวิชาการ หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการสอนและพัฒนาการสอนในกลุ่มประสบการณ์ทักษะภาษาไทย กลุ่มประสบการณ์ทักษะคณิตศาสตร์ กลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมนิสัย กลุ่มประสบการณ์การงานและพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ) แต่ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะครูวิชาการที่รับผิดชอบกลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท

ครูประจำการ หมายถึง ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ที่ดำรงตำแหน่ง ครู อาจารย์ ซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้สอน และรับผิดชอบงานสุขภาพอนามัยในโรงเรียน แต่ไม่รวมถึงครูวิชาการ

ศึกษานิเทศก์ หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในเทศการศึกษิตตามบทบาทที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด ทั้งในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ

สถานภาพ หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งและทำหน้าที่ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน
2. ครูวิชาการ
3. ครูประจำการ

ประสบการณ์ หมายถึง ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ จนถึงปัจจุบัน ในปีการศึกษา 2534 แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ประสบการณ์ตั้งแต่ 1 - 5 ปี
2. ประสบการณ์ตั้งแต่ 6 - 10 ปี
3. ประสบการณ์ตั้งแต่ 11 - 15 ปี
4. ประสบการณ์ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป

อายุ หมายถึง อายุจริงของผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ นับถึงปัจจุบัน ปีการศึกษา 2534 แยกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ต่ำกว่า 30 ปี
2. 31 - 40 ปี

3. 41 – 50 ปี

4. 50 ปีขึ้นไป

งานสุขศึกษาในโรงเรียน หมายถึง การจัดและดำเนินงานสามด้าน คือการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ การจัดบริการสุขภาพภายในโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา เพื่อมุ่งให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนมีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ

1. การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ หมายถึง การจัดและดำเนินงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่ บริเวณโรงเรียน น้ำดื่ม น้ำใช้ ส้วม การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งโสโครก การระบายอากาศ และแสงสว่างในห้องเรียนให้มีความถูกต้องเหมาะสม สะดวก สะอาดปลอดภัย มีความเป็นระเบียบ อันจะส่งผลต่อสุขภาพทางร่างกายและจิตใจ

2. การจัดบริการสุขภาพภายในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานซึ่งกระทำโดยแพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่อนามัยและครู โดยมีจุดประสงค์ที่จะตรวจข้อบกพร่องและส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนให้มีสุขภาพดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

3. การจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา หมายถึง การจัดและดำเนินการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติทางด้านสุขภาพ อันจะเป็นแนวทางไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสุขภาพที่พึงปรารถนา

การฝึกอบรม หมายถึง ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมหรือสัมมนาทางด้านสุขภาพเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องสุขภาพของตนเอง ซึ่งโครงการนี้อาจจัดขึ้นโดยภาครัฐบาลหรือเอกชนก็ได้ ตามตัวแปรแบ่งกลุ่มบุคคลออกเป็น 2 กลุ่ม

- เคยผ่านการอบรม
- ไม่เคยผ่านการอบรม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความหมายของการนิเทศการศึกษาและศึกษานิเทศก์ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท บทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ความหมายและความเป็นมาของงานสุขศึกษาในโรงเรียน ขอบข่ายของงานสุขศึกษาในโรงเรียน

ความหมายของการนิเทศการศึกษาและศึกษานิเทศก์

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้คำนิยามของการนิเทศการศึกษาไว้สอดคล้องกันดังนี้

เคอกลาส (Couglass. 1967 : 6) ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษาคือ ความพยายามในการกระตุ้น ความร่วมมือ และการแนะแนวต่อการเจริญเติบโต สม่่าเสมอต่อครูทั้งที่เป็นส่วนบุคคลและส่วนรวมเพื่อความเข้าใจอันดีและเพื่อการปฏิบัติงานที่มีผลกว่า ส่วนกู๊ด (Good. 1957 : 539) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาคือ ความพยายามทุกวิถีทางของบุคคลที่ได้รับมอบหมายในการจัดการศึกษา อันที่จะให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้นำทางการศึกษา แนะนำครูให้สามารถปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น เช่นเดียวกับไวลส์ (Wiles. 1957 : 10) มีความเห็นว่า การนิเทศการศึกษาคือ ความช่วยเหลือในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

สำหรับนักการศึกษาไทย เช่น สาย ภานุรัตน์ (2511 : 11 - 13) มีความเห็นว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึงความพยายามอย่างหนึ่งในหลาย ๆ อย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษา มีคุณภาพทั้งด้านการเรียนและการสอน เช่นเดียวกับ พันธ์ หันนาคินทร์ (2513 : 148) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง การปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ภิญโญ สาร (2519 : 274) ดังนี้ การนิเทศการศึกษาคือ ความพยายามทุกชนิดในการ

แนะนำครู ให้รู้จักปรับปรุงการสอน และประดม แสงสว่าง (มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2523 : 19) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษาในปัจจุบัน หมายถึง การปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเรียนการสอนให้ดีขึ้น นอกจากนี้ ชาญชัย อาจินสมาจาร (2525 : 5) ได้ให้ความเห็นว่า การนิเทศการศึกษาคือ ขบวนการทางสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำและการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครูและนักเรียน เพื่อการปรับปรุงตัวของเขาและสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์

จากความหมายของการนิเทศศึกษาดังกล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามทุกวิถีทางของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่ายที่จะช่วยส่งเสริมให้การจัดการศึกษารุดเป้าหมายทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนด้านความหมายของศึกษานิเทศก์ บาร์ทกี (Bartky. 1953 : 35) ให้ความหมายว่า ศึกษานิเทศก์คือ ผู้ให้บริการแก่ครูในด้านการเรียนการสอน และกู๊ด (Good. 1957 : 574) ให้ความหมายว่า ศึกษานิเทศก์คือ บุคคลที่มีความรู้ ในด้านการเรียนการสอน ซึ่งรับผิดชอบในด้านการปรับปรุงและส่งเสริมการเรียนการสอน นอกจากนี้อบรม สนิทบาล และสมศักดิ์ ศรีมานะ (2521 : 2) มีความเห็นว่า ศึกษานิเทศก์คือ ผู้แนะนำเกี่ยวกับการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา ธีระกุล (2520 : 80) ได้กล่าวว่า ศึกษานิเทศก์คือ ผู้ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

จากความหมายของศึกษานิเทศก์ดังกล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า ศึกษานิเทศก์คือ เจ้าหน้าที่ทางการศึกษาที่มีหน้าที่ให้การแนะนำ ส่งเสริม และช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เพื่อให้ครูร่วมมือทำงานจนบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่วางไว้

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

มนุษย์ทุกคนย่อมมีบทบาทตามสภาพของตน สภาพภาพเป็นนามธรรม หมายถึง ตำแหน่ง ในแต่ละตำแหน่งจะกำหนดบทบาทไว้ว่าเมื่ออย่างไรบ้าง ฉะนั้นเมื่อมีตำแหน่งก็จะต้องมีบทบาทควบคู่กัน

ไปเสมอ นั่นคือ บุคคลมีตำแหน่งก็จะมีสิทธิและหน้าที่ (บทบาท) ตามมา การปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ ก็คือการปฏิบัติตามบทบาท หรือ Role ที่ตนได้รับ บุคคลคนเดียวอาจมีบทบาทได้หลายอย่างแล้วแต่สังคมนั้น ๆ จะกำหนดให้ (สรวงศ์ จันทน์เอม. 2524 : 19)

บทบาท (Role) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ในทัศนะต่าง ๆ กัน เช่น

แมคโดนัลด์ และสเกลเลนเบิร์ก (McDonald and Schellenberge. 1971 : 3)

ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาท หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับพฤติกรรมของเขา พฤติกรรมเหล่านั้นจะถูกสมาชิกคาดหวังไว้ล่วงหน้า ส่วนคัท เดวิส (Davis. 1962 : 40) ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบไว้ว่า "การที่บุคคลจะดำรงตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใด ต้องมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบกำหนดไว้ควบคู่กับตำแหน่งนั้นเสมอ บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้นี้ จะต้องเป็นที่รู้และเข้าใจกันระหว่างบุคคลผู้ดำรงตำแหน่ง และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง" ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ ภิญญู สาร (2519 : 283) ที่ว่า บทบาท หมายถึง ความมุ่งหวัง (Expectation) ที่บุคคลอื่นคาดว่าบุคคลในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งควรกระทำหรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง บทบาทหน้าที่ (Role) มีควบคู่กับตำแหน่ง (Position) ที่บุคคลดำรงอยู่เสมอ

ส่วนสุพัทธา สุภาพ (2522 : 58) กล่าวถึงบทบาทไว้ว่า บทบาทคือ การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ และการกำหนดบทบาทจะช่วยให้บุคคลมีพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะบทบาทกำหนดความรับผิดชอบของงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติ และโสภา ชูพิกุลชัย และอรทัย ชื่นมณุษย์ (2515 : 129) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทว่า ทุกตำแหน่งหรือชั้น จะถูกสมาชิกในชุมชนคาดหวังไว้ระดับหนึ่งว่า พฤติกรรมของคนที่อยู่ในตำแหน่งนั้นควรทำอะไร มีพฤติกรรมอย่างไร คือบทบาทของแต่ละคนที่อยู่ในตำแหน่งหนึ่ง ควรจะมีอะไรนั่นเอง บางทีบทบาทอาจครอบคลุมไปในแง่ที่ว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับหน้าที่หรือพันธะของตำแหน่งนั้น ๆ

จากแนวความคิดทั้งหลายข้างต้น เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกันแล้ว อาจจะสรุปความหมายของบทบาทได้ว่า บทบาท หมายถึง หน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลเมื่อดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง

ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมหรือการกระทำ พฤติกรรมหรือการกระทำดังกล่าวเป็นผลมาจากความคาดหวังของบุคคลอื่นในสังคม และจากสามัญสำนึกของผู้ดำรงตำแหน่งเองว่าควรกระทำหรือปฏิบัติอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับตำแหน่งนั้น ๆ

จากกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทของศึกษานิเทศก์ หมายถึง การแสดงออกหรือพฤติกรรมที่ศึกษานิเทศก์ควรจะทำตามตำแหน่ง ความรับผิดชอบอย่างสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ ซึ่งได้มีผู้ที่แสดงแนวความคิดเกี่ยวกับขอบข่ายหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ไว้หลายท่าน ทั้งที่เป็นนักการศึกษาของต่างประเทศและของไทย ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์

กวิน (Gwynn. 1961 : 27 - 31) ได้มีความเห็นว่า ศึกษานิเทศก์ ควรมีหน้าที่ ความรับผิดชอบ 3 ประการ คือ

1. รับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือครูเป็นรายบุคคล
2. รับผิดชอบในด้านการประชาสัมพันธ์และช่วยให้บริการด้านการสอนของครูให้เป็นไปอย่างได้ผลที่สุด
3. รับผิดชอบในฐานะวิทยากรของกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารการศึกษาระดับอื่น ๆ และทำหน้าที่อบรมครูประจำการ เผยแพร่โครงการศึกษาให้แก่ครูและประชาชนทั่วไป

ลูซิโอ และแมคเนล (Lucio and McNeil. 1962 : 26) กล่าวถึงหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ไว้ 6 ประการ คือ

1. การบริหาร ศึกษานิเทศก์มีหน้าที่ตัดสินใจด้วยตนเองในการประสานงานของบุคลากรฝ่ายการศึกษาทุกระดับ และทุกหน่วยงาน เพื่อให้งานบริการการศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของระบบการศึกษา
2. การวางแผน ศึกษานิเทศก์ต้องรู้จักการวางแผนปฏิบัติงานของตนเองและหมู่คณะ หรือร่วมพัฒนานโยบายและโครงการทางการศึกษาต่าง ๆ

3. การนิเทศ ที่ศึกษานิเทศก์ช่วยพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและคุณภาพของการสอน โดยอาศัยวิธีให้คำปรึกษา หรือประชุมครู และผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันแสดงความคิดเห็น

4. การพัฒนาหลักสูตร ที่ศึกษานิเทศก์เข้าร่วมปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรโดยตรง และช่วยสร้างคู่มือประกอบการสอนต่าง ๆ ตลอดจนช่วยเลือกแบบเรียนให้แก่โรงเรียน

5. การสาธิตการสอน ที่ศึกษานิเทศก์สาธิตการสอนต่าง ๆ ให้ครูได้เห็นวิธีการใหม่ ๆ ด้วยตนเอง หรืออาจจัดให้ผู้อื่นมาสาธิตให้ครูดูก็ได้ ทั้งนี้อาจเป็นการชี้ช่องให้ครูรู้จักใช้อุปกรณ์การสอน

6. การวิจัย ที่ศึกษานิเทศก์ควรทำการวิจัย ค้นคว้า ทดลองเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้การสอน ด้วยวิธีวิจัย อย่างมีระเบียบแบบแผน พร้อมทั้งเสนอแนะแนวความคิดใหม่ ๆ และผลการวิจัยให้ครูทราบ

แฮริส (Harris. 1963 : 201 - 212) ได้เสนอหน้าที่ความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ไว้ 10 ประการ คือ

1. การพัฒนาหลักสูตร การพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป ซึ่งมีองค์ประกอบ เช่น แก้วโครงหลักสูตร การนำไปใช้กับบุคลากรระดับไหน โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะ เป็นต้น

2. การดำเนินการเรียนการสอน จัดดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร แปลความหมายของหลักสูตร ได้อย่างเหมาะสม

3. การเลือกสรรบุคลากร จัดให้มีคณะบุคคล ผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรม การดำเนินการฝึกอบรม รวมทั้งการคัดเลือกบรรจุ เลือกเฟ้นการทดสอบ การเก็บรักษาระเบียนแต่ละบุคคล

4. การจัดบริการความสะอาด จัดให้มีเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอ เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น วางแผนจัดหาวัสดุและดูแลรักษา

5. การคัดเลือก การจำแนก การทดสอบ ซึ่งวัสดุและอุปกรณ์ที่จะใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน

6. การฝึกอบรมครูประจำการ จัดฝึกอบรม เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการแก่คณะครู เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมจะช่วยให้ผู้รับหันต่อเหตุการณ์

7. การปฐมนิเทศ เป็นงานช่วยเหลือครู ผู้บรรจุใหม่ เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ เพื่อทราบข้อมูล สถานที่ บุคคล ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ

8. งานที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักการ นโยบายในการปฏิบัติงาน ปรับขยายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ

9. การติดต่อกับชุมชน เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับโรงเรียน

10. การประเมินผล จัดให้มีการประเมินผลทางการเรียนการสอน เพื่อหาข้อบกพร่องปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

สายหยุด จำปาทอง (วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา ธีระกุล. 2520 : 89 - 91; อ้างอิงมาจาก สายหยุด จำปาทอง. ม.ป.ป.) ได้จำแนกงานและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ออกเป็นหมวดหมู่ ดังนี้

1. เกี่ยวกับครู

- 1.1 ช่วยจัดปฐมนิเทศครูใหม่
- 1.2 ช่วยครูใหม่ในการปฏิบัติงาน
- 1.3 ช่วยครูตามที่ขอร้องมา
- 1.4 เปิดโอกาสให้ครูได้พบปะอยู่เสมอ

2. เกี่ยวกับหลักสูตร

- 2.1 ส่งเสริมให้ครูศึกษาหลักสูตร ประมวลการสอนให้เข้าใจ
- 2.2 ส่งเสริมให้ครูประมวลการสอนและบันทึกการสอนร่วมกัน
- 2.3 ส่งเสริมให้ครูปรับปรุงหลักสูตรและประมวลการสอน
- 2.4 ส่งเสริมให้ครูใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้มากที่สุดในการปรับปรุงหลักสูตร

3. เกี่ยวกับอุปกรณ์การสอน

3.1 แนะนำให้ครูทราบถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ และพอจะจัดหาให้ได้ และใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

- 3.2 พยายามจัดบริการเกี่ยวกับอุปกรณ์เท่าที่สามารถทำได้
- 3.3 ส่งเสริมให้ครูผลิตอุปกรณ์อย่างง่าย ๆ เท่าที่จะทำได้
- 3.4 ส่งเสริมให้ครูใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน

4. เกี่ยวกับการปรับปรุงงานวิชาชีพครู
 - 4.1 ส่งเสริมให้ครูสังเกตการสอนของกันและกันและของครูในโรงเรียนอื่น
 - 4.2 ร่วมปรึกษาหารือกับครูเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน
 - 4.3 ส่งเสริมให้ครูเข้าอบรมสัมมนาทางวิชาการ
 - 4.4 ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ
5. เกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน
 - 5.1 ส่งเสริมให้ครูวางแผนการเรียนการสอนร่วมกัน
 - 5.2 ส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกับผู้ปกครองหรือบุคคลอื่น ๆ ในการปรับปรุงโรงเรียน
6. เกี่ยวกับการทดลองค้นคว้า
 - 6.1 ส่งเสริมให้ครูทดลองสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เช่น วิธีสอน
 - 6.2 ส่งเสริมให้ครูค้นคว้าอยู่เสมอ
 - 6.3 ส่งเสริมครูทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ครูจะได้ทำการทดลองค้นคว้าได้สะดวก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ เพื่อเป็นแนวทางในด้านการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ถูกต้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2524 : 1 - 6)

1. ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และกรุงเทพมหานคร
3. ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ
1. ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่ดังนี้

1.1 ติดตามและประเมินผลการจัดการประถมศึกษา คืองานติดตามและนิเทศการปฏิบัติงาน ในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงาน โครงการ ตลอดจนกฎหมาย ระเบียบแบบแผน และข้อบังคับที่วางไว้ และรายงาน เลขาธิการ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร

1.2 ส่งเสริม รวบรวม และเผยแพร่การวิจัย คืองานส่งเสริม รวบรวม เผยแพร่ การวิจัย ด้านการเรียนการสอน ระดับก่อนประถมศึกษา และประถมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 สนับสนุนให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ทำการวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน

1.2.2 ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุน ให้การดำเนินงานได้มาตรฐาน การวิจัย

1.2.3 ประสานงานการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน

1.2.4 เผยแพร่หรือขยายผลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนไปสู่จังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ และโรงเรียน

1.3 พัฒนาวิชาการ คือการศึกษา ค้นคว้า เผยแพร่วิชาการ และนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ และพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวการจัดประสบการณ์ ระดับก่อนประถมศึกษาและตามหลักสูตรประถมศึกษา

1.4 ร่วมมือและให้ข้อคิดเห็นในการดำเนินงานการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา และประถมศึกษา

1.5 ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ คณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ

2. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ดังนี้

2.1 ฝ่ายนิเทศการศึกษา

2.1.1 ส่งเสริมการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดให้เป็นไปตาม มาตรฐาน

2.1.2 จัดทำเครื่องมือวัดผล พัฒนาเกี่ยวกับการประเมินผล และข้อทดสอบ มาตรฐานของจังหวัด และจัดทำคลังข้อสอบ

2.1.3 สนับสนุนงานวิชาการแก่โรงเรียนในสังกัด

2.1.4 วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ในระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา ตลอดจนการส่งเสริมการทดลอง และค้นคว้าในระดับอำเภอหรือกิ่งอำเภอ

2.1.5 ร่วมมือกับหน่วยราชการอื่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษา ส่งเสริมการกีฬา ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด จริยธรรม และวัฒนธรรม

2.1.6 ปฏิบัติงานวิชาการอื่นที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร

2.2 ฝ่ายแผนพัฒนา

2.2.1 จัดทำนโยบายการดำเนินงาน และแผนพัฒนาการประถมศึกษาของ จังหวัดเสนอต่อสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

2.2.2 จัดทำงบประมาณเพื่อการประถมศึกษาในจังหวัด

2.2.3 ประสานงานการพัฒนาบุคลากรของจังหวัด

2.2.4 จัดทำข้อมูลและสถิติทางการศึกษาของจังหวัด

2.2.5 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง บริหาร รวม ปรับปรุง เลิกล้ม

โรงเรียนในสังกัด

2.2.6 ประสานงานโครงการพิเศษ

2.2.7 ปฏิบัติงานเลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด

2.2.8 ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการการประถมศึกษา

จังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร

3. งานนิเทศการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ มีหน้าที่ดังนี้

3.1 ร่วมวางแผนและดำเนินการนิเทศ แนะนำ แก้ไข ปรับปรุง และติดตามผล การปฏิบัติงาน กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน ให้บังเกิดผลตามมาตรฐานทางวิชาการ และงาน โครงการการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนเป็นพิเศษ ในเรื่องอนามัยโรงเรียน สุขศึกษา สำนาย การศึกษา ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี กีฬา จริยธรรม วัฒนธรรม และอื่น ๆ

3.2 เป็นวิทยากร การประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการ ตามความต้องการของกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน

3.3 ส่งเสริมให้โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนนิตการศึกษาคิด

3.4 ส่งเสริมการทดลอง ค้นคว้า เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา

3.5 รวบรวมข้อมูล และสถิติทางการศึกษาของสถานศึกษาในอำเภอหรือกิ่งอำเภอให้เป็นปัจจุบัน

3.6 วางแผนพัฒนาการศึกษาของอำเภอหรือกิ่งอำเภอ

3.7 ประสานงานวิชาการระหว่างโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน จังหวัด

3.8 ร่วมมือในงานวิจัย และส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้ในโรงเรียน

3.9 เสนอแนะการจัดตั้งงบประมาณและการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาของอำเภอและกิ่งอำเภอ

3.10 ศึกษาเพื่อเสนอแนะการจัดตั้ง รวม หรือเลิกโรงเรียนภายในอำเภอหรือกิ่งอำเภอ

3.11 ปฏิบัติงานเลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ

3.12 ปฏิบัติงานวิชาการอื่น ตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา หน้าที่ของศึกษานิเทศก์ การบริหารและการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ การจัดโครงสร้างในหน่วยงาน เพื่อเป็นแนวทางในด้านการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ถูกต้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2533 : 1 - 7)

1. ความมุ่งหมายของงานนิเทศการศึกษา

1.1 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในความรับผิดชอบ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1.2 เพื่อแก้ปัญหา ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหาร ผู้สอน และบุคลากรของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร ให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1.3 เพื่อพัฒนาวัตรกรรม เทคโนโลยี รูปแบบการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

1.4 เพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ความรู้ทักษะและประสบการณ์ อันจำเป็นในการจัดการเรียนการสอน และสามารถแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานดังกล่าวได้ รวมทั้งให้มีขวัญและกำลังใจในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1.5 เพื่อให้คำปรึกษาและประสานงานทางวิชาการแก่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนงานองค์การระหว่างประเทศ

1.6 เพื่อประสานงานและให้ความร่วมมือกับสำนักงานศึกษาธิการเขต สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ดำเนินโครงการและงานพัฒนาต่าง ๆ ที่กระทรวงและกรม มอบหมายไปยังเขตการศึกษา จังหวัดและอำเภอ

2. หน้าที่ของศึกษานิเทศก์

ศึกษานิเทศก์ มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในหน่วยงานทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย ในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอน และการนิเทศการศึกษา

2.2 เผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และผลการวิเคราะห์ วิจัย ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในสังกัด

2.3 นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

2.4 ประสานงานทางด้านการศึกษากับหน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.5 ดำเนินการส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

2.6 ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา ตามแผนงานและโครงการที่กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ มอบหมายและขอความร่วมมือ

2.7 พัฒนาการนิเทศและให้บริการทางการศึกษา

2.8 งานวิชาการอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

3. การบริหารและการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดให้มีหน่วยศึกษานิเทศก์ ดังนี้

3.1 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

3.2 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

3.3 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ

4. การจัดโครงสร้างในหน่วยงาน

เพื่อให้การจัดแบ่งงานของศึกษานิเทศก์ เป็นระบบและมีหน้าที่ความรับผิดชอบสอดคล้องกับการบริหารตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 จึงแบ่งงานในหน่วยศึกษานิเทศก์แต่ละระดับ ดังนี้

4.2 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แบ่งองค์การบริหารภายในออกเป็น 5 กลุ่มงาน และฝ่ายบริหารทั่วไป ดังนี้

กลุ่มงานที่ 1 ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ

กลุ่มงานที่ 2 คณิตศาสตร์

กลุ่มงานที่ 3 สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กลุ่มงานที่ 4 สร้างเสริมลักษณะนิสัย

กลุ่มงานที่ 5 การงานและพื้นฐานอาชีพ

ให้แต่ละกลุ่มงานที่ 1 - 5 ปฏิบัติงานดังนี้คือ งานนิเทศการศึกษา งานศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ งานวิเคราะห์วิจัย งานพัฒนาการนิเทศ งานบริการทางการศึกษา และงานอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ทำหน้าที่ปฏิบัติงาน 2 งาน คือ งานธุรการ และงานห้องสมุด

4.2 หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ให้มีการแบ่งงานออกเป็น 4 ฝ่าย คือ

- (1) ฝ่ายพัฒนางานวิชาการ
- (2) ฝ่ายพัฒนาการนิเทศการศึกษา
- (3) ฝ่ายวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา
- (4) ฝ่ายบริการทางการศึกษา

4.3 หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ แบ่งออกเป็น 3 งาน ดังนี้

- (1) งานพัฒนางานวิชาการ
- (2) งานพัฒนาการนิเทศการศึกษา
- (3) งานวิจัย ประเมินผลและบริการ

จะเห็นว่า ศึกษาธิการทั้ง 3 ระดับ เป็นนักวิชาการ เป็นที่ปรึกษา และช่วยเหลือผู้บริหารและโรงเรียนอย่างมีหลักเกณฑ์ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันไป ศึกษาธิการที่ทำงานใกล้ชิดกับโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนมากที่สุดคือ ศึกษาธิการระดับอำเภอ เพราะงานหลักของศึกษาธิการระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอคือ งานนิเทศการศึกษา มีหน้าที่โดยตรงในการนิเทศ ช่วยเหลือ แนะนำ และส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน และติดตามผลการปฏิบัติงานที่โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนให้บังเกิดผลตามมาตรฐานทางวิชาการ

ความหมายของงานสุขศึกษาในโรงเรียน

งานสุขศึกษาในโรงเรียน มีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น สุขศาสตร์ในโรงเรียน อนามัยโรงเรียน โครงการสุขภาพในโรงเรียน โครงการสุขศึกษาในโรงเรียน โปรแกรมสุขภาพในโรงเรียน เมื่อพิจารณาถึงความหมายและขอบข่ายของการดำเนินงานแล้ว เห็นว่ามีลักษณะเดียวกัน ในที่นี้จึงขอใช้คำว่า "งานสุขศึกษาในโรงเรียน" เพียงอย่างเดียว ซึ่งนักการศึกษาและนักสุขศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์ (2523 : 10) ได้ให้ความหมายของงานสุขศึกษาในโรงเรียนว่า หมายถึง กิจกรรมนพาการในโรงเรียน ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันส่งเสริมและรักษาสุขภาพของนักเรียน ตลอดจนครู เจ้าหน้าที่ คนงานภารโรง และบุคลากรอื่นในโรงเรียน งานสุขศึกษาในโรงเรียนประกอบด้วยกิจกรรม 3 ด้าน คือ การสอนสุขศึกษา การจัดสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องสุขลักษณะในโรงเรียน และการบริการสุขภาพในโรงเรียน

สุชาติ โสภประยูร (2526 : 6) กล่าวถึงงานสุขศึกษาในโรงเรียนว่า หมายถึง การจัดและดำเนินการอย่างหนึ่งโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 3 ด้าน ที่นำมาบูรณาการเข้าด้วยกัน คือ จัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ถูกต้องสุขลักษณะ จัดบริการสุขภาพในโรงเรียน และการสอนสุขศึกษา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพ ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเพื่อให้ให้นักเรียนมีสุขภาพดีในที่สุด

กรีน และไอเวอร์สัน (ธนวรรณ อิมสมบูรณ์. 2528 : 22; อ้างอิงจาก Green and Iverson. 1982 : 321 - 338) กล่าวถึงงานสุขศึกษาในโรงเรียนว่า หมายถึง กระบวนการทางประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้มีขึ้นในโรงเรียนหรือสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมในเชิงทักษะที่จะนำไปสู่การมีสุขภาพดีของตนเอง ครอบครัวและชุมชน

นิภา มนุญจุ และวสันต์ ศิลปสุวรรณ (2520 : 1) กล่าวถึง งานสุขศึกษาในโรงเรียนว่า หมายถึง โอกาสการเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพ ซึ่งโรงเรียนจัดไว้ให้นักเรียนทุกคนเพื่อให้ทุกคนเกิดความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การมีสุขภาพที่สมบูรณ์ (สุขภาพที่

สมบูรณ์ตามคำจำกัดความขององค์การอนามัยโลก หมายถึง สภาพสมบูรณ์ของร่างกาย จิตใจ และ
 ดำรงชีวิตได้ดีในสังคม มิใช่แต่เพียงปราศจากโรคและความพิการเท่านั้น) ทั้งในส่วนบุคคล ครอบครัว
 และชุมชน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่า งานสุขศึกษาในโรงเรียน หมายถึงการ
 จัดประสบการณ์หรือกิจกรรมภายในโรงเรียน โดยมุ่งที่จะให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนมี
 สุขภาพดี โดยอาศัยการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน
 และการสอนสุขศึกษา กิจกรรมเหล่านี้จะเป็นตัวจักรสำคัญในการปลูกฝังและเสริมสร้างความรู้ เจตคติ
 และการปฏิบัติทางสุขภาพที่ถูกต้องและเหมาะสม อันจะเป็นแนวทางไปสู่การมีสุขภาพดีของบุคคล ชุมชน
 และสังคม

ดังนั้นงานสุขศึกษาในโรงเรียนจะบรรลุเป้าหมายได้ก็ต้องอาศัยความร่วมมือและประสานงาน
 กับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบ
 ในการดำเนินงานจะต้องตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของงานสุขศึกษาในโรงเรียน

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2522 : 10 - 11) ได้ให้เหตุผลถึงการจัดดำเนินงานสุขศึกษาใน
 โรงเรียน ไว้ดังนี้

1. จำเป็นจะต้องมีสุขศึกษาในโรงเรียนเพราะจากรายงานทางด้านการแพทย์และการ
 สาธารณสุขพบอย่างเด่นชัดว่า การปฏิบัติตัวทางสุขภาพของประชาชนอยู่ในระดับที่ไม่ถูกต้องมาก จาก
 สถิติต่าง ๆ พบว่า โรคต่าง ๆ ทั้งโรคติดเชื้อ (infectious diseases) และโรคเรื้อรัง
 (chronic diseases) ที่พบในปัจจุบันเป็นผลมาจากการดำรงชีวิต การปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องของ
 ประชาชน ซึ่งไม่เป็นไปตามลักษณะการป้องกันโรคที่ถูกต้อง

2. เจตคติ (attitude) ของประชาชนที่มีต่อโรคนัยไข้เจ็บไม่ได้นำไปสู่การดำเนินชีวิต
 ที่ถูกสุขลักษณะ เป็นต้นว่า ประชาชนบางกลุ่มเชื่อว่าโรคต่าง ๆ เกิดจากภูตผีปีศาจ เชื่อว่า การมี
 สุขภาพดีคือการไม่เจ็บป่วยถึงขนาดล้มหมอนนอนเสื่อ หรือเชื่อว่าผู้ที่รับผิดชอบต่อสุขภาพของเรา
 คือแพทย์ไม่ใช่ตัวเราเอง เป็นต้น

3. โดยทั่วไปประชาชนยังขาดความรู้พื้นฐานทางสุขภาพอันจะนำมาซึ่งการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง ซึ่งถ้าประชาชนมีความรู้พื้นฐานเหล่านี้จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน แล้วจะช่วยต่อความยืนยาวของชีวิตได้อีก ปัจจุบันนี้พบว่าความรู้ทางด้านการแพทย์ การสาธารณสุข ได้เจริญก้าวหน้าและมีมากขึ้นทุกวัน เช่น เกี่ยวกับโภชนาการ การให้ภูมิคุ้มกันและอื่น ๆ ซึ่งประชาชนควรจะได้รับความรู้เหล่านี้

4. นิสัยมีผลต่อสถานะทางสุขภาพ และโรงเรียนเป็นสถานที่ที่เหมาะสมที่จะช่วยพัฒนาและเสริมสร้างนิสัยทางสุขภาพ ซึ่งนิสัยมีความสัมพันธ์อย่างเห็นได้ชัดกับสุขภาพของคน ดังจะพบจากการวิจัยต่าง ๆ ซึ่งยืนยันได้ว่าการปฏิบัติตัว นิสัย และสิ่งแวดล้อมมีผลต่อสุขภาพ

นอกจากนี้ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2522 : 11) ได้ให้ข้อยืนยันว่า โรงเรียนเป็นสถานที่ที่จะช่วยปรับปรุงนิสัยทางสุขภาพของนักเรียนได้

1. เด็กในระยะวัยเรียนเป็นวัยที่สามารถจะมีหรือเสริมสร้างนิสัยต่าง ๆ ได้ นิสัยทางด้านสุขภาพเป็นสิ่งที่หนึ่งที่จะเกิดกับตัวเด็กได้

2. สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสามารถให้และจัดประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการสร้างสุขนิสัย ตามหลักของการเรียนรู้ การที่ผู้เรียนได้กระทำซ้ำบ่อย ๆ จะก่อให้เกิดการเรียนรู้และทำเป็นนิสัย สิ่งเหล่านี้โรงเรียนสามารถจัดสิ่งแวดล้อมให้เกิดการกระทำซ้ำได้

3. โรงเรียนทำงานอย่างใกล้ชิดกับทางบ้าน ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดที่บ้าน ขณะเดียวกันทางบ้านก็จะช่วยทำให้สิ่งที่สอนหรือจัดประสบการณ์ที่โรงเรียนมีความหมายต่อตัวเด็กมากยิ่งขึ้น

4. โรงเรียนสามารถเข้าถึงกลุ่มใหญ่ของประชาชน นอกจากจะเป็นการปลูกฝังนิสัยที่ถูกต้องแล้ว ยังเป็นการแก้ปัญหาสาธารณสุขของประเทศส่วนรวมด้วย

5. โรงเรียนสามารถใช้ความคิดของคนกลุ่มใหญ่ให้เป็นประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงความคิดและการปฏิบัติของเอกัตบุคคลได้ จริงอยู่นักเรียนยอมรับคำแนะนำของครู ขณะเดียวกันเขาจะมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของเขาก็กระทำเช่นเดียวกับตัวเขา ซึ่งจะทำให้มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงนิสัยทางสุขภาพได้

6. จากการศึกษาและวิจัยพบว่า งานสุขศึกษาในโรงเรียนมีผลทำให้การปฏิบัติทางด้านสุขภาพและสถานะทางสุขภาพของนักเรียนดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทางด้านร่างกาย

จากเหตุผลดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นสถาบันของชุมชน ที่มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขนิสัยทางสุขภาพที่ไม่ถูกต้องของนักเรียนได้ โดยการให้ความรู้ทางสุขศึกษา การจัดบริการสุขศึกษาในโรงเรียน และการจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะภายในโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากในวันหนึ่ง ๆ เด็กต้องใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนประมาณ 5 - 6 ชั่วโมง เป็นอย่างน้อย การจัดกิจกรรมดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ และเป็นการให้ประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะเด็กในวัยเรียนมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงนิสัยต่าง ๆ ได้ดีกว่าวัยผู้ใหญ่ ดังคำพังเพยที่ว่า "ไม้อ่อนคั่งง่าย ไม้แก่ดัดยาก" แต่อย่างไรก็ตาม พ่อแม่ ผู้ปกครอง ย่อมมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างสุขนิสัยในเด็กมาก ฉะนั้นการที่จะให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง นอกจากจะเป็นหน้าที่ของโรงเรียนในการดูแลเอาใจใส่แล้ว ก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากทางบ้าน และชุมชนด้วย โดยให้การส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านสุขภาพ ตลอดจนประพฤติปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างถูกสุขลักษณะ ก็จะบังเกิดผลดีแก่บุตรหลานและตัวท่านเอง ดังนั้นงานสุขศึกษาในโรงเรียนจะดำเนินไปด้วยดี จะต้องมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน บ้าน และชุมชน

ความเป็นมาของงานสุขศึกษาในโรงเรียน

งานสุขศึกษาในโรงเรียนได้เริ่มต้นเป็นครั้งแรกอย่างเป็นทางการเป็นกิจลักษณะ ในปี พ.ศ. 2376 ฝรั่งเศส เป็นประเทศแรกที่ได้ให้ความสนใจต่อสุขภาพของเด็กอย่างจริงจัง ได้ออกกฎหมายบังคับให้ทุกตำบลจัดแพทย์ไว้คอยตรวจสุขภาพของเด็กในโรงเรียนต่าง ๆ พร้อมทั้งให้มีการตรวจสุขภาพในโรงเรียนเป็นระยะ ๆ แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดแพทย์ตรวจสุขภาพของเด็กในโรงเรียนได้แพร่หลายไปทั่วทวีปยุโรป จนทำให้ประเทศต่าง ๆ เริ่มสนใจจัดแพทย์ประจำโรงเรียนกันอย่างจริงจัง (สุชาติ โสภประยูร. 2526 : 18)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2471 เป็นต้นมา งานสุขศึกษาในโรงเรียนได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด และถือกันว่า งานส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในโรงเรียนเป็นกิจกรรมสำคัญยิ่ง

ในแทบทุกประเทศ การตรวจหาความบกพร่องหรือความพิการของร่างกาย ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพในเด็กวัยเรียนได้รับความสนใจมากขึ้นเป็นลำดับ ในปี พ.ศ. 2417 ประเทศเบลเยียม ได้เริ่มดำเนินงานสุขภาพศึกษาในโรงเรียนเป็นครั้งแรกในกรุงบรัสเซลล์ ได้จัดแพทย์ออกทำการตรวจสุขภาพนักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ โดยทำการตรวจร่างกาย ตรวจฟัน และตรวจตาเป็นพิเศษอีกด้วย (สนอง สกุลพราหมณ์ และพิชิต สกุลพราหมณ์. 2524 : บทนำ)

ในปี พ.ศ. 2439 ไบบาเคิน ชาวเยอรมัน ได้วางแผนการสำหรับปฏิบัติขึ้นกำหนดให้แพทย์ทำการตรวจสภาพความเป็นไปของโรงเรียน และห้องเรียน และทำการตรวจสุขภาพนักเรียนเข้าใหม่ และทำการตรวจซ้ำอีกในปีที่ 4, 6 และ 8 ในระหว่างกำลังเรียนอยู่ก็จัดให้มีบัตรสุขภาพประจำตัวนักเรียน เพื่อบันทึกผลของการตรวจและเป็นหลักฐานให้ทราบความเป็นไปของร่างกาย ตลอดจนจัดให้มีการติดตามผลเพื่อแก้ไขความพิการที่ตรวจพบ และทำการติดต่อกับผู้ปกครองของนักเรียนด้วย (ชาญชัย ศรีไสยเพชร. 2522 : 5)

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เริ่มดำเนินงานสุขภาพศึกษาในโรงเรียนเป็นครั้งแรกที่เมืองบอสตัน รัฐแมสซาชูเซตส์ เมื่อ พ.ศ. 2437 ภายหลังจากเกิดโรคติดต่อระบาดขึ้นในโรงเรียนต่าง ๆ และได้ตรวจพบโรคติดต่อในโรงเรียนเป็นครั้งแรก ต่อมางานสุขภาพศึกษาในโรงเรียนได้เริ่มมีการปฏิบัติขึ้นในเมือง ชิคาโก นิวยอร์ก และฟิลาเดลเฟีย ในปี พ.ศ. 2438 2440 และ 2441 ตามลำดับ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2493 รัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกาได้ออกกฎหมายให้โรงเรียนทุกแห่งบรรจุวิชาสุขภาพศึกษา ไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา มัธยมศึกษา แต่ยังคงพบว่ามีเด็กพิการอยู่ตามโรงเรียนต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก จึงเป็นข้อมูลที่ช่วยสนับสนุนและกระตุ้นองค์การ หรือสมาคมอาสาสมัครเกี่ยวกับการปรับปรุงสุขภาพของนักเรียน หลังจากนั้น งานสุขภาพศึกษาในโรงเรียนของสหรัฐอเมริกาได้ขยายออกไปอย่างกว้างขวางและเจริญก้าวหน้ามาจนถึงปัจจุบัน

สำหรับในประเทศไทย งานสุขภาพศึกษาในโรงเรียนเริ่มต้นด้วยการกำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพของร่างกาย โดยให้อ่านหนังสือ "วิชานารู้เรื่องร่างกายของเรา" ตามหลักสูตรฉบับแรกของกระทรวงธรรมการ เมื่อ พ.ศ. 2438 (สุชาติ โสภประยูร. 2526 : 23)

ในปี พ.ศ. 2468 โดยพระราชดำริและความสนพระทัยของสมเด็จพระราชบิดาเจ้าฟ้ากรมหลวงสงขลานครินทร์ พระองค์ทรงเห็นว่า การจัดดำเนินงานด้านสุขาภิบาลที่ปฏิบัติกันอยู่ในขณะนั้น ไม่ได้เท่าที่ควร เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการสุขาภิบาล หรือการสาธารณสุขไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงของกาลสมัยและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสุขภาพของประชาชนก็ยังไม่มีความหมายควบคุม การที่จะหวังให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขคอยประกาศแนะนำและชักชวนประชาชนอย่างเดียว ย่อมไม่ได้ผลตามความมุ่งหมาย พระองค์จึงได้ทรงตั้ง แผนกสุขาภิบาลโรงเรียนขึ้น ให้อยู่ในความดูแลของกระทรวงธรรมการ เมื่อ พ.ศ. 2468 เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียนเสียตั้งแต่เริ่มแรก พระองค์ได้ทรงวางรูปงานอนุโลมตามแบบและวิธีการปฏิบัติที่ได้ทรงเห็นผลดีมาแล้วจากต่างประเทศ กล่าวคือ ได้ทรงจัดวางโครงการ อนามัยพิทักษ์ เพื่อเป็นหลักปฏิบัติไว้ ซึ่งประกอบด้วย การสุศึกษา การสุขาภิบาล การควบคุมดูแลสุขภาพของนักเรียน การแก้ไขความบกพร่องหรือความพิการด้านสุขภาพที่ได้ตรวจพบ (สนอง สกุลพราหมณ์ และพิชิต สกุลพราหมณ์. 2523 : 1 - 2)

ครั้นต่อมา พ.ศ. 2476 ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกา วางระเบียบสำนักงานและกรมขึ้นในกระทรวงธรรมการ แผนกสุขาภิบาลโรงเรียน ได้ยกฐานะเป็นกองสุขาภิบาลโรงเรียนสังกัดกรมพลศึกษา กิจกรรมสุขาภิบาลโรงเรียนได้เจริญก้าวหน้าและขยายกว้างออกไปตามลำดับ จนกระทั่งมีการสถาปนา กระทรวงสาธารณสุขขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2485 จึงได้มีการโอนกองสุขาภิบาลโรงเรียน จากกรมพลศึกษาไปขึ้นกับกระทรวงสาธารณสุข และเปลี่ยนชื่อเป็น กองอนามัยโรงเรียน ในระยะ 20 ปีแรก การดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในส่วนกลาง และออกช่วยเหลือส่วนภูมิภาคเป็นครั้งคราว (สุชาติ โสมประยูร. 2526 : 25)

สำหรับความเคลื่อนไหวในด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบต่องานสุศึกษาในโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการปรับปรุงหน่วยงานในกระทรวงสาธารณสุขใหม่ กองอนามัยโรงเรียนกับกองอนามัยแม่และเด็ก ได้รวมกันเป็นกองอนามัยครอบครัว ขึ้นอยู่กับกรมส่งเสริมสาธารณสุข โดยมีฝ่ายอนามัยโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบงานสุศึกษาในโรงเรียน นอกจากนั้นกองสุศึกษา สำนักงาน

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ก็ได้เห็นความสำคัญของงานสุขศึกษาในโรงเรียนเพิ่มขึ้น และได้จัดตั้งฝ่ายสุขศึกษาในโรงเรียนขึ้นอีกด้วย เนื่องจากโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้เพิ่มขึ้นมากกว่าสมัยก่อนเป็นอันมาก กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดตั้งกองส่งเสริมพลศึกษา และสุขภาพขึ้นใน พ.ศ. 2517 เพื่อช่วยส่งเสริมการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียนโดยตรง (สุชาติ โสมประยูร. 2526 : 25)

ขอบข่ายของงานสุขศึกษาในโรงเรียน

งานสุขศึกษาในโรงเรียนเป็นแนวความคิดที่อยู่ในลักษณะนามธรรม กล่าวคือเป็นกระบวนการปลูกฝังและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพให้เกิดขึ้นในเด็กวัยเรียนอย่างถาวรและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง งานสุขศึกษาในโรงเรียนจะบรรลุได้ตามเป้าหมายก็ต้องอาศัยโครงการสุขภาพในโรงเรียนเป็นเครื่องมือในการดำเนินการโครงการสุขภาพในโรงเรียนประกอบด้วยกิจกรรม 3 ด้าน คือ การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ การจัดบริการสุขภาพ การจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา (ธนวรรณ อัมสมบุญ. 2528 : 22 - 23)

การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ

สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อสุขภาพนักเรียน เป็นกิจกรรมและวิธีการต่าง ๆ ที่จะจัดการควบคุมดูแลปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนคงสภาพดี และถูกสุขลักษณะ เพื่อให้สามารถป้องกันโรคติดต่อ ส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนเกิดสุขนิสัยที่ดี มีสุขภาพสมบูรณ์ (วสันต์ ศิลปสุวรรณ. 2530 : 738) และการจัดสิ่งแวดล้อมที่ดี จะช่วยให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่น่าอยู่ และที่สำคัญก็คือ เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับเด็กที่จะได้นำไปเป็นตัวอย่างในชีวิตประจำวัน ในทางตรงกันข้าม ถ้าสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนไม่ดี ก็อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย หรือไม่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของเด็ก ฉะนั้นการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะจึงจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องจัดให้มีขึ้น และดำรงรักษาไว้ให้อยู่ในสภาพดีตลอดไป (กรมพลศึกษา กองส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ. ม.ป.ป. : 6)

คณะกรรมการสุขภาพโรงเรียน ได้วางหลักการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ไว้ 4 ประการ (กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย.

2523 : 6) ดังนี้

1. ให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุและอันตราย
2. ให้ปลอดภัยจากโรคติดต่อ
3. ให้เป็นที่น่าสนใจ เพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตและอารมณ์ ในอันที่จะทำให้เด็กได้รับการศึกษาเต็มที่และได้ผล

4. ให้เหมาะสมกับสภาพสรีรวิทยาของร่างกายของเด็กที่กำลังเจริญเติบโต

นอกจากนี้ ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทำเลที่ตั้งโรงเรียนว่าพื้นที่ที่ควรเลือกใช้ก่อสร้างโรงเรียน ถ้าเป็นไปได้ควรอยู่ในที่ดอน หรือเป็นที่ราบน้ำท่วมไม่ถึง พื้นดินแห้งอยู่เสมอ ไม่ชื้นแฉะ เป็นหลุมเป็นบ่อ หรือเป็นแอ่งน้ำ หรือเป็นที่ขังน้ำโสโครก สำหรับเนื้อที่ปลูกสร้างต้องคำนึงถึงการขยายตัวของโรงเรียนในวันข้างหน้าด้วย (สุชาติ โสมประยูร. 2519 : 21) โรงเรียนควรตั้งอยู่ในย่านใจกลางของชุมชน เพื่อให้เด็กไปมาได้สะดวก มีทางสัญจรไปมาติดต่อกันได้ทุกฤดูกาล ระยะทางจากจุดไกลมากที่สุดไม่ควรเกิน 2 กิโลเมตร หรือนักเรียนส่วนมากใช้เวลาในการเดินทางไม่เกิน 30 นาที (สนอง สกุลพรหมณ์ และพิชิต สกุลพรหมณ์. 2524 : 16) นอกจากนี้ โรงเรียนควรตั้งอยู่ห่างจากบริษัทที่มีเหตุรำคาญและสิ่งรบกวนต่าง ๆ เช่น เสียงดัง กลิ่น ควัน และฝุ่นละอองรอบ ๆ บริเวณโรงเรียนไม่มีแหล่งเสื่อมโทรมทางค่านีลธรรม และบริเวณโรงเรียนควรมีรั้วรอบที่ปลอดภัย พื้นบริเวณเรียบร้อยสะอาด สวยงามและร่มรื่น (วสันต์ ศิลปสุวรรณ. 2530 : 739)

คณะกรรมการสุขภาพศึกษาได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำงานสุขภาพศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับที่ตั้งและบริเวณโรงเรียนไว้ว่า สถานที่ตั้งโรงเรียนควรอยู่ใกล้ชุมชน เพื่อความสะดวกในการเดินทางของนักเรียน เนื้อที่ตั้งโรงเรียนต้องไม่น้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ (ชวลิต พุททวงศ์. 2528 : 116; อ้างอิงมาจาก คณะกรรมการสุขภาพศึกษา. ม.ป.ท. 2525) คือ

- ขนาด 1 - 24 ห้องเรียน มีที่ดินไม่ต่ำกว่า 6 ไร่
- ขนาด 25 - 36 ห้องเรียน มีที่ดินไม่ต่ำกว่า 9 ไร่
- ขนาด 37 - 48 ห้องเรียน มีที่ดินไม่ต่ำกว่า 12 ไร่
- ขนาด 49 - 60 ห้องเรียน มีที่ดินไม่ต่ำกว่า 15 ไร่

สำหรับโรงเรียนในเขตเมือง ควรมีเนื้อที่ตั้งโรงเรียนไม่น้อยกว่า 2 ไร่

อาคารเรียนและอาคารประกอบ ควรพิจารณาจัดรูปอาคารเรียน เป็นลักษณะตัวอักษร I L E T U เพื่อความสะดวกในการบริหาร และการขยายอาคารเรียนต่อไป นอกจากนี้ควรพิจารณาถึงแสงสว่าง การระบายลม ความปลอดภัย และให้มีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน สามารถต่อเติม ขยายให้เหมาะสมได้ในอนาคต ตัวอาคารเรียนควรจะหันหน้าไปทางทิศที่จะได้รับลมผ่านอย่างทั่วถึง แสงแดดและฝนไม่รบกวน (ชาญชัย ศรีไสยเพชร. 2522 : 228 - 229) และคณะกรรมการสุขศึกษาสายการศึกษา ได้กำหนดว่าอาคารเรียนและอาคารประกอบเป็นอาคารถาวร มีความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัย

ห้องเรียนและอุปกรณ์ที่ใช้ในห้องเรียน ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2522 : 231) ว่าลักษณะและขนาดของห้องเรียนขนาดมาตรฐานมีขนาดกว้าง 7 x 9 เมตร หรือ 8 x 9 เมตร สูงจากพื้นถึงเพดานประมาณ 3 - 4 เมตร ลักษณะของรูปห้องที่ดีควรมีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า บรรรณักเรียนไม่เกิน 35 คน สำหรับชั้นประถมศึกษา และคณะกรรมการสุขศึกษาสายการศึกษา กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของห้องเรียนประถมศึกษา ควรมีขนาดไม่ต่ำกว่า 6 x 8 เมตร และควรมีเนื้อที่ภายในห้องเรียนโดยเฉลี่ยคนละประมาณ 1.5 ตารางเมตร (ชวลิต พุทธวงศ์. 2528 : 116; อ้างอิงมาจากคณะกรรมการสุขศึกษาสายการศึกษา. ม.ป.ท. 2525) ส่วนโต๊ะ ม้านั่ง ต้องมีขนาดพอเหมาะกับส่วนสูงของนักเรียน โต๊ะเรียนแถวหน้าสุดห่างจากกระดานอย่างน้อย 2 เมตร เพราะถ้าม้านั่งชิดกระดานมากเกินไป สายตาของเด็กจะเกิดความผิดปกติได้ง่าย กระดานชอล์ก ควรเป็นสีดำหรือสีเขียวไม่สะท้อนแสง และควรอยู่ในสภาพที่ใช้ได้คืออยู่เสมอ (คณะกรรมการสุขศึกษาสายการศึกษา ม.ป.ป. : 8)

การระบายอากาศและแสงสว่าง บรรยากาศในห้องเรียนมีอิทธิพลต่อสุขภาพและการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีนักเรียนจำนวนมากนั่งอยู่ในห้องเดียวกัน ย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงของอากาศในห้องเรียนทั้งด้านกายภาพและเคมี ถ้าหากไม่มีการระบายอากาศที่ดีจะทำให้เกิดเหตุรำคาญ มีกลิ่นเหม็น อึดอัดหายใจไม่คล่อง หรือเป็นทางที่จะแพร่กระจายโรคติดต่อทางเดินหายใจได้ง่าย (สายหยุด ชมานนท์ พยอม ตันมณี และอรรณพ ชมชัยยา. 2521 : 25) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของสนอง สกุลพราหมณ์ และพิชิต สกุลพราหมณ์ (2524 : 23) ที่ว่า ถ้าห้องเรียนมีการระบายอากาศไม่ดีบ้าง ก็จะทำให้ร้อนอบอ้าว มีกลิ่นไม่ดี และทำให้นักเรียนไม่กระปรี้กระเปร่า เหนื่อยง่าย ปวดศีรษะ และอาจเกิดโรคติดต่อทางระบบหายใจได้ง่าย ตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษา กำหนดให้มีประตูหน้าต่างที่เปิดออก และช่องระบายลม คิดเป็นพื้นที่รวมกันทั้งหมดร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง และห้องเรียนต้องมีแสงสว่างเหมาะสมแก่สายตา ความส่องสว่างไม่น้อยกว่า 30 ฟุตแรงเทียน ห้องศิลปะ และโรงฝึกงานเป็นงานละเอียด ความส่องสว่างไม่น้อยกว่า 50 ฟุตแรงเทียน สีในอาคารเรียนควรเป็นสีอ่อน จะช่วยให้สะท้อนแสงได้ดี (ชวลิต พุทธวงศ์. 2528 : 117; อ้างอิงมาจาก คณะอนุกรรมการสุขศึกษาสายการศึกษา. ม.ป.ท. 2525) นอกจากนี้ ห้องเรียนที่ดีต้องออกแบบให้สามารถป้องกันเสียงรบกวนได้ เพราะเสียงดังเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน และมีผลกระทบต่อสุขภาพทางกายและจิตใจ ทำให้นักเรียนขาดสมาธิ ฟังครูสอนไม่ได้ยิน ครูเองก็ต้องเพิ่มระดับเสียงให้ดังขึ้น ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อระบบเสียงได้ ตามหลักฐานทางการแพทย์ยืนยันว่า เสียงที่มีระดับความดังมาก ๆ ทำให้เกิดความระคายเคืองต่อหู อารมณ์และอาจทำให้ประสาทเสื่อมได้ ดังนั้นห้องเรียนควรมีระดับเสียงดังไม่เกิน 40 เดซิเบล

สนาม และที่นั่งเล่นในโรงเรียน สนามกีฬาหรือสนามเล่นมีความสำคัญมากเปรียบเสมือนหัวใจของโรงเรียน เพราะธรรมชาติของเด็กจะมีการเล่นออกกำลังกาย จะช่วยให้เด็กเจริญเติบโต มีสุขภาพดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ ชาญชัย ศรีไสยเพชร ได้ให้ความคิดเห็นว่า สนามกีฬาหรือสนามเล่น ควรปลูกหญ้าและรักษาให้เขียวชะอุ่มอยู่เสมอ จะช่วยสร้างบรรยากาศให้แก่โรงเรียน

เป็นที่ร่มรื่น และสวยงาม สนามควรอยู่ทางหน้าอาคารเรียน สำหรับสนามฟุตบอลควรจัดให้ส่วนกว้างอยู่ทางทิศเหนือและทิศใต้ เพราะเวลาเล่นแสงแดดจะไม่ส่องนัยน์ตานักเรียน สำหรับสนามเด็กเล็กหรือสนามกีฬาบางอย่าง อาจจัดให้อยู่ด้านข้างหรือด้านหลังของโรงเรียนก็ได้ และคณะกรรมการศึกษาธิการศึกษา ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสนามว่าควรมีพื้นที่เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 4 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน และสนามต้องเรียบ ปลอดภัย ไม่มีน้ำขังอยู่ (ชวลิต พุทธวงศ์. 2528 : 117; อ้างอิงมาจาก คณะกรรมการศึกษาธิการศึกษา. ม.ป.ท. 2525)

น้ำดื่ม น้ำใช้ น้ำเป็นปัจจัยอีกอย่างหนึ่งของสิ่งแวดล้อม ที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพของนักเรียนมาก ถ้านักเรียนดื่มหรือใช้น้ำไม่สะอาด ก็จะเป็นสาเหตุหนึ่งในการติดโรคและแพร่กระจายโรคติดต่อได้ โดยเฉพาะโรคที่เกี่ยวข้องกับทางเดินอาหาร โรงเรียนจึงจำเป็นต้องจัดหา น้ำที่สะอาดให้เพียงพอ กับจำนวนนักเรียนตลอดปี กรมอนามัยได้ระบุไว้ว่า น้ำที่สะอาดมีอยู่สามชนิดคือ น้ำประปา น้ำฝนที่สะอาด และน้ำบ่อที่ถูกสุขลักษณะ (กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย. 2523 : 22) และมาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยคณะกรรมการศึกษาธิการศึกษา กำหนดน้ำดื่ม น้ำใช้ ไว้ว่า โดยเฉลี่ยนักเรียนประถมศึกษาใช้น้ำ 3 - 5 ลิตร ต่อคนต่อวัน การจัดน้ำดื่ม น้ำใช้ในโรงเรียนทำได้ 4 วิธี คือ (ชวลิต พุทธวงศ์. 2528 : 117; อ้างอิงมาจาก คณะกรรมการศึกษาธิการศึกษา. ม.ป.ท. 2525)

- ประปาโรงเรียน มีน้ำพุหรือน้ำก๊อกดื่ม โดยเฉลี่ย 60 คนต่อ 1 ที่ ที่ล้างมือเฉลี่ย 100 คนต่อ 1 ที่
- น้ำฝน มีถังเก็บน้ำฝนที่ถูกหลักสุขาภิบาลและโดยเฉลี่ย 2 ลิตรต่อคนต่อวัน
- น้ำบ่อ ถูกหลักสุขาภิบาล
- น้ำแม่น้ำลำคลอง ผ่านกรรมวิธีทำความสะอาดมาก่อน เช่น ใช้สารส้ม และคลอรีน ทำลายเชื้อโรคในน้ำ

ส้วมและที่ใส่ส้วม โรงเรียนทุกแห่งต้องจัดให้มีส้วมไว้เพื่อให้เด็กถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ เด็กจะได้รู้จักใช้และเห็นตัวอย่าง เช่น โรงเรียนต้องจัดให้มีส้วมที่ถูกสุขลักษณะ คือไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวัน ไม่มีกลิ่นอันเป็นเหตุรำคาญ ไม่เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคต่าง ๆ ไม่แพร่เชื้อโรคไปได้ง่ายตามพื้นดิน และใต้ดิน (ชาญชัย ศรีไสยเพชร. 2522 : 252 - 253)

การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญคือการตรวจค้นหาความบกพร่องทางสุขภาพ การให้การรักษายาบาลแก่ผู้ป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ ในโรงเรียน การแนะแนวทางสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อในโรงเรียน (กรมพลศึกษา กองส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ. ม.ป.ป. : 11)

นอกจากนั้น ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2522 : 145) กล่าวถึง กิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน ดังนี้คือ การตรวจค้นหาความบกพร่องทางด้านสุขภาพของนักเรียน ติดตามเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสุขภาพ ให้ได้รับความช่วยเหลือที่ถูกต้อง จัดให้มีการป้องกันอุบัติเหตุและการปฐมพยาบาลแก่นักเรียนที่ประสบอุบัติเหตุ หรือเจ็บไข้เล็ก ๆ น้อย ๆ การป้องกันควบคุมโรคติดต่อในโรงเรียน ตลอดจนการแนะนำตักเตือนหรือการแนะแนวสุขภาพของนักเรียน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างแพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งค้นหาความบกพร่องทางสุขภาพพร้อมทั้งให้การส่งเสริม และแนะแนวทางสุขภาพ เพื่อให้ให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนมีสุขภาพที่ดีที่สุดในที่จะทำได้

ความมุ่งหมายของการจัดบริการสุขภาพ (กรมพลศึกษา กองส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ. ม.ป.ป. : 11)

1. เพื่อปรับปรุงส่งเสริมและดำรงไว้ซึ่งสุขภาพและสวัสดิภาพของนักเรียน
2. เพื่อสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพให้แก่นักเรียน
3. กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความต้องการและสนใจในเรื่องสุขภาพของตนเองยิ่งขึ้น
4. เพื่อเป็นตัวอย่างให้นักเรียนนำสิ่งที่ได้พบเห็นหรือได้กระทำที่โรงเรียนไปปฏิบัติ

จริง ๆ ในชีวิตประจำวัน

5. เป็นการส่งเสริมการสอนสุขศึกษาให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
6. เพื่อเป็นการรื้อให้ครูและผู้บริหารมองเห็นความสำคัญในเรื่องสุขภาพของเด็ก

มากขึ้น

เทอร์เนอร์ (Turner. 1966 : 133 - 134) ได้กล่าวถึง หน้าที่ของครูที่ควรปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริการสุขภาพในโรงเรียนว่า ครูมีหน้าที่ในการเตรียมเด็กนักเรียน สำหรับการตรวจสุขภาพ ถ้าหากครูมีความเข้าใจในลักษณะของการตรวจ รู้จักสร้างบรรยากาศและให้การปฐมนิเทศแก่นักเรียนอย่างถูกต้องแล้ว เด็กนักเรียนจะไม่กลัวกลับจะแสดงความกระตือรือร้นและสนใจเสียอีก ตรงกันข้ามถ้าหากเด็กนักเรียนหวาดกลัว หรือเข้าใจผิด เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะประสบปัญหา เพราะเด็กไม่ให้ความร่วมมือ

สุชาติ โสมประยูร (2526 : 63 - 64) ได้กำหนดขอบข่ายของกิจกรรมการบริการสุขภาพในโรงเรียนที่สำคัญซึ่งทางโรงเรียนควรดำเนินการไว้ดังนี้ คือ การตรวจสุขภาพ ซึ่งอาจกระทำโดยแพทย์ หรือโดยครู ตลอดจนการติดตามผล การทดสอบสายตา การทดสอบการได้ยิน การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง การช่วยเหลือเด็กพิการ การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ การป้องกันอุบัติเหตุ การปฐมพยาบาล การบันทึกสุขภาพ การจัดบริการอาหาร การแนะแนวสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพครู และการส่งเสริมสุขภาพจิต และบุคคลคนเดียวกัน ยังได้กล่าวถึงการตรวจสุขภาพของนักเรียนว่า สามารถกระทำการตรวจได้โดย บุคคลหลายฝ่าย เช่น ครู ผู้ปกครอง แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่อนามัย (สุชาติ โสมประยูร. 2520 : 7)

สนอง สกุลพรหมณ์ และพิชิต สกุลพรหมณ์ (2524 : 63 - 64) ได้กล่าวถึงการตรวจสุขภาพของนักเรียนโดยจำแนกตามประเภทของผู้ตรวจไว้ดังนี้

1. การตรวจสุขภาพโดยแพทย์ (Medical Examination) นักเรียนควรได้รับการตรวจจากแพทย์ตามระยะเวลาอันเหมาะสมตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1.1 นักเรียนที่เข้าใหม่ทุกคนควรได้รับการตรวจสุขภาพจากแพทย์ก่อนเข้าเรียน

1.2 นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ชั้น ป.4 ป.7 มศ.3 และ มศ.5 ควรจัดให้ได้รับ

การตรวจสุขภาพจากแพทย์

1.3 นักเรียนที่จะเป็นนักกีฬาของโรงเรียน ควรได้รับการตรวจสุขภาพก่อน เพื่อจะได้ทราบว่า มีความเหมาะสมที่จะเล่นกีฬาประเภทนั้น ๆ ได้หรือไม่

1.4 นักเรียนป่วยหรือประสบอุบัติเหตุในโรงเรียน

2. การตรวจสุขภาพนักเรียนโดยพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่อนามัย การตรวจมีจุดมุ่งหมาย เพื่อตรวจหาความผิดปกติของนักเรียนด้านสุขภาพ หรือสงสัยว่าจะเป็นโรคให้ได้รับการรักษาหรือ ได้รับการช่วยเหลือ โดยเจ้าหน้าที่อนามัยหรือแพทย์ต่อไป

3. การตรวจสุขภาพของปากและฟัน โดยทันตแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่ทันตภิบาล ทันตอนามัย เป็นการบริการอย่างหนึ่งที่จำเป็นสำหรับนักเรียน อันจะเป็นการส่งเสริมสุขภาพของปากและฟัน ตลอดจนรักษาโรคฟันผุให้กับนักเรียนด้วย

4. การตรวจสุขภาพโดยครู ได้แก่ การตรวจสุขภาพนักเรียนในตอนเช้า ซึ่งครูประจำชั้น ควรจะได้ปฏิบัติเป็นประจำทุกเช้าก่อนเข้าห้องเรียน ถ้าตรวจพบความผิดปกติ ครูก็จะได้จัดส่งนักเรียน ให้ได้รับการตรวจจากแพทย์หรือเจ้าหน้าที่อนามัยต่อไป

นอกจากนั้น ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2522 : 156 - 158) กล่าวถึงการตรวจสุขภาพ โดยครูนั้น สามารถดำเนินการตรวจได้ 3 ระยะ คือ การตรวจสุขภาพในตอนเช้ามืดก่อนเข้าเรียน (Morning Health Inspection) การสังเกตขณะอยู่ในชั้นเรียน (Health Observation) และการตรวจสุขภาพเป็นครั้งคราว (Physical Examination)

สายหยุด ชมานนท์ พยอม ตันมณี และอรรณพ ชมชัยยา (2521 : 46) กล่าวถึงการ ตรวจสุขภาพโดยครูว่า ครูต้องสอนเด็กและมีความใกล้ชิดกับเด็ก ดังนั้นถ้าหากครูตรวจสอบสุขภาพ ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ จะเป็นการช่วยเหลือเด็กในเรื่องโรคภัยไข้เจ็บได้มาก และในการ ตรวจสุขภาพของนักเรียนนั้น ครูไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่า นักเรียนเป็นโรคอะไร เพียงแต่ใช้การ สังเกต และวิธีการตรวจสอบแบบง่าย ๆ เพื่อบันทึกไว้เป็นหลักฐาน เมื่อพบข้อบกพร่องก็จะได้ส่งให้ แพทย์ทำการตรวจรักษาต่อไป

จะเห็นว่า การตรวจสุขภาพนักเรียนโดยครูนั้นเป็นการเอื้ออำนวยความสะดวกให้แก่แพทย์ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เนื่องจากบุคลากรทางการแพทย์มีจำนวนจำกัด ประกอบกับเวลาในการ ออกเยี่ยมโรงเรียนมีน้อย ทำให้การตรวจสุขภาพนักเรียนที่มีจำนวนมากทำได้ไม่ทั่วถึง จึงเป็นหน้าที่ ของครูที่จะได้ทำการตรวจตราดูความผิดปกติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน อาจทำการตรวจโดยตรง

หรือทางอ้อมก็ได้ ทำการตรวจตราดูแลความผิดปกติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูประจำชั้น และครูผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียน จะต้องเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นและกระทำทุกวิถีทางอันจะนำมาซึ่งการมีสุขภาพดีของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน

เมื่อกล่าวถึงการจัดการบริการสุขภาพในโรงเรียน สิ่งหนึ่งซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบำบัด รักษา และจะมองข้ามไปเสียมิได้ ก็คือการจัดห้องพยาบาลหรือมุมพยาบาล ซึ่งเป็นจุดสำคัญในการให้ความสะดวกต่อการรักษาพยาบาลโรคภัยไข้เจ็บและอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

จรินทร์ ธานีรัตน์ (2518¹¹ 50) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดห้องพยาบาลว่า ห้องพยาบาลควรจัดไว้ชั้นล่างของอาคาร เพื่อความสะดวกของผู้ป่วยและผู้ดูแลรักษา ห้องพยาบาลต้องห่างจากบริเวณที่มีเสียงรบกวน และควรอยู่ใกล้กับห้องอาจารย์ใหญ่พอสมควร มีครุภัณฑ์ที่จำเป็นพร้อม เช่น ตู้ยา ยาชุดปฐมพยาบาล เตียงพยาบาล หมอน ผ้าห่ม ผ้าปู ผ้ายาง อ่างล้างมือ กระโถน เครื่องชั่งน้ำหนัก เป็นต้น ตามมาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่กำหนดไว้ว่า โรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนไม่เกิน 450 คน จะต้องมียุมนพยาบาล 1 แห่ง ขนาด 1.5¹¹ 3.5 เมตร เป็นอย่างต่ำ มีเตียงพยาบาลพร้อมเครื่องนอน 1 ชุด มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่จำเป็นครบ ส่วนในโรงเรียนที่มีนักเรียนเกิน 450 คนขึ้นไป ควรมีห้องพยาบาลขนาด 3.5¹¹ 5 เมตร และอีกส่วนใช้เป็นที่ทำการปฐมพยาบาล ให้มีเตียงพยาบาลพร้อมเครื่องนอน 2 ชุด นอกจากนั้นให้มีอุปกรณ์เครื่องใช้เพิ่มจากมุมพยาบาล เนื่องจากมีจำนวนนักเรียนมีมากกว่า

การจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา

วู๊ด (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2523¹² 3) อ้างอิงมาจาก วู๊ด (1926) ได้ให้ความหมายของสุขศึกษาว่า หมายถึง ผลรวมของประสบการณ์ ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติและความรู้เกี่ยวกับสุขภาพของบุคคล ชุมชน และประเทศ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2523¹² 5) ให้ความหมายสุขศึกษาว่า หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ซึ่งมีผลทำให้บุคคล ครอบครัว หรือชุมชนได้รับความรู้ เกิดเจตคติและการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพ

ส่วนการสอนสุขศึกษา ได้มีผู้ให้นิยามความหมายไว้หลายท่านด้วยกัน เช่น

มานี้ ชูไทย (2523 : 4) กล่าวถึง การสอนสุขศึกษา หมายถึง กระบวนการและวิธีการศึกษาทั้งหมดที่จะทำให้ประชาชนได้รู้จักเกี่ยวกับการป้องกันโรคและการส่งเสริมสุขภาพ สร้างเจตคติในการรับผิดชอบ พร้อมทั้งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่นำไปสู่การเป็นผู้มีสุขภาพดี

ณัฐยา วิสุทธิสิน (2523 : 1) กล่าวถึง การสอนสุขศึกษา หมายถึง โครงการซึ่งได้วางแผนและดำเนินการอย่างมีขั้นตอนในการที่จะจัดให้มีประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน เพื่อให้มีเจตคติ การปฏิบัติและความรู้ทางด้านสุขภาพ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2523 : 8) กล่าวถึง การสอนสุขศึกษา หมายถึง โครงการซึ่งได้วางแผนและจัดการอย่างเป็นขั้นตอนในการที่จะจัดให้มีประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน เพื่อให้มีเจตคติ การปฏิบัติ และความรู้ทางด้านสุขภาพ ซึ่งทั้งสามอย่างนี้จะมีผลในการพัฒนาสถานะทางสุขภาพที่เหมาะสมของเอกัตบุคคล ครอบครัว และชุมชน

จากคำนิยามดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การสอนสุขศึกษา หมายถึง กลวิธีหรือกระบวนการในการจัดมวลประสบการณ์ หรือกิจกรรมให้แก่ผู้เรียน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติทางสุขภาพที่ถูกต้องเหมาะสม อันจะเป็นแนวทางไปสู่การมีสุขภาพดีแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน อย่างไรก็ตาม การสอนสุขศึกษาจะได้ผลสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อ โรงเรียนได้จัดให้มีการบริการสุขภาพ และการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ ควบคู่ไปด้วยเพราะองค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

ความมุ่งหมายของการสอนสุขศึกษา ก็คือต้องการให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา จะต้องคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้ (สุชาติ โสภประยูร.

2520 : 50 - 53)

1. ความรู้ทางด้านสุขภาพ (Health Knowledge) เป็นกระบวนการทางด้านสมอง ได้แก่ การที่นักเรียนมีความรู้ และความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการต่าง ๆ ของวิชาสุขศึกษาเพิ่มพูนมากขึ้นจากเดิม

2. ทักษะทางด้านสุขภาพ (Health Attitude) เป็นกระบวนการทางด้านจิตใจ ได้แก่ การที่นักเรียนมีทัศนคติ หรือปฏิกิริยาในด้านความรู้สึกต่อเรื่องสุขภาพดีขึ้น

3. การปฏิบัติทางด้านสุขภาพ (Health Practice) ขั้นนี้เป็นจุดสำคัญของความสำเร็จในการสอนคือ ได้แก่ การที่นักเรียนได้มีการปฏิบัติทางด้านสุขภาพ หรือมีสุขปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ แคล่วคล่องว่องไว และเรียบร้อยมากขึ้นกว่าเดิม

ในการสอนสุขศึกษาควรเน้นทั้งความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน และเพื่อให้สอดคล้องกับความพร้อม ความสามารถและความต้องการของผู้เรียนในระดับต่าง ๆ นักจิตวิทยาและนักการศึกษาจึงได้ลงความเห็น ว่า ควรจะเน้นเรื่อง ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติให้ลุล่วงกันไป ตามระดับวัยของผู้เรียน ดังที่คณะกรรมการสุขภาพศึกษาได้เน้นความสำคัญ เป็นลำดับ ดังนี้ ระดับชั้นประถมศึกษา 1 - 4 เน้นความสำคัญการปฏิบัติ เป็นอันดับที่ 1 เน้นเจตคติเป็นอันดับที่ 2 และเน้นความรู้ เป็นอันดับ 3 ส่วนระดับชั้นประถมศึกษา 5 - 6 เน้นความสำคัญเจตคติ เป็นอันดับที่ 1 เน้นการปฏิบัติเป็นอันดับ 2 และเน้นความรู้เป็นอันดับ 3

ในการจัดหลักสูตรสุขศึกษาและการพิจารณาเนื้อหาการสอนสุขศึกษา ในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503 ได้กำหนดให้หลักสูตรสุขศึกษารวมอยู่ในหมวดวิชาพลานามัย ซึ่งประกอบด้วย สุขศึกษา และพลศึกษา (สุชาติ โสมประยูร. 2526 : 104) เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลง การจัดหลักสูตรและการพิจารณาเนื้อหาการสอนสุขศึกษา กระทรวงศึกษาได้มอบหมายให้กรมวิชาการรับผิดชอบในการดำเนินการนี้ คณะทำงานและคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวได้จัดเนื้อหาวิชาสุขศึกษา สอดแทรกไว้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

จากการที่วิชาสุขศึกษาถูกจัดเนื้อหาวิชาสอดแทรกไว้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แสดงให้เห็นว่าชื่อวิชาสุขศึกษา ไม่มีชื่อปรากฏในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 แม้จะไม่มีชื่อวิชาสุขศึกษาอยู่ในหลักสูตร ก็มีชื่อว่าวิชาสุขศึกษาจะไม่มี แต่ทางตรงกันข้ามกลับจะต้องมีเพิ่มมากขึ้นด้วยซ้ำ นั่นคือ โรงเรียนประถมศึกษาจำเป็นต้องจัดให้มีสุขศึกษาในโรงเรียน หรือโปรแกรมสุขภาพในโรงเรียน กล่าวคือ จัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะภายในโรงเรียน จัดบริการอนามัยในโรงเรียน และจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาเพื่อสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตร และสอดคล้องตามความมุ่งหมายของแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2520 ที่ว่า "ให้นักเรียนมีบุคลิกภาพที่ดี มีสุขภาพ และอนามัยสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ" (กระทรวงศึกษาธิการ. 2532 : 1)

การสอนสุขศึกษาในโรงเรียนจะก่อให้เกิดผลต่อการมีสุขศึกษานักเรียน ครูผู้สอนนับว่าเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยให้การสอนสุขศึกษามีผลสมบูรณ์ ครูจะต้องเข้าใจหลักสูตรการเรียนการสอน ควรจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และเป็นปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา มีการใช้สื่อหรืออุปกรณ์การสอนอย่างมีคุณค่าและให้มากเพียงพอ พยายามใช้แหล่งวิชาการในชุมชนเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนสุขศึกษาให้มาก พยายามจัดเนื้อหาให้ยึดหยุ่นได้อย่างเหมาะสม การจัดกิจกรรมหลาย ๆ อย่างควรจัดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เพราะกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากจะทำให้การเรียนการสอนมีคุณค่าและมีชีวิตชีวา ยังช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในนักเรียนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นควรให้เด็กเป็นพระเอก ครูเป็นพระรอง

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยทั้งต่างประเทศและในประเทศปรากฏดังนี้

กัสส์ (Guss. 1961 : 84 - 85) ได้ศึกษาถึงความรู้สึกที่มีต่อการนิเทศ ผลปรากฏว่าการนิเทศยังไม่เป็นศูนย์กลางในการปรับปรุงการเรียนการสอน

คาร์ลตัน (Carlton. 1971 : 4406 - A) ได้ทำการศึกษาบทบาทของศึกษานิเทศก์ที่เป็นจริงตามทัศนะของครูและครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา รัฐฟลอริดา ผลปรากฏว่า บทบาทที่เป็นจริง ได้แก่ การช่วยเหลือพัฒนาโครงการสอน ช่วยเหลืองานด้านบริหาร ช่วยกำหนดนโยบายของโรงเรียน ร่วมมือในการประชุมครู และช่วยเลือกแบบเรียน ส่วนบทบาทในอุดมคตินั้นเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการวางแผน เตรียมการเยี่ยมโรงเรียนเพื่อสังเกตการสอนของครู ช่วยเหลือครูจัดเนื้อหาวิชา คัดเลือกอุปกรณ์การสอนและทำโครงการสอน

คาร์แมน (Carman. 1971 : 4406 - A) ได้วิเคราะห์บทบาทของศึกษานิเทศก์ทั่วไป ตั้งแต่ปี 1955 - 1965 จากรายงานปรากฏว่า ความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ทั่วไป คือร่วมมือในการประชุม อบรมครู และการจัดประชุมกลุ่มย่อย ปรับปรุงและส่งเสริมค่านิยมสัมพันธไมตรีในโรงเรียน และให้ความช่วยเหลือโดยรับปรึกษาหารือและให้บริการทางการสอน

แอตวานิ (Adwani. 1982 : 4699 - A) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างครู กับศึกษานิเทศก์ตามการรับรู้ของครู ศึกษานิเทศก์ และอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในซาอุดีอาระเบีย (The Relationship between Teacher and Supervisors as perceived by Teachers, Supervisors, and Principals in Secondary Schools in Saudi Arabia) ได้ส่งแบบสอบถามถึงครูศึกษานิเทศก์ และอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ควรปรับปรุงการศึกษาและการนิเทศให้เปลี่ยนการนิเทศโดยให้ครูกับศึกษานิเทศก์ทำงานร่วมกัน มากกว่าที่จะให้ศึกษานิเทศก์เป็นใหญ่ การให้ความร่วมมือมากกว่าการลงโทษและการนิเทศควรเป็นแบบประชาธิปไตย

โสภณ รอดทอง (2521 : 108 - 110) ได้ศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของ ศึกษานิเทศก์ ผลปรากฏว่า ปัญหาซึ่งศึกษานิเทศก์ประสบในการปฏิบัติงานมาก ได้แก่ ขาดแคลนงบประมาณในการประชุม อบรมสัมมนาครู ขาดแรงจูงใจ ขาดงบประมาณในการจัดทำคู่มือครู เอกสารทางวิชาการ และอุปกรณ์การสอน ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการด้านการพัฒนาหลักสูตร ไม่ได้รับงบประมาณอย่างเพียงพอ ในการออกนิเทศครู ไม่นำผลจากการประเมินผลงาน ด้านวิชาการไปปรับปรุงการทำงานของตน บางครั้งงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ทำให้งานใน โครงการของศึกษานิเทศก์เสียหาย และขาดแคลนเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินงานด้านการ ศึกษา ทดลอง ค้นคว้า

พรทิพย์ ไวยโยคะ (2524 : 42 - 44) ได้ศึกษาบทบาทของศึกษานิเทศก์ที่เป็นจริง และที่คาดหวัง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครู และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 140 คน และ 101 คน ตามลำดับ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูประจำการที่มีประสบการณ์น้อย และประสบการณ์ปานกลาง มีทัศนะต่อบทบาทที่ คาดหวังเฉพาะงานด้านวิเคราะห์หลักสูตรสูงกว่าครูประจำการที่มีประสบการณ์มาก ครูประจำการที่มีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีทัศนะต่อบทบาทที่คาดหวังเฉพาะงานด้านวิเคราะห์หลักสูตร งานบริหาร การศึกษา งานติดตามและประเมินผลสูงกว่าครูประจำการที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนบทบาทที่เป็นจริงนั้น ครูประจำการมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

2. ผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย มีทักษะต่อบทบาทที่คาดหวังเฉพาะงานด้านวิเคราะห์หลักสูตรสูงกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก ผู้บริหารที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีทักษะต่อบทบาทที่เป็นจริงเฉพาะงานด้านงานนิเทศการศึกษา งานวิเคราะห์หลักสูตร และงานพัฒนาการเรียนการสอนสูงกว่าผู้บริหารที่มีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

3. ครูมีทักษะต่อบทบาทที่เป็นจริง เฉพาะงานด้านนิเทศการศึกษาสูงกว่าผู้บริหาร ครูมีทักษะต่อบทบาทที่คาดหวังเฉพาะงานด้านนิเทศการศึกษาและงานวิเคราะห์หลักสูตรสูงกว่าผู้บริหาร

ธีรเทพ ทองสถิตย์ (2515 : 173 - 180) ได้สำรวจความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในเขตอำเภอมืองทั้ง 8 จังหวัดในภาคการศึกษา 7 จังหวัดละ 30 คน เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ดังนี้

1. ศึกษานิเทศก์ควรมีอายุระหว่าง 30 - 50 ปี มีวุฒิทางการศึกษาอย่างต่ำปริญญาตรี มีประสบการณ์การสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และควรนิเทศได้ไม่ต่ำกว่า 3 วิชา
2. ด้านการปฏิบัติงานจริง ปรากฏว่าศึกษานิเทศก์ตรวจเยี่ยมโรงเรียนน้อยมากไม่สนองความต้องการของครู
3. สิ่งที่ครูคาดหวังให้ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติ ได้แก่ การให้คำแนะนำบ่อย ๆ และเป็นกันเองกับครู
4. ผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้เพียงเล็กน้อย และช่วยปรับปรุงคุณภาพการศึกษาได้ระดับปานกลาง
5. ผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ด้วยการแนะนำเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาปรากฏว่าครูต้องการมาก แต่ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติน้อย ด้านการมนุษยสัมพันธ์ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติได้ตรงตามความต้องการของครู แต่การแสดงตนเป็นคนเด่น ก้าวภายในเรื่องของผู้อื่นยังมีอยู่ ซึ่งครูไม่ต้องการด้านการผลิตและการประมวลการสอนคู่มือครูศึกษานิเทศก์ปฏิบัติได้ตรงตามความต้องการของครู แต่การผลิตเอกสารทางวิชาการ การแพร่ข่าวสาร การจัดศูนย์วิชาการ และการบรรยายทางวิชาการมีน้อยไม่ตรงความต้องการของครู

6. ผู้วิจัยพบว่า หัตถ์คิดทั่วไปของครูต่อการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์มิได้เป็นไปในทางที่ดี ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหาทางแก้ไขต่อไป

ปราณี วันธงชัย (2530 : 57 - 59) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศของครูสุษศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร" ผลของการวิจัยพบว่า ครูสุษศึกษาที่มีความต้องการการนิเทศมากที่สุดทุกด้าน และมีความต้องการมากที่สุด คือด้านคุณสมบัติของศึกษานิเทศก์ ฝ่ายสุษศึกษา ความต้องการทางวิชาการด้านหลักสูตร ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการของครู ส่วนความต้องการทางวิชาการด้านการสอนของครูสุษศึกษาที่มีความต้องการเข้าสังเกตการสอนของครูสุษศึกษา การจัดประชุมปรึกษาหารือ หรืออภิปรายภายหลังสังเกตการสอน อยู่ในระดับมาก สำหรับข้ออื่น ๆ มีความต้องการในระดับมากที่สุด และด้านกิจกรรมการนิเทศชนิดต่าง ๆ ครูสุษศึกษาที่มีความต้องการกิจกรรมแบบปรึกษาเป็นรายบุคคล (โดยศึกษานิเทศก์ฝ่ายสุษศึกษาเป็นผู้นิเทศเอง) อยู่ในระดับมาก สำหรับข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบตามวุฒิการศึกษาแล้ว ปรากฏว่า ครูสุษศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความต้องการการนิเทศต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศของครูที่มีประสบการณ์ในการสอน พบว่า ครูสุษศึกษาที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน มีความต้องการนิเทศด้านคุณสมบัติของศึกษานิเทศก์ฝ่ายสุษศึกษา ความต้องการทางวิชาการด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการของครู และด้านกิจกรรมการนิเทศชนิดต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ยกเว้นความต้องการทางวิชาการด้านหลักสูตร ครูสุษศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีความต้องการการนิเทศแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัจฉราลักษณ์ ปิ่นทับทิม (2528 : 62 - 68) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศของครูสุษศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 2 โดยส่งแบบสอบถามไปถึงครูสุษศึกษา จำนวน 96 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูสุษศึกษาที่มีความต้องการนิเทศทางสุษศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้

ด้านการเรียนการสอน ครูสุศึกษาต้องการนิเทศเกี่ยวกับเรื่องการใช้หลักสูตรเนื้อหาวิชา
 สุขศึกษา โดยต้องการให้มีการนิเทศมากในเรื่องการใช้หลักสูตรและเนื้อหาวิชาสุขศึกษา โดยต้องการ
 การนิเทศเกี่ยวกับคู่มือครูตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอน
 การนำหลักสูตรและเนื้อหามาประยุกต์ใช้ให้นักเรียนเกิดความสนใจเรียน เรื่องการสอน ครูผู้สอน
 ต้องการการนิเทศเกี่ยวกับวิธีสอน ให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการปฏิบัติ ทักษะเทคนิค
 ต่าง ๆ ในการสอนสุขศึกษา การตั้งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และการเตรียมการสอน สื่อและวัสดุ
 อุปกรณ์การสอนให้สัมพันธ์กับบทเรียน และประสบการณ์เดิมของนักเรียน การผลิตและวิธีใช้อุปกรณ์
 การสอนจากวัสดุที่มีในห้องเรียน เรื่องการวัดและการประเมินผล ครูผู้สอนต้องการมากในการสร้าง
 ข้อสอบที่มีคุณภาพ และวิธีสร้างข้อสอบวัดพฤติกรรมด้านการปฏิบัติ ทักษะ และความรู้ การวิเคราะห์
 ข้อสอบและปรับปรุงข้อสอบ รวมทั้งการทำคลังข้อสอบวิชาสุขศึกษาด้วย

ด้านการจัดบริการสุขภาพ ครูสุศึกษาต้องการให้มีการนิเทศเรื่องการช่วยเหลือนักเรียนที่
 มีปัญหาทางสุขภาพ การวางแผนงานบริการทางสุขภาพในโรงเรียน การส่งเสริมโภชนาการที่ถูกต้อง
 ในโรงเรียน ความรู้และทักษะในการปฐมพยาบาล การแนะแนวสุขภาพการป้องกันและการควบคุม
 โรคติดต่อในโรงเรียน การประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อพัฒนาสุขภาพและความเป็นอยู่
 ที่ดีของนักเรียน

ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ครูสุศึกษาต้องการให้มีการนิเทศมากเรื่องการจัด
 บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้อำนวยความสะดวกต่อการสร้างสุขนิสัยที่ดี การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยเพื่อ
 ป้องกันอุบัติเหตุ การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นไปและได้มาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้
 การจัดมุมสร้างเสริมสุขภาพจิตและสุนทรียภาพในห้องเรียน การจัดโครงการรักษาความสะอาด
 การจัดขยะมูลฝอย เหตุรำคาญ สัตว์และแมลงนำโรค และต้องการการนิเทศวิธีการใช้อุปกรณ์
 คับเพลิง

การปฏิบัติงานทั่วไปเกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน ครูสุศึกษาต้องการให้มีการ
 นิเทศเรื่องวิธีดำเนินงานตามโครงการสุขภาพในโรงเรียน วิธีสร้างความสัมพันธ์และประสาน
 ประโยชน์ร่วมกับโรงเรียนและชุมชน การจัดโครงการอาสาสมัครสาธารณสุข ในโรงเรียนและชุมชน

และการวางแผนการประเมินผลโครงการสุขภาพในโรงเรียน ตลอดจนการจัดตั้งคณะกรรมการสุขภาพในโรงเรียนด้วย เมื่อเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศของครูสุขภาพที่มีประสบการณ์การสอนวิชาสุขภาพมากกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์การสอนวิชาสุขภาพไม่เกิน 5 ปี พบว่า มีความต้องการการนิเทศแตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ในการจัดบริการสุขภาพ การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การปฏิบัติงานทั่วไปเกี่ยวข้องกับโครงการสุขภาพในโรงเรียน ยกเว้นความต้องการการนิเทศด้านการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

กฤษณี วนะภูติ (2526 : 106 - 111) ได้ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดระนอง จำนวน 450 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีความต้องการการนิเทศในระดับมาก คือ ด้านหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูมีความต้องการในระดับมาก และต้องการระดับปานกลาง มีจำนวนน้อยและครูที่มีวุฒิสูงมีความต้องการการนิเทศมากกว่าครูที่มีวุฒิต่ำ และครูที่มีประสบการณ์มากมีความต้องการการนิเทศมากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย

ชั้น พัทธม (2520 : 11) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของครูกับอนามัยโรงเรียนประถมศึกษา ในปี พ.ศ. 2502 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาอนามัยโรงเรียนในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สรุปผลการวิจัยได้ว่า ครูควรจัดให้มีโครงการอนามัยโรงเรียน ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ประการคือ จัดโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ โดยการจัดสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นที่ปลอดภัยแก่นักเรียนให้ร่มรื่นน่าอยู่ เพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพทางด้านจิตใจและอารมณ์ จัดบริการอนามัย ได้แก่ การตรวจสุขภาพ การสร้างภูมิคุ้มกัน การจัดบริการอาหารกลางวัน การแนะแนวสุขภาพ และอื่น ๆ การสอนสุขศึกษา สอนให้นักเรียนยอมรับว่าสุขภาพที่ดีเป็นสิ่งจำเป็นรู้จักสำรวจตัวเองและปรับตัวเองเข้ากับสิ่งแวดล้อม การสอนสุขศึกษาในชั้นประถม ควรเน้นทางด้านการปฏิบัติเพื่อสร้างสุขนิสัยมากกว่าการท่องจำทฤษฎี

บุญขึ้น เตชะกัมพูช (2519 : 67 - 72) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาของสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงการสุขภาพใน

โรงเรียนประถมศึกษาเขตการศึกษา 2 การวิจัยนี้มุ่งทดสอบความรู้และบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียนประถมศึกษาตอนต้นและปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนประชาบาล และโรงเรียนเทศบาล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. โรงเรียนราษฎร์ ครูประจำชั้นและครูที่ผ่านการอบรมวิชาสุขศึกษา เป็นผู้สอนวิชา สุขศึกษา ส่วนใหญ่มีโครงการสุขภาพและทำการประเมินผลเสมอมาครั้ง มีอุปกรณ์การสอนสุขศึกษา เพียงพอ โรงเรียนจัดบริการสุขภาพได้ดี มีบัตรสุขภาพ มีการตรวจสุขภาพนักเรียนปีละครั้ง

สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนถูกสุขลักษณะ

2. โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ครูประจำชั้นเป็นผู้สอนวิชาสุขศึกษา อุปกรณ์การสอน ไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่มีโครงการสุขภาพและมีการประเมินผลเป็นประจำ การจัดสิ่งแวดล้อมภายใน โรงเรียนถูกสุขลักษณะดี

3. โรงเรียนเทศบาล ครูประจำชั้นเป็นผู้สอนวิชาสุขศึกษา แต่เป็นครูที่ได้รับการอบรม ในเรื่องวิชาสุขศึกษามาแล้ว อุปกรณ์การสอนสุขศึกษาบางโรงเรียนไม่มีเลย การจัดบริการสุขภาพ ในโรงเรียนยังไม่ทั่วถึง บางโรงเรียนไม่ได้จัดทำเลย การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนยังไม่ค่อย ถูกสุขลักษณะ

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ ในการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนต่างกัน

2. ผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน จะมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ ในการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนแตกต่างกัน

3. ผู้บริหารที่มีอายุต่างกัน จะมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ ในการพัฒนางาน สุขศึกษาในโรงเรียนแตกต่างกัน

4. ผู้บริหารที่ผ่านการอบรมต่างกัน จะมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ ในการพัฒนา งานสุขศึกษาในโรงเรียนแตกต่างกัน

5. ครูวิชาการที่มีประสบการณ์ต่างกัน จะมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ ในการพัฒนา
งานสุขศึกษาในโรงเรียนแตกต่างกัน
6. ครูวิชาการที่มีอายุต่างกัน จะมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ ในการพัฒนา
งานสุขศึกษาในโรงเรียนแตกต่างกัน
7. ครูวิชาการที่ผ่านการอบรมต่างกัน จะมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ ในการพัฒนา
งานสุขศึกษาในโรงเรียนแตกต่างกัน
8. ครูประจำการที่มีประสบการณ์ต่างกัน จะมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ ในการ
พัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนแตกต่างกัน
9. ครูประจำการที่มีอายุต่างกัน จะมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ ในการพัฒนา
งานสุขศึกษาในโรงเรียนแตกต่างกัน
10. ครูประจำการที่ผ่านการอบรมต่างกัน จะมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ ในการ
พัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดำเนินการในรูปของการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) สำหรับในบทนี้จะกล่าวถึง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีจัดกระทำข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งรายละเอียดต่อไป

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2534 จำนวน 2,872 คน แยกเป็นผู้บริหาร จำนวน 265 คน ครูวิชาการ จำนวน 186 คน และครูประจำการ จำนวน 2,521 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2534 จำนวน 96 คน เป็นผู้บริหาร จำนวน 32 คน ครูประจำการ จำนวน 32 คน และครูวิชาการ จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) เป็นลำดับดังนี้ สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เป็นผู้บริหาร จำนวน 32 คน ครูประจำการ จำนวน 32 คน และครูวิชาการ จำนวน 32 คน และสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) เป็นครูวิชาการ จำนวน 32 คน

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2534

สำนักงานการ ประถมศึกษา อำเภอ	จำนวนกลุ่ม โรงเรียน	จำนวน โรงเรียน	จำนวนประชากร			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		
			ผู้บริหาร	ครูวิชาการ	ครูประจำการ	ผู้บริหาร	ครูวิชาการ	ครูประจำการ
1. เมือง	5	35	48	30	453	5	5	5
2. มโนรมย์	4	30	33	24	292	4	4	4
3. วัดสิงห์	5	46	46	30	394	5	5	5
4. สรรค์บุรี	6	38	45	36	472	6	6	6
5. สรรพยา	4	29	37	24	356	4	4	4
6. หันคา	8	50	56	48	554	8	8	8
รวม	31	228	265	186	2,521	31	31	31

ที่มาของข้อมูล : ข้อมูลประชากรจากสำนักงานการศึกษาจังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2534
และผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารและครูประจำการ โดยการสุ่มอย่างง่าย
(Simple Random Sampling) ตามจำนวนกลุ่มโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร บทความ ตำรา และรายงานการศึกษาวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบทบาทของศึกษานิเทศก์ และงานสุขศึกษาในโรงเรียน รวมทั้งตัวแปรต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ในการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน
2. ศึกษาหลักเกณฑ์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในเรื่องการสร้างแบบสอบถาม
3. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม เกี่ยวกับบทบาทของศึกษานิเทศก์ในการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติมและปรับปรุงให้ดีขึ้น
5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการศึกษา เพื่อพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง เมื่อพบว่าข้อใดมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า .5 ก็นำมาใช้เป็นแบบสอบถาม
6. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วจากข้อ 5 ไปทดลองกับผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดชัยนาท ที่ไม่ได้ถูกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง ปีการศึกษา 2533 จำนวน 30 คน
7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองมาตรวจและให้คะแนนและหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้สูตร การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

ลักษณะของแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของศึกษานิเทศก์ในการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ในทัศนะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามตัวแปรที่ต้องการศึกษา ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประสบการณ์ อายุ การผ่านการอบรมฯ เป็นต้น

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ในการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ซึ่งครอบคลุมบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และความคิดของนักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วย

1. การศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการนิเทศการศึกษา

2. เผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และผลการวิเคราะห์ วิจัย

3. นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

4. ประสานงานทางด้านวิชาการ

5. การส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน

6. การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา

7. การพัฒนาการนิเทศ

8. การให้บริการทางการศึกษา

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงทัศนะว่า ศึกษานิเทศก์มีการปฏิบัติมากหรือน้อยเพียงใดกับข้อความแต่ละข้อ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ (รายละเอียดของแบบสอบถามดู ภาคผนวก ข หน้า 134)

เกณฑ์การให้คะแนน

ตรวจให้คะแนนแบบสอบถามตอนที่ 2 ทุกข้อ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน 4 คะแนน
มาก	ให้คะแนน 3 คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน 2 คะแนน
น้อย	ให้คะแนน 1 คะแนน
น้อยมาก	ให้คะแนน 0 คะแนน

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงหน่วยราชการต้นสังกัด ได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท เพื่อขออนุญาตและอนุเคราะห์ แจ้งและขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลดังกล่าว
2. การส่งแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาทไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอด่าง ๑ ในจังหวัดชัยนาท ขอความร่วมมือหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง และขอความอนุเคราะห์ช่วยรวบรวมแบบสอบถาม
3. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามแต่ละสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืนมาคิดเป็นร้อยละ 100

วิธีจัดกระทำข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. นำแบบสอบถามแยกตามตัวแปรที่ศึกษา
3. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามตอนที่ 2 ทุกข้อ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	4	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	2	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	1	คะแนน
น้อยมาก	ให้คะแนน	0	คะแนน

4. วิเคราะห์ทัศนคติของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ โดยคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ค่าร้อยละ ข้อมูลตามตัวแปรอิสระ เพื่อพิจารณาผลการวิจัย

5. ประเมินทัศนคติของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ในการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ตามค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน โดยอาศัยเกณฑ์ (ประคอง กรณสูตร. ม.ป.ป. : 70)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 ขึ้นไป	ถือว่า	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49	ถือว่า	มาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49	ถือว่า	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.50 – 1.49	ถือว่า	น้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.49 – 0.00	ถือว่า	น้อยมากหรือไม่มีการปฏิบัติ

6. ทดสอบความแตกต่างของตัวแปรที่ศึกษาโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

7. ทดสอบความแตกต่างของตัวแปรที่ศึกษามากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบตัวประกอบทางเดียว (One way analysis of Variance)

8. ในกรณีพบความแตกต่างมีนัยสำคัญ ผู้วิจัยใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Method)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตร (คณะอาจารย์ผู้สอนวิจัย 521. 2528 : 177 - 178)

$$IC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IC แทน ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามกับลักษณะพฤติกรรม

ΣR แทน ผลรวมคะแนนกิกเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2527 : 170 - 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสอบถาม
$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

2. ค่าสถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าคะแนนเฉลี่ยโดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2530 : 40)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2530 : 74)

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระ

จากกันโดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2527 : 84 - 86) เพื่อทดสอบสมมติฐาน
ข้อที่ 4, 7, 10

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}} \quad \text{โดยมี } df = \frac{\left(\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}\right)^2}{\frac{\left(\frac{s_1^2}{n_1}\right)^2}{n_1-1} + \frac{\left(\frac{s_2^2}{n_2}\right)^2}{n_2-1}}$$

เมื่อ t แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

s_1, s_2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

3.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้สูตร (ส้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2527 : 95) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1, 2, 3, 5, 6, 8, 9

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F - distribution

MS_b แทน ค่า Mean Square ระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ค่า Mean Square ภายในกลุ่ม

ซึ่งถ้าหากพบว่า ผลการทดสอบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีนิวแมน-คูลส์ (Newman - Keuls Method) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2530 : 267 - 268)

$$q \cdot \sqrt{\frac{MS_w}{k}}$$

เมื่อ q แทน q - statistic ที่ได้จากตาราง

MS_w แทน ค่า Mean Square ภายในกลุ่ม

k แทน จำนวนคะแนนในแต่ละกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เท่ากัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F-distribution
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลบวกกำลังสอง
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 12 ตอน ซึ่งแบ่งออกตามลำดับดังนี้

1. หาค่าร้อยละข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ
2. หาค่าเฉลี่ยทัศนคติของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ทั้งส่วนรวมและเป็นรายด้าน พร้อมทั้งเปรียบเทียบระดับทัศนคติตามเกณฑ์ (ประกอบ กระณสูตร. ม.ป.ป. : 70)

3. เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way analysis of Variance) ซึ่งใช้ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

4. เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีต่อบทบาทในแต่ละด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way analysis of Variance) ซึ่งใช้ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

5. เปรียบเทียบทัศนะของครูวิชาการ ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีต่อบทบาทในแต่ละด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way analysis of Variance) ซึ่งใช้ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5

6. เปรียบเทียบทัศนะของครูประจำการ ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีต่อบทบาทในแต่ละด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way analysis of Variance) ซึ่งใช้ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 8

7. เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร ที่มีอายุต่างกัน มีต่อบทบาทในแต่ละด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way analysis of Variance) ซึ่งใช้ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

8. เปรียบเทียบทัศนะของครูวิชาการ ที่มีอายุต่างกัน มีต่อบทบาทในแต่ละด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way analysis of Variance) ซึ่งใช้ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6

9. เปรียบเทียบทัศนะของครูประจำการ ที่มีอายุต่างกัน มีต่อบทบาทในแต่ละด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way analysis of Variance) ซึ่งใช้ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 9

10. เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร ที่ผ่านการอบรมต่างกัน มีต่อบทบาทในแต่ละด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยการทดสอบค่าที (t-test) ซึ่งใช้ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4

11. เปรียบเทียบทักษะของครูวิชาการ ที่ผ่านการอบรมต่างกัน มีคํอบทบาทในแต่ละด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยการทดสอบค่าที (t-test) ซึ่งใช้ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 7

12. เปรียบเทียบทักษะของครูประจำการ ที่ผ่านการอบรมต่างกัน มีคํอบทบาทในแต่ละด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยการทดสอบค่าที (t-test) ซึ่งใช้ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 10

ผลการศึกษาค้นคว้า

1. หาค่าร้อยละข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ ดังปรากฏตามตาราง 2 - 4

ตาราง 2 ค่าร้อยละเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงาน อายุ และการอบรม ของผู้บริหาร

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์การทำงาน		
1 - 5 ปี	9	28.0
6 - 10 ปี	3	9.4
11 - 15 ปี	14	43.8
15 ปีขึ้นไป	6	18.8
รวม	32	100.0

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	2	6.3
31 - 40 ปี	9	28.0
41 - 50 ปี	15	46.9
50 ปีขึ้นไป	6	18.8
รวม	32	100.0
การอบรม		
เคยผ่านการอบรม	28	87.5
ไม่เคยผ่านการอบรม	4	12.5
รวม	32	100.0

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงาน 11-15 ปี มากที่สุดคือ ร้อยละ 43.8 รองลงมาที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี ร้อยละ 28.0 15 ปีขึ้นไปร้อยละ 18.8 และ 6-10 ปี ร้อยละ 9.4 ตามลำดับ ส่วนผู้บริหารที่มีอายุ 41-50 ปีมากที่สุดคือร้อยละ 46.9 รองลงมาได้แก่ อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 28.0 อายุ 50 ปีขึ้นไปร้อยละ 18.8 และอายุ ต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 6.3 ตามลำดับ และผู้บริหารที่เคยผ่านการอบรมมากที่สุดคือร้อยละ 87.5 และไม่เคยผ่านการอบรมร้อยละ 12.5

ตาราง 3 ค่าร้อยละเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน อายุ และการอบรม ของครูวิชาการ

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ประสิทธิภาพการทำงาน		
1 - 5 ปี	22	68.7
6 - 10 ปี	-	-
11 - 15 ปี	6	18.8
15 ปีขึ้นไป	4	12.5
รวม	32	100.0
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	2	6.3
31 - 40 ปี	15	46.8
41 - 50 ปี	13	40.6
50 ปีขึ้นไป	2	6.3
รวม	32	100.0
การอบรม		
เคยผ่านการอบรม	16	50.0
ไม่เคยผ่านการอบรม	16	50.0
รวม	32	100.0

จากตาราง 3 แสดงว่า ครูวิชาการที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 68.7 รองลงมามีประสบการณ์การทำงาน 11-15 ปี ร้อยละ 18.8 และ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 12.5 ตามลำดับ ส่วนครูวิชาการอายุ 31-40 ปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 46.8 รองลงมา อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 40.6 อายุต่ำกว่า 30 ปี และ 50 ปีขึ้นไป ร้อยละ 6.3 และครูวิชาการที่เคยผ่านการอบรม และไม่เคยผ่านการอบรมเท่ากัน คือ ร้อยละ 50

ตาราง 4 ค่าร้อยละเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน อายุ และการอบรม ของครูประจำการ

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ประสิทธิภาพการทำงาน		
1 - 5 ปี	7	21.9
6 - 10 ปี	12	37.5
11 - 15 ปี	7	21.9
15 ปีขึ้นไป	6	18.7
รวม	32	100.0
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	3	9.4
31 - 40 ปี	13	40.6
41 - 50 ปี	13	40.6
50 ปีขึ้นไป	3	9.4
รวม	32	100.0
การอบรม		
เคยผ่านการอบรม	25	78.1
ไม่เคยผ่านการฝึกอบรม	7	21.9
รวม	32	100.0

จากตาราง 4 แสดงว่า ครอบครัวยุคใหม่มีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี มากที่สุด คือร้อยละ 37.5 รองลงมาคือประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี และ 11-15 ปี ร้อยละ 21.9 และ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 18.7 ตามลำดับ ส่วนครอบครัวยุคใหม่ที่มีอายุ 31-40 ปี และ 41-50 ปี มากที่สุดคือร้อยละ 40.6 รองลงมาอายุต่ำกว่า 30 ปี และ 50 ปีขึ้นไป ร้อยละ 9.4 ตามลำดับ และครอบครัวยุคใหม่ที่เคยผ่านการอบรมมากที่สุด คือร้อยละ 78.1 และไม่เคยผ่านการอบรม ร้อยละ 21.9

2. หาค่าเฉลี่ยหัตถ์นะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ ที่มีต่อบทบาทในแต่ละด้านของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสู่ศึกษาในโรงเรียน ดังปรากฏตามตาราง 5 - 8

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับหัตถ์นะของผู้บริหาร ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสู่ศึกษาในโรงเรียน

บทบาทของศึกษานิเทศก์	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ความเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
1. ด้านการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับการ เรียนการสอน และการนิเทศการศึกษา	1.618	0.662	ปานกลาง
2. ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และผลการวิเคราะห์ วิจัย	1.625	0.744	ปานกลาง
3. ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การจัด การศึกษา	1.422	0.642	น้อย
4. ด้านการประสานงานด้านวิชาการ	1.438	0.640	น้อย
5. ด้านการส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน	1.352	0.778	น้อย
6. ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา	2.289	0.762	ปานกลาง
7. ด้านการพัฒนาการนิเทศ	1.437	0.764	น้อย
8. ด้านการให้บริการทางการศึกษา	1.926	0.547	ปานกลาง
รวมบทบาทของศึกษานิเทศก์ทุกด้าน	1.638	0.518	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่า ผู้บริหารมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนา
งานสุขศึกษาในโรงเรียน ด้านการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนและ
การนิเทศการศึกษา ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และผลการวิเคราะห์วิจัย
ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา และด้านการให้บริการทางการศึกษาอยู่ในระดับ
ปานกลาง ส่วนด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การจัดการศึกษา ด้านการประสานงาน
ด้านวิชาการ ด้านการส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการพัฒนาการนิเทศอยู่ในระดับ
น้อย เมื่อพิจารณาบทบาทรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์ พบว่า มีทัศนะอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะของครูวิชาการ ที่มีคําทบทวนของ
ศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

บทบาทของศึกษานิเทศก์	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ความเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
1. ด้านการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับการ เรียนการสอน และการนิเทศการศึกษา	0.861	0.323	น้อย
2. ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และผลการวิเคราะห์ วิจัย	0.794	0.361	น้อย
3. ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การจัด การศึกษา	0.848	0.347	น้อย
4. ด้านการประสานงานด้านวิชาการ	0.871	0.255	น้อย
5. ด้านการส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน	0.727	0.367	น้อย
6. ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา	1.906	0.527	ปานกลาง
7. ด้านการพัฒนาการนิเทศ	0.831	0.269	น้อย
8. ด้านการให้บริการทางการศึกษา	2.039	0.268	ปานกลาง
รวมบทบาทของศึกษานิเทศก์ทุกด้าน	1.110	0.183	น้อย

จากตาราง 6 แสดงว่า ครูวิชาการมีทักษะคําทบทวนของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนา
งานสุขศึกษาในโรงเรียนทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทาง
การศึกษา และด้านการให้บริการทางการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาคําทบทวนของ
ศึกษานิเทศก์พบว่า มีทักษะอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะของครูประจำการ ที่มีบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

บทบาทของศึกษานิเทศก์	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ความเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
1. ด้านการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับการ เรียนการสอน และการนิเทศการศึกษา	1.059	0.185	น้อย
2. ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และผลการวิเคราะห์ วิจัย	1.181	0.338	น้อย
3. ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การจัด การศึกษา	1.018	0.208	น้อย
4. ด้านการประสานงานด้านวิชาการ	1.134	0.202	น้อย
5. ด้านการส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน	1.031	0.256	น้อย
6. ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา	2.383	0.330	ปานกลาง
7. ด้านการพัฒนาการนิเทศ	0.981	0.205	น้อย
8. ด้านการให้บริการทางการศึกษา	2.031	0.171	ปานกลาง
รวมบทบาทของศึกษานิเทศก์ทุกด้าน	1.352	0.117	น้อย

จากตาราง 7 แสดงว่า ครูประจำการมีทักษะบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา และด้านการให้บริการทางการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาบทบาทรวมของศึกษานิเทศก์มีทักษะอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะของผู้บริหาร ครูวิชาการ ครู
ประจำการ ที่มีบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

บทบาทของศึกษานิเทศก์	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ความเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ
1. ด้านการศึกษาขั้นต้นว่า วิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับการ เรียนการสอน และการนิเทศการศึกษา	1.179	0.540	น้อย
2. ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และผลการวิเคราะห์ วิจัย	1.200	0.614	น้อย
3. ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การจัด การศึกษา	1.096	0.497	น้อย
4. ด้านการประสานงานด้านวิชาการ	1.147	0.472	น้อย
5. ด้านการส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน	1.036	0.573	น้อย
6. ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา	2.193	0.599	ปานกลาง
7. ด้านการพัฒนาการนิเทศ	1.083	0.535	น้อย
8. ด้านการให้บริการทางการศึกษา	1.999	0.365	ปานกลาง
รวมบทบาทของศึกษานิเทศก์ทุกด้าน	1.367	0.388	น้อย

จากตาราง 8 แสดงว่า ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ มีทักษะบทบาทของ
ศึกษานิเทศก์ทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา และ
ด้านการให้บริการทางการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาบทบาทรวมของศึกษานิเทศก์
พบว่า มีทักษะอยู่ในระดับน้อย

3. เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ดังปรากฏตามตาราง 9 - 10

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูประจำการ ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

บทบาทของศึกษานิเทศก์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการ นิเทศการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 93 95	9.8629 17.8746 27.7375	4.9315 .1922	25.6579**
2. ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้าน เทคโนโลยี นวัตกรรมและผลการ วิเคราะห์ วิจัย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 93 95	11.0725 24.7675 35.8400	5.5362 .2663	20.7882**
3. ด้านการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผล การจัดการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 93 95	5.5584 17.8685 23.4268	2.7792 .1921	14.4648**
4. ด้านการประสานงานด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 93 95	5.1518 15.9688 21.1205	2.5759 .1717	15.0017**

ตาราง 9 (ต่อ)

บทบาทของศึกษานิเทศก์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
5. ด้านการส่งเสริมการนิเทศภายใน โรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	6.2513	3.1257	11.6438**
	ภายในกลุ่ม	93	24.9648	.2684	
	รวม	95	31.2161		
6. ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน ทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	4.0794	2.0397	6.3272**
	ภายในกลุ่ม	93	29.9805	.3224	
	รวม	95	34.0599		
7. ด้านการพัฒนาการนิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	6.3808	3.1904	14.2700**
	ภายในกลุ่ม	93	20.7925	.2236	
	รวม	95	27.1733		
8. ด้านการให้บริการทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	.2562	.1281	0.9595
	ภายในกลุ่ม	93	12.4155	.1335	
	รวม	95	12.6717		
บทบาทของศึกษานิเทศก์ทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	4.4823	2.2412	21.3011**
	ภายในกลุ่ม	93	9.7849	.1052	
	รวม	95	14.2673		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($f_{2, 93} = 4.82$)

จากตาราง 9 แสดงว่า ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ มีทัศนคติตอบหาของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านการให้บริการทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีของนิวแมน-คูลส์ ดังปรากฏตามตาราง 10

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ระหว่างทักษะที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการ
การพัฒนางานสู่ศึกษาในโรงเรียนแต่ละด้านและรวมทุกด้านของผู้บริหาร ครูวิชาการ และ
ครูประจำการ

1. ด้านการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย		ครูวิชาการ	ครูประจำการ	ผู้บริหาร
เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการ				
นิเทศการศึกษา	X	.8611	1.0590	1.6181
ครูวิชาการ	.8611	-	.1979	.7570**
ครูประจำการ	1.0590		-	.5591**
ผู้บริหาร	1.6181			-
2. ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้าน		ครูวิชาการ	ครูประจำการ	ผู้บริหาร
เทคโนโลยีนวัตกรรมและการวิเคราะห์	X	.7938	1.1812	1.6250
ครูวิชาการ	.7938	-	.3874**	.8312**
ครูประจำการ	1.1812		-	.4438**
ผู้บริหาร	1.6250			-
3. ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล		ครูวิชาการ	ครูประจำการ	ผู้บริหาร
การจัดการศึกษา	X	.8482	1.0179	1.4219
ครูวิชาการ	.8482	-	.1697	.5737**
ครูประจำการ	1.0179		-	.4040**
ผู้บริหาร	1.4219			-

ตาราง 10 (ต่อ)

4. ด้านการประสานงานด้านวิชาการ		ครูวิชาการ	ครูประจำการ	ผู้บริหาร
	$\bar{X}$	.8705	1.1339	1.4375
ครูวิชาการ	.8705	-	.2634 ^{**}	.5670 ^{**}
ครูประจำการ	1.1339		-	.3036 ^{**}
ผู้บริหาร	1.4375			-
5. ด้านการส่งเสริมการนิเทศภายใน โรงเรียน		ครูวิชาการ	ครูประจำการ	ผู้บริหาร
	$\bar{X}$	.7266	1.0313	1.3516
ครูวิชาการ	.7266	-	.3047 ^{**}	.6250 ^{**}
ครูประจำการ	1.0313		-	.3203 ^{**}
ผู้บริหาร	1.3516			-
6. ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน ทางการศึกษา		ครูวิชาการ	ครูประจำการ	ผู้บริหาร
	$\bar{X}$	1.9063	2.2891	2.3828
ครูวิชาการ	1.9063	-	.3828 ^{**}	.4765 ^{**}
ครูประจำการ	2.2891		-	.0937
ผู้บริหาร	2.3828			-

ตาราง 10 (ต่อ)

7. ด้านการพัฒนาการนิเทศ	ครูวิชาการ	ครูประจำการ	ผู้บริหาร
$\bar{X}$	.8313	.9812	1.4375
ครูวิชาการ	.8313	–	.1499
ครูประจำการ	.9812	–	.4563**
ผู้บริหาร	1.4375		–
8. ด้านการให้บริการทางการศึกษา	ครูวิชาการ	ครูประจำการ	ผู้บริหาร
$\bar{X}$	1.9258	2.0313	2.0391
ครูวิชาการ	1.9258	–	.1055
ครูประจำการ	2.0313	–	.0078
ผู้บริหาร	2.0391		–
รวมบทบาทของศึกษานิเทศก์ทุกด้าน	ครูวิชาการ	ครูประจำการ	ผู้บริหาร
$\bar{X}$	1.1096	1.3523	1.6383
ครูวิชาการ	1.1096	–	.2427**
ครูประจำการ	1.3523	–	.2860**
ผู้บริหาร	1.6383		–

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($f_{2, 93} = 4.82$)

จากตาราง 10 แสดงว่า ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ มีทัศนคติต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน รวมทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีบทบาทในแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ดังปรากฏตามตาราง 11 - 12

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ระหว่างผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 - 5 ปี 6 - 10 ปี 11 - 15 ปี และ 15 ปีขึ้นไป

บทบาทของศึกษานิเทศก์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการ นิเทศการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	2.6580	.8860	2.2716
	ภายในกลุ่ม	28	10.9207	.3900	
	รวม	31	13.5787		
2. ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้าน เทคโนโลยี นวัตกรรมและผลการ วิเคราะห์ วิจัย	ระหว่างกลุ่ม	3	1.5800	.5267	.9453
	ภายในกลุ่ม	28	15.6000	.5571	
	รวม	31	17.1800		
3. ด้านการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผล การจัดการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	1.6562	.5521	1.3885
	ภายในกลุ่ม	28	11.1332	.3976	
	รวม	31	12.7894		

ตาราง 11 (ต่อ)

บทบาทของศึกษานิเทศก์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
4. ด้านการประสานงานด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.4570	.4857	1.2104
	ภายในกลุ่ม	28	11.2344	.4012	
	รวม	31	12.6913		
5. ด้านการส่งเสริมการนิเทศภายใน โรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.1789	.3930	.6257
	ภายในกลุ่ม	28	17.5848	.6280	
	รวม	31	18.7637		
6. ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน ทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	4.3440	1.4480	2.9660*
	ภายในกลุ่ม	28	13.6696	.4882	
	รวม	31	18.0137		
7. ด้านการพัฒนาการนิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	3	.2090	.0697	.1146
	ภายในกลุ่ม	28	17.0260	.6081	
	รวม	31	17.2350		
8. ด้านการให้บริการทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	3.1905	1.0635	4.8927**
	ภายในกลุ่ม	28	6.0863	.2174	
	รวม	31	9.2769		

ตาราง 11 (ต่อ)

บทบาทของศึกษานิเทศก์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมบทบาทของศึกษานิเทศก์ทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	3	.6465	.2155	.7857
	ภายในกลุ่ม	28	7.6798	.2743	
	รวม	31	8.3263		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($f_{3, 28} = 2.95$)

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($f_{3, 38} = 4.57$)

จากตาราง 11 แสดงว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า แตกต่างกันเฉพาะด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษาและด้านการให้บริการทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ สำหรับด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีของ นิวแมน-คูลส์ ดังปรากฏตามตาราง 12

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ระหว่างทักษะที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน แต่ละด้านของผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 - 5 ปี 6 - 10 ปี 11 - 15 ปี และ 15 ปีขึ้นไป

ด้านการให้ความร่วมมือกับ		15 ปีขึ้นไป	1 - 5 ปี	6 - 10 ปี	11 - 15 ปี
หน่วยงานทางการศึกษา	$\bar{X}$	1.8750	1.9167	2.5000	2.6607
15 ปีขึ้นไป	1.8750	-	.0417	.6250	.7857
1 - 5 ปี	1.9167		-	.5833	.7440*
6 - 10 ปี	2.5000			-	.1607
11 - 15 ปี	2.6607				-
ด้านการให้บริการทาง		15 ปีขึ้นไป	1 - 5 ปี	6 - 10 ปี	11 - 15 ปี
การศึกษา	$\bar{X}$	1.4583	1.8333	2.0000	2.1430
1 - 5 ปี	1.4583	-	.3750	.5417	.6847**
6 - 10 ปี	1.8333		-	.1667	.3097
15 ปีขึ้นไป	2.0000			-	.1430
11 - 15 ปี	2.1430				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($f_{3, 28} = 2.95$)

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($f_{3, 28} = 4.57$)

จากตาราง 12 แสดงว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 – 5 ปี กับ 11 – 15 ปี มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 – 5 ปี กับ 11 – 15 ปี มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนด้านการให้บริการทางการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. เปรียบเทียบทัศนะของครูวิชาการ ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีบทบาทในแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ดังปรากฏตามตาราง 13

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ระหว่างครูวิชาการที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 – 5 ปี 6 – 10 ปี 11 – 15 ปี และ 15 ปีขึ้นไป

บทบาทของศึกษานิเทศก์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการ นิเทศการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	.1216	.0608	.5663
	ภายในกลุ่ม	29	3.1130	.1073	
	รวม	31	3.2346		
2. ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้าน เทคโนโลยี นวัตกรรมและผลการ วิเคราะห์ วิจัย	ระหว่างกลุ่ม	2	.0818	.0409	.2997
	ภายในกลุ่ม	29	3.9570	.1364	
	รวม	31	4.0388		

ตาราง 13 (ต่อ)

บทบาทของศึกษานิเทศก์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
3. ด้านการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผล การจัดการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	.2898	.1449	1.2172
	ภายในกลุ่ม	29	3.4525	.1191	
	รวม	31	3.7423		
4. ด้านการประสานงานด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	.0260	.0130	.1892
	ภายในกลุ่ม	29	1.9887	.0686	
	รวม	31	2.0147		
5. ด้านการส่งเสริมการนิเทศภายใน โรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	.1565	.0783	.5656
	ภายในกลุ่ม	29	4.0134	.1384	
	รวม	31	4.1699		
6. ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน ทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	.4986	.2493	.8931
	ภายในกลุ่ม	29	8.0952	.2791	
	รวม	31	8.5938		
7. ด้านการพัฒนาการนิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	.0709	.0354	.4719
	ภายในกลุ่ม	29	2.1779	.0751	
	รวม	31	2.2487		

ตาราง 13 (ต่อ)

บทบาทของศึกษานิเทศก์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
8. ด้านการให้บริการทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	.0666	.0333	.4458
	ภายในกลุ่ม	29	2.1658	.0747	
	รวม				
รวมบทบาทของศึกษานิเทศก์ทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	.0288	.0144	.4134
	ภายในกลุ่ม	29	1.0087	.0348	
	รวม	31	1.0375		

จากตาราง 13 แสดงว่า ครูวิชาการที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน รวมทุกด้านและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

6. เปรียบเทียบทักษะของครูประจำการ ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีต่อบทบาทในแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ดังปรากฏตามตาราง 14 - 15

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบทักษะต่อบทบาทแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ระหว่างครูประจำการที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 - 5 ปี 6 - 10 ปี 11 - 15 ปี และ 15 ปีขึ้นไป

บทบาทของศึกษานิเทศก์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการ นิเทศการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 28 31	.2567 .8047 1.0613	.0856 .0287	2.9771*
2. ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้าน เทคโนโลยี นวัตกรรมและผลการ วิเคราะห์ วิจัย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 28 31	1.1626 2.362 3.5487	.3875 .0852	4.5472**
3. ด้านการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผล การจัดการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 28 31	.3443 .9925 1.3367	.1148 .0354	3.2375*
4. ด้านการประสานงานด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 28 31	.1476 1.1152 1.2628	.0492 .0398	1.2353

ตาราง 14 (ต่อ)

บทบาทของศึกษานิเทศก์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
5. ด้านการส่งเสริมการนิเทศภายใน โรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3	.0515	.0172	.2429
	ภายในกลุ่ม	28	1.9797	.0707	
	รวม	31	2.0312		
6. ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน ทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	.1669	.0556	.4860
	ภายในกลุ่ม	28	3.2061	.1145	
	รวม	31	3.3730		
7. ด้านการพัฒนาการนิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	3	.0707	.0236	.5326
	ภายในกลุ่ม	28	1.2381	.0442	
	รวม	31	1.3088		
8. ด้านการให้บริการทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	.0670	.0223	.7447
	ภายในกลุ่ม	28	.8393	.0300	
	รวม	31	.9062		
รวมบทบาทของศึกษานิเทศก์ทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	3	.1157	.0386	3.5345*
	ภายในกลุ่ม	28	.3055	.0109	
	รวม	31	.4212		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($f_{3, 28} = 2.95$)

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($f_{3, 28} = 4.57$)

จากตาราง 14 แสดงว่า คุรุประจำการที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน รวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 8 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการนิเทศการศึกษา ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรมและผลการวิเคราะห์ วิจัย และด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 .01 และ .05 ตามลำดับ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของ นิวแมน-คูลส์ ดังปรากฏตามตาราง 15

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ระหว่างทัศนะที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน แต่ละด้านและรวมทุกด้านของคุรุประจำการที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 - 5 ปี 6 - 10 ปี 11 - 15 ปี และ 15 ปีขึ้นไป

1. ด้านการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับ การเรียนการสอนและ การนิเทศการศึกษา	$\bar{X}$	.9537	1.0635	1.1296	1.1746
6 - 10 ปี	.9537	-	.1098	.1759	.2209*
1 - 5 ปี	1.0635		-	.0661	.1111
15 ปีขึ้นไป	1.1296			-	.0450
11 - 15 ปี	1.1746				-

ตาราง 15 (ต่อ)

2. ด้านการเผยแพร่ความรู้ ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และผล การวิเคราะห์ วิจัย		6 - 10 ปี	11 - 15 ปี	1 - 5 ปี	15 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	.9500	1.2286	1.3143	1.4333
6 - 10 ปี	.9500	-	.2786	.3643*	.4833**
11 - 15 ปี	1.2286		-	.0857	.2047
1 - 5 ปี	1.3143			-	.1190
15 ปีขึ้นไป	1.4333				-
3. ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การ จัดการศึกษา		1 - 5 ปี	6 - 10 ปี	11 - 15 ปี	15 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	.9184	.9405	1.1425	1.1429
1 - 5 ปี	.9184	-	.0221	.2241	.2245
6 - 10 ปี	.9405		-	.2020*	.2024
11 - 15 ปี	1.1429			-	.0000
15 ปีขึ้นไป	1.1429				-
4. ด้านการประสานงาน					
ด้านวิชาการ	-	-	-	-	-

ตาราง 15 (ต่อ)

5. ด้านการส่งเสริม					
การนิเทศภายใน					
โรงเรียน	-	-	-	-	-
6. ด้านการให้ความ					
ร่วมมือกับหน่วยงาน					
ทางการศึกษา	-	-	-	-	-
7. ด้านการพัฒนา					
การนิเทศ	-	-	-	-	-
8. ด้านการให้บริการ					
ทางการศึกษา	-	-	-	-	-
รวมหมวดศึกษานิเทศก์		6 - 10 ปี	1 - 5 ปี	11 - 15 ปี	15 ปีขึ้นไป
ทุกด้าน	$\bar{X}$	1.2789	1.3644	1.4045	1.4242
6 - 10 ปี	1.2789	-	.0855	.1256*	.1453*
1 - 5 ปี	1.3644		-	.0401	.0598
11 - 15 ปี	1.4045			-	.0197
15 ปีขึ้นไป	1.4242				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($f_{3, 28} = 2.95$)

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($f_{3, 28} = 4.57$)

จากตาราง 15 แสดงว่า ครูประจำการที่มีประสบการณ์การทำงาน 6 - 10 ปี กับ 11 - 15 ปี และครูประจำการที่มีประสบการณ์การทำงาน 6 - 10 ปี กับ 15 ปีขึ้นไป มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มอื่นไม่แตกต่างกัน

7. เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร ที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทในแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ดังปรากฏตามตาราง 16

ตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ระหว่างผู้บริหารที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี และ 50 ปีขึ้นไป

บทบาทของศึกษานิเทศก์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการ นิเทศการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	3.0717	1.0239	2.7286
	ภายในกลุ่ม	28	10.5070	.3752	
	รวม	31	13.5787		
2. ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้าน เทคโนโลยี นวัตกรรมและผลการ วิเคราะห์ วิจัย	ระหว่างกลุ่ม	3	3.4733	1.1578	2.3651
	ภายในกลุ่ม	28	13.7067	.4895	
	รวม	31	17.1800		
3. ด้านการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผล การจัดการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	2.4903	.8301	2.2568
	ภายในกลุ่ม	28	10.2991	.3678	
	รวม	31	12.7894		

ตาราง 16 (ต่อ)

4. ด้านการประสานงานด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.5655	.8552	2.3647
	ภายในกลุ่ม	28	10.1259	.3616	
	รวม	31	12.6913		
5. ด้านการส่งเสริมการนิเทศภายใน โรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3	4.0206	1.3402	2.5453
	ภายในกลุ่ม	28	14.7431	.5265	
	รวม	31	18.7637		
6. ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน ทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	2.0977	.6992	1.2301
	ภายในกลุ่ม	28	15.9160	.5684	
	รวม	31	18.0137		
7. ด้านการพัฒนาการนิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.3901	.7967	1.5027
	ภายในกลุ่ม	28	14.8449	.5302	
	รวม	31	17.2350		
8. ด้านการให้บริการทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	1.2692	.4231	1.4793
	ภายในกลุ่ม	28	8.0076	.2860	
	รวม	31	9.2769		
รวมบทบาทของศึกษานิเทศก์ทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	3	.9183	.3061	1.1570
	ภายในกลุ่ม	28	7.4080	.2646	
	รวม	31	8.3263		

จากตาราง 16 แสดงว่า ผู้บริหารที่มีอายุต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน รวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน

8. เปรียบเทียบทัศนะของครูวิชาการ ที่มีอายุต่างกัน มีต่อบทบาทในแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ดังปรากฏตามตาราง 17

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ระหว่างครูวิชาการที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี และ 50 ปีขึ้นไป

บทบาทของศึกษานิเทศก์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย	ระหว่างกลุ่ม	3	.0342	.0114	.0997
เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการ	ภายในกลุ่ม	28	3.2004	.1143	
นิเทศการศึกษา	รวม	31	3.2346		
2. ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	3	.1151	.0384	.2737
เทคโนโลยี นวัตกรรมและผลการ	ภายในกลุ่ม	28	3.9237	.1401	
วิเคราะห์ วิจัย	รวม	31	4.0388		
3. ด้านการนิเทศ ติดตาม และ	ระหว่างกลุ่ม	3	.1857	.0619	.4873
ประเมินผล การจัดการศึกษา	ภายในกลุ่ม	28	3.5566	.1270	
	รวม	31	3.7423		

ตาราง 17 (ต่อ)

บทบาทของศึกษานิเทศก์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
4. ด้านการประสานงานด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	3	.1889	.0630	.9655
	ภายในกลุ่ม	28	1.8258	.0652	
	รวม	31	2.0147		
5. ด้านการส่งเสริมการนิเทศภายใน โรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3	.2194	.0731	.5184
	ภายในกลุ่ม	28	3.9505	.1411	
	รวม	31	4.1699		
6. ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน ทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	1.6715	.5572	2.2537
	ภายในกลุ่ม	28	6.9223	.2472	
	รวม	31	8.5937		
7. ด้านการพัฒนาการนิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	3	.1611	.0537	.7200
	ภายในกลุ่ม	28	2.0877	.0746	
	รวม	31	2.2488		
8. ด้านการให้บริการทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	.3781	.1260	1.9031
	ภายในกลุ่ม	28	1.8543	.0662	
	รวม	31	2.2324		

ตาราง 17 (ต่อ)

บทบาทของศึกษานิเทศก์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
รวมบทบาทของศึกษานิเทศก์ทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	3	.1107	.0369	1.1144
	ภายในกลุ่ม	28	.9268	.0331	
	รวม	31	1.0375		

จากตาราง 17 แสดงว่า ครูวิชาการที่มีอายุต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน รวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน

9. เปรียบเทียบทักษะของครูประจำการ ที่มีอายุต่างกัน มีข้อบัพทในแตละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ดังปรากฏตามตาราง 18

ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบทักษะข้อบัพทแตละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ระหว่างครูประจำการที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี และ 50 ปีขึ้นไป

บัพทของศึกษานิเทศก์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการศึกษาขั้นคว่ำ วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการ นิเทศการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 28 31	.1927 .8686 1.0613	.0642 .0310	2.0707
2. ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้าน เทคโนโลยี นวัตกรรมและผลการ วิเคราะห์ วิจัย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 28 31	.4246 3.1241 3.5488	.1415 .1116	1.2686
3. ด้านการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผล การจัดการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 28 31	.2996 1.0372 1.3367	.0999 .0370	2.6959
4. ด้านการประสานงานด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3 28 31	.0121 1.2507 1.2628	.0040 .0447	.0903

ตาราง 18 (ต่อ)

บทบาทของศึกษานิเทศก์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
5. ด้านการส่งเสริมการนิเทศภายใน โรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3	.0200	.0067	.0930
	ภายในกลุ่ม	28	2.0112	.0718	
	รวม	31	2.0312		
6. ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน ทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	.0814	.0271	.2307
	ภายในกลุ่ม	28	3.2917	.1176	
	รวม	31	3.3730		
7. ด้านการพัฒนาการนิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	3	.0431	.0144	.3179
	ภายในกลุ่ม	28	1.2656	.0452	
	รวม	31	1.3088		
8. ด้านการให้บริการทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	.0296	.0099	.3157
	ภายในกลุ่ม	28	.8766	.0313	
	รวม	31	.9062		
รวมบทบาทของศึกษานิเทศก์ทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	3	.0668	.0223	1.7592
	ภายในกลุ่ม	28	.3544	.0127	
	รวม	31	.4212		

จากตาราง 18 แสดงว่า ครูประจำการที่มีอายุต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน รวมทุกด้านและในแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน

10. เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร ที่ผ่านการอบรมต่างกัน มีบทบาทในแต่ละด้าน และรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ดังปรากฏตามตาราง 19 - 21

ตาราง 19 ผลการเปรียบเทียบทัศนะต่อบทบาทแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ระหว่างผู้บริหารที่ผ่านการอบรมและไม่เคยผ่านการอบรม

บทบาทของศึกษานิเทศก์	เคยผ่านการอบรม		ไม่เคยผ่านการอบรม		t
	จำนวน	28 คน	จำนวน	4 คน	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย					
เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการ					
นิเทศการศึกษา	1.6583	0.662	1.3333	0.673	0.91
2. ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยี					
นวัตกรรมและผลการวิเคราะห์วิจัย	1.6071	0.704	1.7500	1.112	-0.25
3. ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล					
การจัดการศึกษา	1.4235	0.614	1.4107	0.936	0.03
4. ด้านการประสานงานด้านวิชาการ	1.4388	0.659	1.4286	0.571	0.03
5. ด้านการส่งเสริมการนิเทศภายใน					
โรงเรียน	1.3661	0.773	1.2500	0.930	0.24

ตาราง 19 (ต่อ)

บทบาทของศึกษานิเทศก์	เคยผ่านการอบรม		ไม่เคยผ่านการอบรม		t
	จำนวน 28 คน		จำนวน 4 คน		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
6. ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน					
ทางการศึกษา	2.2500	0.808	2.5625	0.125	-1.89
7. ด้านการพัฒนาการนิเทศ	1.4286	0.699	1.5000	1.160	-0.12
8. ด้านการให้บริการทางการศึกษา	1.9375	0.576	1.8438	0.313	0.49
รวมบทบาทของศึกษานิเทศก์ทุกด้าน	1.6388	0.513	1.6349	0.640	0.01

จากตาราง 19 แสดงว่า ผู้บริหารที่เคยผ่านการอบรมต่างกัน มีทัศนคติบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน รวมทุกด้านและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

11. เปรียบเทียบทักษะของครูวิชาการ ที่ผ่านการอบรมต่างกัน มีต่อบทบาทในแต่ละด้าน และรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ดังปรากฏตาม ตาราง 20

ตาราง 20 ผลการเปรียบเทียบทักษะต่อบทบาทแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ระหว่างครูวิชาการที่ผ่านการอบรมและไม่เคยผ่านการอบรม

บทบาทของศึกษานิเทศก์	เคยผ่านการอบรม		ไม่เคยผ่านการอบรม		t
	จำนวน 16 คน		จำนวน 16 คน		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการ นิเทศการศึกษา	0.8958	0.417	0.8264	0.199	0.01
2. ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และผลการวิเคราะห์ วิจัย	0.8250	0.484	0.7625	0.182	0.48
3. ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การจัดการศึกษา	0.8839	0.449	0.8125	0.212	0.58
4. ด้านการประสานงานด้านวิชาการ	0.8661	0.319	0.8750	0.180	-0.10
5. ด้านการส่งเสริมการนิเทศภายใน โรงเรียน	0.7891	0.478	0.6641	0.203	0.96
6. ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน ทางการศึกษา	2.0781	0.498	1.7344	0.512	1.93

ตาราง 20 (ต่อ)

บทบาทของศึกษานิเทศก์	เคยผ่านการอบรม		ไม่เคยผ่านการอบรม		t
	จำนวน 16 คน		จำนวน 16 คน		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
7. ด้านการพัฒนาการนิเทศ	0.8000	0.350	0.8625	0.159	-0.65
8. ด้านการให้บริการทางการศึกษา	2.0781	0.329	2.0000	0.194	0.82
รวมบทบาทของศึกษานิเทศก์ทุกด้าน	1.1520	0.241	1.0672	0.086	1.33

จากตาราง 20 แสดงว่า ครูวิชาการที่เคยผ่านการอบรมต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนรวมทุกด้านและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

12. เปรียบเทียบทักษะของครูประจำการ ที่ผ่านการอบรมต่างกัน มีต่อบทบาทในแต่ละด้าน และรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ดังปรากฏตามตาราง 21

ตาราง 21 ผลการเปรียบเทียบทักษะต่อบทบาทแต่ละด้านและรวมทุกด้านของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ระหว่างครูประจำการที่ผ่านการอบรมและไม่เคยผ่านการอบรม

บทบาทของศึกษานิเทศก์	เคยผ่านการอบรม		ไม่เคยผ่านการอบรม		t
	จำนวน 25 คน		จำนวน 7 คน		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการ นิเทศการศึกษา	1.0844	0.188	0.9683	0.153	1.68
2. ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และผลการวิเคราะห์ วิจัย	1.2320	0.298	1.0000	0.432	1.33
3. ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การจัดการศึกษา	1.0286	0.230	0.9796	0.099	0.83
4. ด้านการประสานงานด้านวิชาการ	1.1714	0.198	1.0000	0.165	2.32*
5. ด้านการส่งเสริมการนิเทศภายใน โรงเรียน	1.0100	0.201	1.1071	0.411	-0.61
6. ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงาน ทางการศึกษา	2.3900	0.361	2.3571	0.197	0.32
7. ด้านการพัฒนาการนิเทศ	1.0160	0.208	0.8571	0.151	2.25*
8. ด้านการให้บริการทางการศึกษา	2.0400	0.187	2.0000	0.102	0.75
รวมบทบาทของศึกษานิเทศก์ทุกด้าน	1.3716	0.121	1.2837	0.068	2.48*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (df = 30, t = 2.04)

จากตาราง 21 แสดงว่า คุรูประจำการที่เคยผ่านการอบรมต่งกัน มีทัศนะตอบทาพของ
ศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน รวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 10 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการ
ประสานงานด้านวิชาการ และด้านการพัฒนาการนิเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 ส่วนรายด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

บทย่อ สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อทราบระดับทักษะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน อายุ และการอบรม

ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้บริหาร 265 คน ครูวิชาการ 186 คน และครูประจำการ 2,521 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2534

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ปีการศึกษา 2534 จำนวน 96 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) เป็นลำดับดังนี้ สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เป็นผู้บริหาร จำนวน 32 คน ครูประจำการ จำนวน 32 คน และสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) เป็นครูวิชาการ จำนวน 32 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยปรับปรุงจากแบบสอบถามของผู้ที่ได้ศึกษามาแล้ว แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษา ในโรงเรียน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของผู้ที่ได้ศึกษามาแล้ว ทั้งหมด 65 ข้อ หลังจากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ พิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขแล้ว ได้แบบสอบถามที่ใช้ได้ทั้งหมด 60 ข้อ หลังจากนั้นได้นำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท จำนวน 30 ท่าน โดยการหาความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งสิ้น 0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงหน่วยงานต้นสังกัดของกลุ่มตัวอย่าง คือสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท เพื่อขอความอนุเคราะห์แจ้งขอความร่วมมือไปยังหัวหน้า การประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ และครูประจำการในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ตามลำดับ ที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่งและรวบรวมแบบสอบถามด้วย ตนเอง ได้แบบสอบถามคืนมาคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการทางสถิติ เพื่อคำนวณหาค่าต่าง ๆ ดังนี้

1. การใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ วิเคราะห์สณภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์บทบาทของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับทัศนะของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการ พัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยการทดสอบค่าที (t-test)
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับทัศนะของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการ พัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความ แปรปรวนแบบทางเดียว (One way analysis of Variance) และถ้าพบความแตกต่าง มีนัยสำคัญ จึงทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Method)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ มีประสบการณ์การทำงาน 11 – 15 ปี มากที่สุด ร้อยละ 43.8 มีอายุ 41 – 50 ปี มากที่สุด ร้อยละ 46.9 และเคยผ่านการอบรมมากกว่าไม่ผ่านการอบรม คือเคยผ่านการอบรมร้อยละ 87.5 ส่วนครูวิชาการมีประสบการณ์การทำงาน 1 – 5 ปี มากที่สุด ร้อยละ 68.7 มีอายุ 31 – 40 ปี มากที่สุด ร้อยละ 46.8 และเคยผ่านการอบรมกับไม่เคยผ่านการอบรมเท่ากัน คือร้อยละ 50 และครูประจำการมีประสบการณ์การทำงาน 6 – 10 ปี มากที่สุด ร้อยละ 37.5 มีอายุ 31 – 40 ปี และ 41 – 50 ปี มากที่สุด คือร้อยละ 40.6 และเคยผ่านการอบรมมากกว่าไม่ผ่านการอบรม คือเคยผ่านการอบรมร้อยละ 78.1

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ สรุปได้ดังนี้

1. คำเฉลี่ยทัศนะที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน พร้อมทั้งเปรียบเทียบระดับตามเกณฑ์

1.1 ทัศนะของผู้บริหารที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ทัศนะของครูวิชาการที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

1.3 ทัศนะของครูประจำการที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

1.4 ทัศนะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

2. ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ มีทัศนคติต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งบทบาทรวมและรายด้าน ยกเว้นด้านการให้บริการทางการศึกษาไม่แตกต่างกัน โดยพบว่าผู้บริหาร มีทัศนคติต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน สูงกว่าครูวิชาการ และครูประจำการ ส่วนครูประจำการ มีทัศนคติต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนสูงกว่าครูวิชาการ

3. ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันเฉพาะด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา และด้านการให้บริการทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ โดยพบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงาน 11 - 15 ปี มีทัศนคติต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษา และด้านการให้บริการทางการศึกษา สูงกว่าทัศนคติของผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 - 5 ปี

4. ครูวิชาการที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งบทบาทรวมและเป็นรายด้าน

5. ครูประจำการที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อแยกพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการนิเทศการศึกษา ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยี นวัตกรรมและผลการวิเคราะห์วิจัย และด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 .01 และ .05 ตามลำดับ โดยพบว่า ครูประจำการที่มีประสบการณ์การทำงาน 15 ปีขึ้นไป มีทัศนคติต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนสูงกว่า

ครูประจำการ ที่มีประสบการณ์การทำงาน 6 – 10 ปี และครูประจำการที่มีประสบการณ์การทำงาน 11 – 15 ปี มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนสูงกว่าครูประจำการที่มีประสบการณ์การทำงาน 6 – 10 ปี

6. ผู้บริหารที่มีอายุต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งบทบาทรวมและที่เป็นรายด้าน

7. ครูวิชาการที่มีอายุต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งบทบาทรวมและที่เป็นรายด้าน

8. ครูประจำการที่มีอายุต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งบทบาทรวมและที่เป็นรายด้าน

9. ผู้บริหารที่ผ่านการอบรมต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งบทบาทรวมและที่เป็นรายด้าน

10. ครูวิชาการที่ผ่านการอบรมต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งบทบาทรวมและที่เป็นรายด้าน

11. ครูประจำการที่ผ่านการอบรมต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประสานงานด้านวิชาการและด้านการพัฒนาการนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าครูประจำการที่ผ่านการอบรมมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนสูงกว่าครูประจำการที่ไม่เคยผ่านการอบรม

อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แยกอภิปรายออกเป็น 11 ตอน ดังนี้

1. คำเฉลี่ย ทักษะที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานสุขศึกษาในโรงเรียน พร้อมทั้งเปรียบเทียบระดับตามทักษะของประคอง กรรณสูต

1.1 ทักษะของผู้บริหารที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีทักษะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากศึกษานิเทศก์เป็นผู้ที่ช่วยให้ผู้บริหารได้มองเห็นและเข้าใจจุดมุ่งหมายของการศึกษา และเป็นผู้ประสานงานกับผู้บริหาร การศึกษาในอันที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่โรงเรียนไม่อาจดำเนินงานได้ตามลำพัง ตลอดจนส่งเสริมให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน โดยดำเนินการนิเทศโดยผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 6 ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ศึกษานิเทศก์จึงเป็นผู้ประสานงานเพื่อพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงเกิดความใกล้ชิดระหว่างศึกษานิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียน ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียนมีการประชุมประจำทุกเดือนร่วมกับหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและศึกษานิเทศก์ จึงทำให้ผู้บริหารได้พบปะกับศึกษานิเทศก์บ่อย ๆ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่จะพัฒนาการศึกษาร่วมกัน และปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนมีการใช้เครื่องรับ-ส่งวิทยุมือถือเพื่อพัฒนาการศึกษากันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะการรับข้อมูลข่าวสารจากศึกษานิเทศก์ จึงทำให้ผู้บริหารมีความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารจึงมีทักษะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ทักษะของครูวิชาการ ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ครูวิชาการมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากครูวิชาการมีหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับงานวิชาการภายในกลุ่มโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ จึงต้องประสานงานกับศึกษานิเทศก์ ให้ช่วยเหลือส่วนหนึ่ง ประกอบกับศึกษานิเทศก์อาจจะปฏิบัติงานในหน้าที่น้อย มีงานอื่นที่ได้รับมอบหมายอีกมาก และศึกษานิเทศก์เองประสบปัญหาขาดแคลนอัตรากำลัง จึงทำให้ปฏิบัติงานเป็นบางกลุ่ม บางโรงเรียนเท่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ครูวิชาการมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

1.3 ทัศนะของครูประจำการ ที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ครูประจำการมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจาก งานที่ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติต่อครูน้อยมาก ไม่สนองความต้องการของครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรเทพ ทองสดีชัย (2515 : 174) ว่าศึกษานิเทศก์ตรวจเยี่ยมโรงเรียนน้อยมากไม่สนองความต้องการของครู สิ่งที่ครูต้องการคือให้ศึกษานิเทศก์แนะนำบ่อย ๆ พบปะครูมาก ๆ รวมถึงความสนใจปรับปรุงงานวิชาการ แนะนำการใช้หลักสูตรให้เกิดคุณภาพ ประกอบกับครูมีจำนวนมากและในทางตรงกันข้ามอัตรากำลังของศึกษานิเทศก์มีน้อย และจากการศึกษาของโสภณ รอดทอง (2521 : 108) ศึกษานิเทศก์ประสบปัญหาในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ไม่ได้รับงบประมาณอย่างเพียงพอในการออกนิเทศครู ขาดแรงจูงใจ จึงทำให้การปฏิบัติต่อครูมีน้อย ครูประจำการจึงมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

1.4 ทัศนะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ มีปัญหาด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ตามหลักสูตร

ประถมศึกษา ฉบับพุทธศักราช 2521 และหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งเป็นสิ่งที่ศึกษานิเทศก์ได้ปฏิบัติอยู่แล้ว แต่เนื่องจากศึกษานิเทศก์มีปัญหาด้านบุคลากร กล่าวคือ มีบุคลากรน้อย และบางครั้งต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างอื่นอันเร่งด่วน ไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ (พรทิพย์ ไวยโยธดา. 2524 : 53) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกองการประถมศึกษา (2520 : 55) พบว่า การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ยังไม่น่าพอใจ เนื่องจากศึกษานิเทศก์ไม่ค่อยไปเยี่ยมโรงเรียน ศึกษานิเทศก์เองก็ต้องปฏิบัติงานอื่นที่มีหน้าที่โดยตรงบ่อยครั้ง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ มีทัศนคติต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

2. เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ มีทัศนคติต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการมีทัศนคติต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน แตกต่างกัน โดยพบว่า ผู้บริหาร มีทัศนคติต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนสูงกว่าครูวิชาการ และครูประจำการ ส่วนครูประจำการ มีทัศนคติต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนสูงกว่าครูวิชาการ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้บริหารได้มีโอกาสพบปะกับศึกษานิเทศก์บ่อยครั้ง และนโยบายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษามุ่งเน้นให้ บุคลากรภายในโรงเรียนสามารถนิเทศภายในโรงเรียนและแก้ปัญหาภายในโรงเรียนได้ จึงเข้าใจและมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทของศึกษานิเทศก์ได้ดี ผู้บริหารจึงมีทัศนคติสูงกว่าครูประจำการและครูวิชาการ ส่วนครูวิชาการและครูประจำการ จากผลการวิจัยพบว่า ครูประจำการ มีทัศนคติต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์สูงกว่าครูวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากจากศึกษานิเทศก์มีอัตราค่าจ้างน้อย จึงเลือกปฏิบัติงานสำหรับกลุ่มโรงเรียน หรือเฉพาะโรงเรียนที่มีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาเท่านั้น จึงทำให้ครูประจำการมีทัศนคติต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนแตกต่างจากครูวิชาการ

3. เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 – 5 ปี 6 – 10 ปี 11 – 15 ปี และ 15 ปีขึ้นไป มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน รวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงาน 11 – 15 ปี มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ในด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษาและด้านการให้บริการทางการศึกษาสูงกว่าทัศนะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 – 5 ปี ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารได้มีโอกาสใกล้ชิดกับศึกษานิเทศก์ด้วยการไปประสานงานระดับอำเภอ และจากการประชุมเพื่อรับทราบนโยบายการบริหารงานการศึกษาประจำเดือน ตลอดจนกระบวนการนิเทศการศึกษาส่งเสริมให้ผู้บริหารได้นิเทศการศึกษภายในโรงเรียนได้ ผู้บริหารจึงเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติงานจริง ๆ จึงมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงาน 11 – 15 ปี มีทัศนะสูงกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 – 5 ปี ในด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษาและด้านการให้บริการทางการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย มีการติดต่อประสานงานน้อยกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงาน 11 – 15 ปี จึงมีทัศนะสูงกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 – 5 ปี

4. เปรียบเทียบทัศนะของครูวิชาการที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ครูวิชาการที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 – 5 ปี 6 – 10 ปี 11 – 15 ปี และ 15 ปีขึ้นไป มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ทั้งบทบาทรวมและที่เป็นรายด้าน ทั้งนี้เนื่องจาก ครูวิชาการได้ทำหน้าที่ในลักษณะเป็นผู้ประสานงานทางวิชาการร่วมกับศึกษานิเทศก์ ทำให้ครูวิชาการมีโอกาสใกล้ชิดและเข้าใจลักษณะงาน มองการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ได้ชัดเจน โดยเฉพาะงานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนะเอาไว้

คือการทำงานร่วมกับกลุ่มโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2525 : 52) ประกอบกับ ครูวิชาการ ได้รับโครงการการอบรม สัมมนา การประชาสัมพันธ์ จากหน่วยงานการนิเทศการศึกษาย่างสม่ำเสมอ สามารถทำให้ครูวิชาการมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษามากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ครูวิชาการที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีทักษะตอบสนองของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

5. เปรียบเทียบทักษะของครูประจำการที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีตอบสนองของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ครูประจำการที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 - 5 ปี 6 - 10 ปี 11 - 15 ปี และ 15 ปีขึ้นไป มีทักษะตอบสนองของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน รวมทุกด้านแตกต่างกัน โดยพบว่า ครูประจำการที่มีประสบการณ์การทำงาน 15 ปีขึ้นไป มีทักษะตอบสนองของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนสูงกว่า ครูประจำการที่มีประสบการณ์การทำงาน 6 - 10 ปี และครูประจำการที่มีประสบการณ์การทำงาน 11 - 15 ปี มีทักษะตอบสนองของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนสูงกว่า ครูประจำการที่มีประสบการณ์การทำงาน 6 - 10 ปี ทั้งนี้เนื่องจาก ครูประจำการที่ปฏิบัติภาระงานการสอนในโรงเรียนหลายปี ย่อมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ดี และครูประจำการที่ปฏิบัติภาระสอนมานาน ย่อมมีความคุ้นเคย และได้พบปะศึกษานิเทศก์บ่อยครั้ง จึงมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ทั้งที่ปฏิบัติจริงและภาคทฤษฎี ครูประจำการที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน จึงมีทักษะตอบสนองของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนแตกต่างกัน

6. เปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารที่มีอายุต่างกัน มีตอบสนองของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี และ 50 ปีขึ้นไป มีทักษะตอบสนองของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งบทบาทรวมและที่เป็นรายด้าน ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารที่มีอายุต่างกัน

บริหารงานในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนคล้ายคลึงกัน ปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษา จึงไม่แตกต่างกันมากนัก ประกอบกับผู้บริหารมีการประชุมร่วมกับศึกษานิเทศก์เป็นประจำ ทำให้ความใกล้ชิดเกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ตรงกัน ดังนั้นผู้บริหารที่มีอายุต่างกัน จึงมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

7. เปรียบเทียบทัศนะของครูวิชาการที่มีอายุต่างกัน มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ครูวิชาการที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี และ 50 ปีขึ้นไป มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งบทบาทรวมและที่เป็นรายด้าน ทั้งนี้เนื่องจาก ครูวิชาการทำหน้าที่ประสานงานด้านวิชาการในโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนร่วมกับศึกษานิเทศก์ อาจเป็นเพราะครูวิชาการได้ใกล้ชิดและเข้าใจลักษณะงานของศึกษานิเทศก์ทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติงาน (พรทิพย์ ไวโกลา. 2524 : 48) จึงมีผลให้ครูวิชาการที่มีอายุต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

8. เปรียบเทียบทัศนะของครูประจำการที่มีอายุต่างกัน มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ครูประจำการที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี 31 - 40 ปี 41 - 50 ปี และ 50 ปีขึ้นไป มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งบทบาทรวมและที่เป็นรายด้าน ทั้งนี้เนื่องจาก ครูประจำการที่มีอายุต่างก็มีปัญหาด้านการใช้หลักสูตร การพัฒนาการศึกษาคล้ายกัน และสิ่งที่ต้องการให้ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติ ได้แก่ การแนะนำบ่อย ๆ พบปะครูมาก ๆ รวมถึงความสนใจที่จะปรับปรุงงานวิชาการ ใช้หลักสูตรให้เกิดคุณภาพ ครูประจำการที่มีอายุต่างกัน จึงมีความต้องการให้ศึกษานิเทศก์ช่วยเหลืองานด้านต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน หรืออาจเป็นเพราะอัตรากำลังของศึกษานิเทศก์มีน้อย ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ งานที่ปฏิบัติส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของงานธุรการ ไม่สามารถออกไปนอกระยะได้ ทำให้ครูประจำการที่มีอายุต่างกัน มีความเข้าใจในปัญหานี้ตรงกัน จึงมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

9. เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารที่ผ่านการอบรมต่างกัน มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่ผ่านการอบรมกับไม่เคยผ่านการอบรม มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งบทบาทรวมและที่เป็นรายด้าน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานสุขศึกษาในโรงเรียน และได้ปฏิบัติงานโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสุขภาพของนักเรียนเป็นงานประจำอยู่แล้ว และผู้บริหารจะต้องรายงานข้อมูลทางด้านสุขภาพของนักเรียนต่อศึกษานิเทศก์เป็นประจำทุกภาคเรียน ประกอบกับผู้บริหารทุกโรงเรียนได้มีโอกาสไปติดต่อประสานงาน ณ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ่อยครั้ง ทำให้ได้พบปะศึกษานิเทศก์บ่อยครั้ง การได้ประสานงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันบ่อยครั้ง ทำให้ผู้บริหารมีความเข้าใจบทบาทและการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนของศึกษานิเทศก์ได้ถูกต้องตรงกัน จึงทำให้ผู้บริหารที่ผ่านการอบรมต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

10. เปรียบเทียบทัศนะของครูวิชาการที่ผ่านการอบรมต่างกัน มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ครูวิชาการที่ผ่านการอบรมกับไม่เคยผ่านการอบรม มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งบทบาทรวมและที่เป็นรายด้าน ทั้งนี้เนื่องจากครูวิชาการได้ปฏิบัติงานด้านวิชาการร่วมกับศึกษานิเทศก์บ่อยครั้ง ได้ใกล้ชิด จึงเข้าใจลักษณะงานของศึกษานิเทศก์ทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติงาน และนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เน้นให้บุคลากรในระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน โดยเฉพาะครูวิชาการสามารถที่จะนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียนของตนเองได้ จึงเกิดการประสานงานระหว่างศึกษานิเทศก์และครูวิชาการ เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ มีความเข้าใจตรงกัน ครูวิชาการที่ผ่านการอบรมต่างกัน จึงมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

11. เปรียบเทียบทัศนะของครูประจำการที่ผ่านการอบรมต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

จากผลการวิจัยพบว่า ครูประจำการที่ผ่านการอบรมกับไม่เคยผ่านการอบรม มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน รวมทุกด้านแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการประสานงาน ด้านวิชาการ และด้านการพัฒนาการนิเทศก์แตกต่างกัน โดยพบว่า ครูประจำการที่ผ่านการอบรมมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน สูงกว่าครูประจำการที่เคยผ่านการอบรม ทั้งนี้เนื่องจาก ครูประจำการมีหน้าที่หลักปฏิบัติงานการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นจุดมุ่งหมายเดียวกัน แต่เนื่องจากครูประจำการ อาจมีสภาพปัญหา ความต้องการให้ศึกษานิเทศก์ช่วยเหลือที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะครูประจำการที่เคยผ่านการอบรม มีการสั่งสมความรู้ แนวปฏิบัติงานการเรียนการสอน ตลอดจนนวัตกรรมทางการศึกษา ได้มีการปฏิบัติงานได้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ ส่วนครูประจำการที่ไม่ผ่านการอบรมอาจมีความต้องการให้ศึกษานิเทศก์ช่วยเหลือมาก แนะนำบ่อย ๆ ประกอบกับศึกษานิเทศก์ประสบปัญหาด้านอัตราค่าจ้าง จึงเลือกปฏิบัติต่อครูหรือเฉพาะโรงเรียนที่มีปัญหาหรือมีคุณภาพการศึกษาต่ำ ด้วยเหตุนี้ ครูประจำการจึงมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ขอสรุปข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่องานนิเทศการศึกษาโดยเฉพาะงานสุขศึกษาในโรงเรียน ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจะแต่งตั้งบุคลากรในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ให้เป็นไปตามจำนวนของขนาดอำเภอ จำนวนโรงเรียน ตามโครงสร้างที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้ เพื่อให้การปฏิบัติงานทางวิชาการในระดับอำเภอมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2. ในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ควรพิจารณาแนวทางสนับสนุนให้ผู้บริหาร ครูวิชาการ และประธานกลุ่มโรงเรียน นิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนและภายในโรงเรียนได้
3. ในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ที่มีอัตรากำลังน้อย ควรเน้นการปฏิบัติงานกับกลุ่มโรงเรียน โรงเรียนที่มีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนหรือมีคุณภาพการศึกษาดำ
4. ควรมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถศึกษานิเทศก์อยู่เสมอ เพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าของวิทยาการและเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ เพื่อจะได้นำไปใช้ในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น
5. ควรมีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงครู ผู้บริหาร ตลอดจนครูวิชาการให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ และศึกษานิเทศก์เองก็จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรเหล่านี้ให้ทั่วถึง เพื่อความเข้าใจอันดีในหน้าที่และการปฏิบัติงาน
6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพิจารณาสนับสนุน จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหายานพาหนะ ตลอดจนค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและล้อเส้น สำหรับศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ให้ออกไปกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน ตลอดจนพบปะครูเพื่อการนิเทศและพัฒนาการศึกษา
7. ส่งเสริมและพัฒนาการใช้เครื่องรับ-ส่งวิทยุสื่อสาร นำมาใช้ในกิจกรรมการนิเทศการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยความต้องการนิเทศงานสุขศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียน และผู้รับผิดชอบงานสุขศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อผู้รับผิดชอบงานนิเทศการศึกษา จะได้ จัดหารูปแบบของการนิเทศให้ตรงกับความต้องการของผู้ที่จะรับการนิเทศ
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศงานสุขศึกษา ภายในโรงเรียน เพื่อสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จะได้ทราบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศงานสุขศึกษาในโรงเรียน จะได้จัดพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของผู้นิเทศให้สูงขึ้น

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับทักษะของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เช่น ศึกษานิเทศก์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และประธานกลุ่มโรงเรียน เกี่ยวกับการพัฒนางาน สุขศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้ดำเนินการพัฒนาสุขภาพนักเรียน ให้มีอนามัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาใน โรงเรียน ตามทักษะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ โดยจำแนกตามตัวแปร ระดับ วุฒิทางการศึกษา สาขาวิชาเอก เพื่อให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท, สำนักงาน. แบบรายงานผลรวมสรุปรงานโครงการ ปีงบประมาณ 2533. 2533. อัดสำเนา.
- บุญชลี วรรณภูติ. ความต้องการการนิเทศการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดระนอง. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การนิเทศ ติดตาม ควบคุม กำกับ ดูแล และประเมินผล. ม.ป.ท. 2529. อัดสำเนา.
- _____. คู่มือการดำเนินงานโครงการพัฒนาสาธารณสุขมูลฐานผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอนามัยโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2527.
- _____. ระเบียบและแนวปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2533. 84 หน้า. อัดสำเนา.
- _____. ระเบียบและแนวปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2524. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520. กองส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษา, ม.ป.ป.
- คณะกรรมการสุศึกษาสายการศึกษา ในคณะกรรมการสุศึกษาแห่งชาติ. มาตรฐานขั้นต่ำของงานสุศึกษา. ม.ป.ท. 2525.

คณะกรรมการสุซศึกษาสายการศึกษา. คู่มือการปฏิบัติงานสุซศึกษาในสถานศึกษา. บริษัทเพื่อนพิมพ์ จำกัด, ม.ป.ป.

คณะอาจารย์ผู้สอนวิจัย 521. เอกสารประกอบการสอนวิชาวิจัย 521 วิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

จรินทร์ ธานีรัตน์. สุซศาสตร์ในโรงเรียน. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2518.

ชวลิต พุทธวงศ์. การบริหารโครงการสุซภาพในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, 2528.

ชั้น พัดลม. บทบาทของครูอนามัยโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2502. อัดสำเนา.

ชาญชัย อาจิมสมาจาร. การนิเทศการศึกษา. โรงพิมพ์เจริญการพิมพ์, 2525.

ชาญชัย ศรีไสยเพชร. โครงการสุซภาพในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, 2522.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2530.

ทวีโชค เกษมศรี, ม.ร.ว. ลักษณะครูที่สังคมต้องการ. โรงพิมพ์สามมิตร, 2518.

ธนวรรณ อิมสมบุญ. "การประเมินผลงานสุซศึกษาในโรงเรียน : กระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ," วารสารสุซศึกษา. 8 : 29 มกราคม - เมษายน 2528.

ธีรเทพ ทองสิดิษฐ์. ความคิดเห็นของครูประถมศึกษามีต่อการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515. อัดสำเนา.

นิภา มนูญิจ และวสันต์ ศิลสุวรรณ. บริการอนามัยโรงเรียน. โรงพิมพ์ศรีอนันต์, 2520.

บัญญัติ กุศลสถาพร. "ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา," ประมวลบทความการวางแผนการศึกษา. อันดับที่ 4 กองวางแผนการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2512. หน้า 244.

บุญขึ้น เตชะกัมพูช. โครงการสุซภาพในโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดชัยแดนภาคใต้. ภาควิชาสุซศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.

- ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. โรงพิมพ์ศูนย์หนังสือ ดร.ศรีสง่า, 2528.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. การสอนสุขศึกษาทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
- ปัญญา สมบูรณ์ศิลป์. หลักการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2523.
- มนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2513.
- พลศึกษา, กรม กองส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ. โครงการสุขภาพในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา, ม.ป.ป.
- พิทักษ์ มังกรไชยา. ปัญหาการนิเทศโปรแกรมทางพลศึกษาในโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516. อักสำเนา.
- พรทิพย์ ไวยโกคา. บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของศึกษานิเทศก์ ตามทัศนะของครูประจำการ และผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อักสำเนา.
- การดี เต็มเจริญ และคนอื่น ๆ. รายงานผลการวิจัยเรื่องราวภาวะโภชนาการและนิสัยการบริโภคอาหารเข้าของนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2524.
- ภิญโญ สาร. หลักบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2519.
- ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. "พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่ครูใหญ่และนักเรียน ณ ค่ายนักจิตกรคารโหลาน," มิตรครู. 19 : 15 สิงหาคม 2520.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. ประมวลบทความทางการศึกษาสำหรับผู้บริหารการศึกษา. โรงพิมพ์พระปฐมการพิมพ์, 2523.

มานี ชูไทย. วิชาการสุขศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2523.

มาโนชน์ คันชนิชย์. "ครูกับการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์," วารสารศึกษาศาสตร์ มช.

7 : 2 กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2526.

_____. รายงานการประชุมสัมมนาวิชาการเรื่องแนวทางการดำเนินงานสุขศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสุขศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร, 2527.

วสันต์ ศิลปสุวรรณ. "การอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน," ในสุขศึกษา. หน้า 738.

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2530.

วางแผนทรัพยากรมนุษย์ กอง, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

แผนพัฒนาคุณภาพคน. ม.ป.ท. 2529.

วิจิตร วรตบากร และสุพิชญา อีระกุล. การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น.

โรงพิมพ์ชินธุการพิมพ์, 2521.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภา, 2525.

_____. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์กรมศาสนา, 2532.

สนอง สกุลพราหมณ์ และพิชิต สกุลพราหมณ์. อนามัยโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. โรงพิมพ์

สามมิตร, 2524.

สมาน แสงมะลิ. "ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์," วารสารกรมสามัญ.

4 (พฤษภาคม 2524) : 12.

สวัสดิ นิเทศวิธี. "ความพิการของหน่วยศึกษานิเทศก์," วิทยาสาร. 24 (กุมภาพันธ์ 2516) : 56 - 57.

สาธิตสุข, กระทรวง กรมอนามัย. หลักการสุขาภิบาลโรงเรียน. โรงพิมพ์สำนักข่าวสารพาณิชย์, 2523.

สาย ภาณุรัตน์. "การนิเทศการศึกษาคืออะไร," ใน คู่มือการนิเทศการศึกษา. วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, 2511.

สายหยุด ชมานนท์ พยอม ตันมณี และอรรณพ ชมชัยยา. โครงการสุขภาพในโรงเรียน. วิทยาลัยครูสวนดุสิต, 2521.

สุชาติ โสมประยูร. การบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

_____. การสอนสุขศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520.

สุทิน อ่วมพรม. พฤติกรรมการณ์เทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ประจำสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา และครูประจำการ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528. อักสำเนา.

สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2520.

สุรางค์ จันทน์เอม. จิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอักษรบัณฑิต, 2524.

โสภา ชูพิกุลชัย และอรทัย ชื่นมณุษย์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2525.

โสภณ รอดโพธิ์ทอง. ปัญหาในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อักสำเนา.

อนามัยโรงเรียน, กอง. เอกสารการอบรมงานอนามัยโรงเรียน สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักข่าวพาณิชย์, 2527.

อัจฉราลักษณ์ ปิ่นทับทิม. ความต้องการการนิเทศของครูสุศึกษา โรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.

อบรม สนิบาต และสมศักดิ์ ศรีมาโนชน. การศึกษา 471 (การนิเทศการศึกษา. โรงพิมพ์พีรพัทธ์, 2521.

Adwani, Saad Hamad. "The Relationship between Teacher and Supervisor as Percieved by Teachers, Supervisors and Principals in Secondary school in Saudi Arabia," Dissertation Abstracts International. 42 : 4699 - A; May, 1982.

Bartky, John A. Supervision as Human Relation. Boston : D. C. Healthy and Company, 1953.

Byrd, Oliver E. School Health Administration. Philadenphia, W. B. Saunder Co., 1964. 491 p.

Carlton, Glover Cecil. "Role of Instructional Supervisors as Perceived by Teachers and Principals in Selected Florida Elementary School," Dissertation Abstracts International. 36 (4) : 4406 - A; October, 1971.

Carman, D. Breatice Roles and Responsibilitics in General Supervision of Instruction. Dissertation Abstracts in a Humanitics and Social Science. 1971.

Couglass & Others. Democratic Supervision in Secondary Schools. Boston : Houghton Mifftin, 1967.

Davis Keith. Human Relation at work. New York, McGraw-Hill, 1962.

- Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rd. ed., New York, McGraw - Hill, 1957. 681 p.
- Guss, C. Supervision : Emergine Profession. Washington D. C. : N. W., 1961.
- Gwynn, John Minor. Theory and Practice of Supervisor. New York, Dodd, 1961. 473 p.
- Harris, Ben M. Supervision Behavior in Education. Englewood Cliff, N. J. : Prentice-Hall, 1963. 432 p.
- Lucio, William H. and John D. McNeil. Supervision : A Synthesis Throught and Action. New York, McGraw-Hill Book Company, 1962. 246 p.
- McDonald Richard R. and Scheellenberg, James A. Selected Reading and Projects in Social Psychology. New York, McGraw-Hill Book Co., Inc., 1971. 243 p.
- Turner C. E. Planning for Health Education in School. London Butter Tauner, Ltd., 1966. 157 p.
- Wiles, Kimball. Supervision for Better School. 3rd. ed., Englewood Clifts, Prentice-Hall Inc., 1957. 348 p.

ภาพผนวก

ภาคผนวก ก .

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร สุขุมวิท 23 พระโขนง กทม.10110

มกราคม 2535

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน

ด้วยข้าพเจ้า นายปัญญา แสงอุทัย นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาเอกสุขศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "บทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท" การทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ จะทำให้ทราบบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนและจะเป็นข้อเสนอแนะสำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับงานนิเทศการศึกษา อันจะเป็นแนวทางปรับปรุงงานนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามชุดนี้ให้ครบทุกข้อ และตรงกับข้อเท็จจริงที่ท่านประสบอยู่ ข้อมูลเหล่านี้จะรักษาไว้เป็นความลับ และไม่มีผลกระทบต่อน้ำที่การทำงานของท่านแต่ประการใด

หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายปัญญา แสงอุทัย)

นิสิตปริญญาโท สาขาสุขศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภาคผนวก ข.

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

.....

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้ ได้จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนตามที่เป็นจริงหรือปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน ตามทัศนะของผู้บริหาร ครูวิชาการ (ประจำกลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต) และครูผู้สอนที่รับผิดชอบงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน จำนวน 10 หน้า

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 บทบาทของศึกษานิเทศก์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าในแต่ละข้อของแบบสอบถาม ได้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยมากหรือไม่มีการปฏิบัติเลย โดยแบ่งงานของศึกษานิเทศก์ออกเป็น 8 ด้าน จำนวน 60 ข้อ

ตอนที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เกี่ยวข้องกับตัวท่านตามความเป็นจริง

1. สถานภาพของท่าน

สำหรับผู้วิจัย

☐ ผู้บริหาร

สคมภ์ ที่ (1) - (3)

☐ ครูวิชาการ

(1) (2) (3)

☐ ครูประจำการ☐ ☐ ☐

2. ประสบการณ์ในตำแหน่งของท่าน

☐ 1 - 5 ปี

สคมภ์ที่ (4) - (7)

☐ 6 - 10 ปี

(4) (5) (6) (7)

☐ 11 - 15 ปี☐ ☐ ☐ ☐☐ 15 ปีขึ้นไป

3. อายุของท่าน

☐ ต่ำกว่า 30 ปี

สคมภ์ที่ (8) - (11)

☐ 31 - 40 ปี

(8) (9) (10) (11)

☐ 41 - 50 ปี☐ ☐ ☐ ☐☐ 50 ปีขึ้นไป

4. การผ่านการอบรมหรือสัมมนาทางด้านงานสุขศึกษาในโรงเรียน สคมภ์ที่ (12) - (13)

☐ เคยผ่านการอบรม

(12) (13)

☐ ไม่เคยผ่านการอบรม☐ ☐

ตอนที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของศึกษานิเทศก์ ในการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน

<u>คำชี้แจง</u>	แบบสำรวจครั้งนี้ ขอได้โปรดพิจารณาเพื่อประเมินระดับข้อคิดเห็นของท่านที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ ในการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน โดยแบ่งระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของศึกษานิเทศก์ในการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน เป็น 5 ระดับ คือ
มากที่สุด	หมายถึง บทบาทของศึกษานิเทศก์นั้นมีการปฏิบัติหรือปรากฏให้เห็นมากที่สุด (มากกว่า 5 ครั้ง)
มาก	หมายถึง บทบาทของศึกษานิเทศก์นั้นมีการปฏิบัติหรือปรากฏให้เห็นมาก (4 - 5 ครั้ง)
ปานกลาง	หมายถึง บทบาทของศึกษานิเทศก์นั้นมีการปฏิบัติหรือปรากฏให้เห็นปานกลาง (2 - 3 ครั้ง)
น้อย	หมายถึง บทบาทของศึกษานิเทศก์นั้นมีการปฏิบัติหรือปรากฏให้เห็น (น้อยกว่า 2 ครั้ง)
น้อยมากหรือไม่มีการปฏิบัติ	หมายถึง บทบาทของศึกษานิเทศก์นั้นไม่มีการปฏิบัติหรือไม่ปรากฏให้เห็น

ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความแต่ละข้อตามระดับการประเมินของท่าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ข้อที่	บทบาทของศึกษานิเทศก์	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
1	แนะนำและสาธิตวิธีสอนใหม่		✓			
2	แนะนำครูในการทำกำหนดการสอน ...				✓	

จากตัวอย่างข้อ 1 ท่านขีดเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องมาก หมายความว่าท่านเห็นว่าศึกษานิเทศก์ก็ปฏิบัติงาน การแนะนำและสาธิตวิธีสอนแบบใหม่มาก

จากตัวอย่างข้อ 2 ท่านขีดเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องน้อย หมายความว่าท่านเห็นว่าศึกษานิเทศก์ก็ปฏิบัติงาน ด้านการแนะนำครูในการทำกำหนดการสอนน้อย

ข้อที่	บทบาทของศึกษานิเทศก์	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก	
	<u>ด้านการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย</u> <u>เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการ</u> <u>นิเทศการศึกษา</u>						
1	ส่งเสริมให้ครูทำตารางเปรียบเทียบ หรือ กราฟแสดงผลการเรียนรู้ภายในห้องเรียน						(14)
2	ส่งเสริมให้ครูทำการค้นคว้า และวิจัย เกี่ยวกับปัญหาทางการเรียนการสอนสู่ศึกษา และการดำเนินงานสู่ศึกษาแบบใหม่ ๆ						(15)
3	ได้ร่วมมือกับครูศึกษาปัญหาและอุปสรรค การดำเนินงานสู่ศึกษาในโรงเรียน						(16)
4	นำผลการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับเทคนิคและ การดำเนินงานสู่ศึกษาแบบใหม่ ๆ จาก แหล่งต่าง ๆ มาทดลองใช้ในโรงเรียน						(17)
5	ได้รวบรวมสถิติ ผลการศึกษาของแต่ละ โรงเรียนไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในการ นิเทศการศึกษา						(18)
6	ร่วมประชุมกับผู้บริหาร ครู เพื่อศึกษา ปัญหาวิเคราะห์ปัญหาในการดำเนินงาน สู่ศึกษาในโรงเรียน						(19)
7	ร่วมประชุมกับบุคลากรผู้ทำหน้าที่การนิเทศ การศึกษาเพื่อทราบปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ เกี่ยวกับการนิเทศงานสู่ศึกษาในโรงเรียน						(20)

ข้อที่	บทบาทของศึกษานิเทศก์	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก	
8	สนับสนุนครูในการทดลอง ค้นคว้า เกี่ยวกับการเรียนการสอนสุขศึกษาและการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียน						(21)
9	ร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน ครู ศึกษาปัญหาวิเคราะห์ปัญหาสุขภาพนักเรียน						(22)
	<u>ด้านการเผยแพร่ ความรู้ด้านเทคโนโลยี</u>						
	<u>นวัตกรรม และผลการวิเคราะห์วิจัย</u>						
10	เผยแพร่งานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียน						(23)
11	สนับสนุนครูในการทดลองค้นคว้าเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการเรียนการสอนสุขศึกษาและการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียน						(24)
12	จัดส่งเอกสารทางวิชาการ และความเคลื่อนไหวทางวิชาการให้ครูทราบ						(25)
13	แจ้งให้ทราบแหล่งวิชาความรู้ที่จะไปค้นคว้าเกี่ยวกับงานสุขศึกษาในโรงเรียน						(26)
14	จัดหาเอกสาร และข่าวสารทางสุขภาพที่เป็นปัจจุบันให้แก่ครูและนักเรียนได้อ่าน						(27)

ข้อที่	บทบาทของศึกษานิเทศก์	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก	
	<u>ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล</u> <u>การจัดการศึกษา</u>						
15	สำรวจปัญหา และความต้องการด้านการ นิเทศงานสุขศึกษาในโรงเรียน						(28)
16	วางแผนการนิเทศ งานสุขศึกษา ร่วมกับครู ผู้บริหาร และสาธารณสุขอำเภอ						(29)
17	ได้ร่วมมือกับครูในการแก้ไขปัญหาและหา ทางปรับปรุงงานสุขศึกษาในโรงเรียน ให้ดีขึ้น						(30)
18	ได้หาทางช่วยเหลือครูในโรงเรียนที่มี จำนวนเด็กที่มีปัญหาด้านสุขภาพมาก						(31)
19	เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่ สาธารณสุขมาให้ความรู้ทางด้านงาน สุขศึกษาในโรงเรียน						(32)
20	แนะนำการจัดทำโครงการหรือแผนงาน ส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน						(33)
21	จัดประชุมสัมมนา และฝึกอบรมครูเกี่ยวกับ งานสุขศึกษาในโรงเรียน						(34)
22	ร่วมประชุมวางแผนและดำเนินงาน เพื่อ สนับสนุนกิจกรรมนักเรียนในเรื่องอนามัย และงานสุขศึกษาในโรงเรียน						(35)

ข้อที่	บทบาทของศึกษานิเทศก์	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก	
23	เข้าเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อสังเกตการสอน การจัดกิจกรรมสนับสนุนงานสุขศึกษาใน โรงเรียน						(36)
24	แนะนำการใช้หลักสูตร คู่มือ และการจัด ทำโครงการสอนกำหนดการสอนสุขศึกษา ในโรงเรียน						(37)
25	แนะนำวิธีสอนสุขศึกษาให้บูรณาการณกับ กลุ่มประสบการณ์อื่น						(38)
26	ร่วมกับสาธารณสุขอำเภอและโรงพยาบาล ชุมชนดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนางาน สุขศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้มีโรงเรียน ตัวอย่าง						(39)
27	ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน สุขศึกษาในโรงเรียน						(40)
28	รายงานผลการดำเนินงานสุขศึกษาของ โรงเรียนให้โรงเรียนและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องทราบ						(41)
<u>ด้านการประสานงานทางวิชาการ</u>							
29	เผยแพร่ผลงานดีเด่นของโรงเรียนเกี่ยวกับ งานสุขศึกษาในโรงเรียน						(42)

ข้อที่	บทบาทของศึกษานิเทศก์	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก	
30	ร่วมประชุมทางวิชาการกับโรงเรียน						(43)
31	เสนอแนะแหล่งวิชาการในชุมชนและ เอกสารทางวิชาการอื่น ๆ ที่เป็น ประโยชน์ให้โรงเรียน						(44)
32	นำนวัตกรรมทางการศึกษาไปทดลองใช้						
33	ประสานงานกับหน่วยงานทางการศึกษา อื่น ๆ เพื่อความร่วมมือทางวิชาการ						(46)
34	เป็นสื่อกลางในการจัดหาวิทยากรมาให้ ความรู้ทางวิชาการแก่ผู้บริหาร ครู และนักเรียน						(47)
35	ร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลชุมชน ในการเผยแพร่งาน วิชาการ ด้านสุขศึกษาในโรงเรียน						(48)
	<u>ด้านการส่งเสริมการนิเทศภายใน</u> <u>โรงเรียน</u>						
36	ประชุม อบรม สัมมนาผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการและครูเกี่ยวกับการนิเทศงาน สุขศึกษาภายในโรงเรียน						(49)
37	ประสานงานให้ครูภายในโรงเรียนเยี่ยม ห้องเรียนที่จัดและทำการสอนได้ดี						(50)

ข้อที่	บทบาทของศึกษานิเทศก์	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก	
38	ประสานงานให้มีการไปศึกษาหรือเยี่ยมชม โรงเรียนอื่นที่จัดกิจกรรมงานสุขศึกษาได้ค						(51)
39	ร่วมประชุมกับผู้บริหารโรงเรียนและครู กำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศภายใน โรงเรียน						(52)
40	แนะนำและผลิตเอกสารเกี่ยวกับการนิเทศ ภายในโรงเรียน						(53)
41	ส่งเสริมให้ครูสังเกตการสอนของกันและกัน						
42	ร่วมมือกับโรงเรียนสร้างเครื่องมือที่ใช้ ในการนิเทศภายในโรงเรียน						(55)
43	ดำเนินการหรือมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ด้านงานสุขศึกษาภายในโรงเรียน						(56)
	<u>ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทาง</u> <u>การศึกษา</u>						
44	ร่วมเป็นวิทยากรพิเศษให้แก่หน่วยงานทาง การศึกษา เช่น กลุ่มโรงเรียน โรงเรียน						(57)
45	ร่วมเป็นคณะกรรมการในการประเมิน กิจกรรมต่าง ๆ แก่หน่วยงานทางการศึกษา						(58)
46	เมื่อหน่วยงานทางการศึกษามีปัญหา ศึกษานิเทศก์ยินดีให้ความช่วยเหลือ						(59)

ข้อที่	บทบาทของศึกษานิเทศก์	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก	
47	สนับสนุนการให้ข้อมูล ด้านสุขศึกษาแก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สาธารณสุข อำเภอ โรงพยาบาลชุมชน เป็นต้น <u>ด้านการพัฒนาการนิเทศ</u>						(60)
48	จัดหรือมีส่วนร่วมในการจัดประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศ						(61)
49	จัดให้มีการนิเทศด้วยสื่อสิ่งพิมพ์งาน สุขศึกษาในโรงเรียน						(62)
50	จัดให้ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูได้ ศึกษาสื่อต่าง ๆ เช่น แถบบันทึกเสียง สไลด์ วีดิทัศน์ เพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับ การเรียนการสอนและงานสุขศึกษาใน โรงเรียน						(63)
51	ใช้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับงานสุขศึกษา ในการนิเทศงานสุขศึกษาในโรงเรียน ..						(64)
52	ใช้นวัตกรรมในการนิเทศงานสุขศึกษาใน โรงเรียน เช่น การนิเทศทางไกล การ นิเทศแบบคลินิก การใช้เครื่องรับส่งวิทยุ สื่อสาร						(65)
	<u>ด้านการให้บริการการศึกษา</u>						
53	เสนอแนะวิธีผลิตสื่อสารการสอนสุขศึกษา ให้แก่ครู						(66)

ข้อที่	บทบาทของศึกษานิเทศก์	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก	
54	ร่วมกับกลุ่มโรงเรียนทำสื่อต้นแบบสื่อการสอนสุขศึกษา						(67)
55	ร่วมประสานงานให้มีการแลกเปลี่ยนสื่อระหว่างโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน						(68)
56	เสนอแนะแหล่งทรัพยากร บุคลากรที่มีความสามารถให้การสนับสนุนการดำเนินงานสุขศึกษาในโรงเรียน						(69)
57	แนะนำการจัดห้องสมุดหรือมุมหนังสือ สุขศึกษาที่สอดคล้องกับกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิตในแต่ละชั้นเรียน						(70)
58	ผลิตและเผยแพร่เอกสารทางวิชาการ เกี่ยวกับงานสุขศึกษาในโรงเรียน						(71)
59	เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการทำ การใช้ และการเก็บรักษาสื่อการสอน						(72)
60	แนะนำสื่อการสอนและนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการศึกษา แก่ผู้บริหารโรงเรียนและ ครูผู้สอน						(73)

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายปัญญา ชื่อสกุล แสงอุทัย

เกิดวันที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์

พุทธศักราช 2498

สถานที่เกิด

อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 109 หมู่ 12 ตำบลบางตาเถร

อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

อาจารย์ 1 ระดับ 5 ช่วยราชการสำนักงาน

การประถมศึกษาอำเภอบ้านคา จังหวัดชัยนาท

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านคา จังหวัดชัยนาท

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2514 มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนสองพี่น้องวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี

พ.ศ. 2518 ป.กศ.สูง (วิทยาศาสตร์ทั่วไป) จากวิทยาลัยครูนครปฐม

พ.ศ. 2527 กศ.บ. (สุขศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2534 กศ.ม. (สุขศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

บทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหาร
ครูวิชาการ และครูประจำการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท

บทคัดย่อ

ของ

ปัญญา แสงอุทัย

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา

มีนาคม 2535

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนา
งานสุขศึกษาในโรงเรียน ในทัศนะของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร 32 คน ครูวิชาการ 32 คน และครูประจำการ 32 คน
รวมทั้งสิ้น 96 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท
ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม
ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน ซึ่งสร้างขึ้น
โดยผู้วิจัย แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และสถิติค่าเอฟ
(F-test)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ทัศนะของผู้บริหารที่มีต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาใน
โรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับครูวิชาการมีทัศนะอยู่ในระดับน้อย เช่นเดียวกับครูประจำการ
ก็มีทัศนะอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาทัศนะรวมของผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ มี
ทัศนะอยู่ในระดับน้อย
2. ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูประจำการ มีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับ
การพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับ
การพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้บริหารที่มีอายุต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของ
ศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน และผู้บริหารที่ผ่านการอบรม
ต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน
4. ครูวิชาการที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์
เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนครูวิชาการที่มีอายุต่างกันมีทัศนะต่อ
บทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน และครูวิชาการ
ที่ผ่านการอบรมต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน
ไม่แตกต่างกัน

5. กรูประจําการที่มีประสพการณ์การทำงานต่างกันมีทัศนคติตอบทบาทของศึกษานิเทศก์
เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน
กรูประจําการที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติตอบทบาทของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาใน
โรงเรียนไม่แตกต่างกัน และกรูประจําการที่ผ่านการอบรมต่างกันมีทัศนคติตอบทบาทของศึกษานิเทศก์
เกี่ยวกับการพัฒนางานสุขศึกษาในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

SUPERVISOR'S ROLE IN THE SCHOOL HEALTH EDUCATION DEVELOPMENT AS
VIEWED BY ADMINISTRATORS, ACADEMIC TEACHERS AND TEACHERS
UNDER THE CHAINAT PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION OFFICE

AN ABSTRACT

BY

PUNYA SANGUTHAI

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Health Education
at Srinakharinwirot University

March 1992

The purpose of this reasearch was to study the supervisor's role in the School Health Education development as viewed by the administrators, academic teachers and teachers under the Chainat Provincial Primary Education Office.

The samples in this study were 32 administrators, 32 academic teachers and 32 teachers, totaling 96, under the Chainat Provincial Primary Education Office. It was used multistage Random Sampling methord. The instrument used for collecting the date were that built by researcher about supervisor's role in the school Health Education development. The data were analyzed by t-test and F-test Statistics.

The results of this study revecaled that :

1. The supervisor's role in the School Health Education development as viewed by the administrators were at the moderate level. The supervisor's role in the School Health Education development as viewed by the academic teachers and teachers were at the low level. In general, the administrators, academic teachers and teachers viewed the supervisor's role in the School Health Education development were at the low level.

2. The supervisor's role in the School Health Education development as viewed by the administrators, academic teachers and teachers were significantly different at .01 level.

3. The supervisor's role in the School Health Education development as viewed by the administrators with different working experiences were not different. However, the supervisor's role in

the School Health Education development as viewed by the administrators with different ages were not different. And, the supervisor's role in the School Health Education development as viewed by the administrators with different trainings were not different.

4. The supervisor's role in the school Health Education development as viewed by the academic teachers with different working experiences were not different. However, the supervisor's role in the School Health Education development as viewed by the academic teachers with different ages were not different. And, the supervisor's role in the School Health Education development as viewed by the academic teachers with different trainings were not different.

5. The supervisor's role in the School Health Education development as viewed by the teachers with different working experiences were significantly different, at .05 level. However, the supervisor's role in the School Health Education development as viewed by the teachers with different ages were not different. And, the supervisor's role in the School Health Education development as viewed by the teachers with different trainings were significantly different, at .05 level.